

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Bidrag
til
Lænsmanden paa Dronningborg,
Rigsraad
Eske Brocks,
Levnetsbeskrivelse;

med
hans egenhændige Dagbøger
for
1608 og 1612.

Ved
Bedel Simonfen.

Naar Diet er bristet og Graven er luft,
og Taaren henveiret og Liigfalten flukt,
staaer Gravcapellet saa øde.
Men selv om Aarhundreder end svandt hen,
dog vakkes heel ofte paany igjen
af Gravens Glemsel den Døde.

Odense.

Trykt, paa Forfatterens Forlag, i Dve Thomsens Officin.
1842.

Nigsraaden Gste Brock, som vi her omtale, har nu alt hvilet 217 Aar i sin Grav; han efterlod ingen Sønner, som kunde forplante hans Familie og ved den hans Navn, og af de 3 efterladte Døtre døde allerede 1652 den sidste, og med hende saaledes ogsaa den sidste Spire af hans ældgamle Stamme. De Herregaarde, han havde eiet, kom lidt efter lidt i fremmede Hænder; det Slot, han som Lønsmænd havde beboet, blev afbrudt; ja! selv det Gravcapel, hvori han og hans Familie havde hvilet, blev gjort lige med Jorden. Da han nu derhos, saavidt man veed, hverken var nogen stor Kriger, der ved en eller anden glimrende Heltedaad, nogen snild Statsmand, der ved en eller anden udmærket Negociation, nogen lærd Videnskabsmand, der ved et eller andet mærkeligt Skrift, eller nogen nidkær Patriot, der ved en eller anden stor Opoffrelse, saasom veldædige Gaver, Legater og Stiftelser for det Offentliges Vel, havde foræviget sit Minde, saa skulde man vel og som snarest have troet, at ogsaa hans Grindring forlængst var udslettet af Jorden, og dog er desuagtet dette langt fra ikke blevet Tilfældet; thi han havde endnu en, og derhos en fra de alt opregnede høist forskjellig, Egenskab. der, som det i det mindste synes, paa en vis

Maade sikkrede ham Ubedeligheden; og det var nemlig den, at han var sin Tidsalders udtrykte Billede, en gediegen Adelsmand fra Slutningen af det 16de og Begyndelsen af det 17de Aarhundrede, der i det Hele taget hverken udmærkede sig ved større Dyder eller større Laster, end sin Stands Samtidige, og altsaa hverken var over eller under sin Tidsalder eller sin Stands Kulturudvikling i samme, men derfor ogsaa med en desto større Trostaa udtrykte Characteren af sin Tidsalders Adels i Almindelighed, og saaledes ogsaa fortjener at skildres som et Monster paa samme; thi vistnok var han, saavidt jeg skionner, ikke blot en retskaffen og en redelig, men ogsaa saavel en driftig og en dygtig, som en flog og en fornuftig Mand, men han var det tilhobe efter sin Stands Kulturgrad og sin Tidsalders Begreber; og en sliq Mand tiltaler sin Efterslægt ikke som sin egen, men som sin Tidsalders Repræsentant og er i denne Henseende giennem alle Tidsaldre ubødelig; thi der vaager et evigt Forsyns Die over, at den Erfaringslærdom, Efterkommerne kunne indhøste ikke blot af Kundskaben om Forsædrenes Laster og Dyder, Bilsfarelser og Erkiendelser, men ogsaa af Kundskaben om Tidsaandens gradvise Udviklings Fremskridt og den eiendommelige Character, hvorved disse Progressions-Perioder yttre sig saavel i de forskjellige Lande, som i de forskjellige Borgerklasser, stedse fra Tid til anden, ved Fremstillingen af et Monster paa samme, skal opstrives paany; og dertil nytter det os aldeles intet, at vi fremhøve en Mand, der enten er mange Decennier forud for, eller mange Decennier bag efter sin Tidsalder, mange Grader over eller mange Grader under den Borgerklasse, hvortil

han henhører; men dertil skal netop Mindet om en Mand opbevares, der er sin Tidsalder og sin Borgerklasses udtrykte Billede, og derved tillige dens eneste troe og paalidelige Repræsentant; og derfor kunde ogsaa Mindet om Gste Brock og ved ham om hans Tidsalder vel, som det synes, giennem Aarhundreder ligge i Dvale, men maatte dog atter gradviis fremstige eller opfriskes paany; hvilket ogsaa virkelig fra Tid til anden blev Tilfældet, og det ved et tilsyneladende hoist ubetydeligt Middel, nemlig ved nogle af ham selv og til hans egen Efterretning nedskrevne Almanakantegnelser, der ved første Dickast blot synes at indeholde et Slags Dagbog over hans huslige Anliggender og hans daglige Færd, men ved nærmere Overveielse ville fremvise sig som en ikke blot samtidig, men derhos ogsaa, da de ere nedskrevne til eget Brug og ikke til offentlig Bekjendtgjorelse, som en yderst tro og paalidelig Skildring af hiin Tidsalders Aidel i Almindelighed, dens Character og Culturgrad, dens huslige Færd og dens daglige Levemaade. Der var nemlig allerede et Tidsrum af 150 Aar fra hans Død henrundet, da (uden Tvivl) Landsdommer Thestrup til Mariager Kloster omtrent 1780 tilfældigviis (om der ellers er noget Tilfælde til her paa Jorden) opdagede en gammel Almanak i Jylland, hvori den Afdøde havde indført sine Antegnelser for Aaret 1612, og hvis Blygtighed for at tilbagekalde Grindringen om det gamle Aidelsliv her i Danmark det heraldisk-genealogiske Selskab i den Grad erkjendte, at det meddeelte Brudstykke deraf i det af Selskabet udgivne Aidelsmagazin; da imidlertid Brudstykke aldrig afgive nogen fuldstændig Skildring, og dette Skrift desuden er i

faa Hænder og endnu af Færre bliver læst, vilde dette neppe for sig alene have været tilstrækkeligt til at opfriske Mindet om ham og hans samtidige Adel i al den Fylde det, som det synes, fortiente, hvis ikke atter nu efter 60 Aars Forløb igien en anden af disse hans Almanacker med lignende Optegnelser for 1608 paany var bleven opdaget og den Mand, som reddede samme fra en nær forestaaende Undergang, tilfældigviis havde sendt den til mig, en Mand, han end ikke havde næste Bekendtskab til, men som maaskee netop var den, der af alle baade havde den største Eyst og den bedste Willie til at befordre dens Indhold for Eysket i Stedet for at lade den uasbenyttet hensmuldre i et Bibliothek eller i et Archiv. Jeg vil ikke nægte min Svaghed, at jeg virkelig deri seer et Bink af Skiæbnen, at den ikke vil, at Mindet om denne Mand og hans Samtid aldeles skal forsvinde, men at det tværtimod i al sin Fylde skal opfriskes og oplives paany; og at jeg netop ved den Omstændighed, at den saaledes lader den ene Efterretning om ham og hans Samtid ligesom fremstige af Graven efter den anden, paa en dobbelt Maade føler mig forpligtet til at efterkomme dette Bink og til, saavidt det staaer til mig, at opfriske hans og hans Tidæalders Minde.

Ved altsaa herved at lade Eske Brocks forommeldte Dagbog for 1608 udgaae i Trykken, finder jeg det tillige passende, ikke blot at ledsage samme med de fornødne Anmærkninger, men ogsaa at tilføie hvad Øvrigt jeg om denne Mand's Levnet har kunnet bringe i Erfaring; og det uagtet jeg med Grund maa befrygte, at Genealogerne i Hovedstaden (der ved at kunne betjene sig ikke blot af Archivverne, men ogsaa

af deres Forgængeres haandskræve og i Bibliothekerne opbevarede Arbejder, ofte i 1 Time kunne finde mere, end vi Landsbyfolk i hele Maaneder, og derhos stundom forgieves, kunne efterspore) maaskee endogsaa ville finde et sligt Forsøg fra min Side altfor anmasfende, ligesom dets Resultat i det Hele taget altfor ufuldstændigt, ja! i enkelte Dele maaskee endogsaa feilfuldt og urigtigt¹⁾; men det er nu engang min Maxime, at ufuldstændige Samlinger ere bedre end aldeles ingen, og at trykte Samlinger, al deres Ufuldstændighed uagtet, dog ere hundrede Gange bedre end de fuldstændige haandskræve, der muligviis henstaae i Bibliothekerne eller henligge i Archiverne, men derhos blot ere bekiendte for Faa og tilgængelige for Færre, og altsaa ikke, som de trykte, staae aabne for Alle og Enhver. Jeg mener nemlig, at der kommer saare lidet eller intet ud af vor Historie, forinden den saa at sige bliver hver Mand's Sag og et fuldkomment Nationalanliggende; og dertil er vist intet bedre Middel, end at vi Faa, som have Lyst og Seilighed dertil, ikke alene indsamle og udgive i Trykken alle de historiske Bidrag, vi saavel i fældne Bøger, som i Manuscripter og i Documenter kunne forefinde, men derhos ordne disse efter de forskjellige Steder og Egne, hvorhen de nær-

---

1) Maaskee vilde jeg heller ikke under saa ugunstige Omstændigheder aldeles paa egen Haand have vovet det, hvis ikke Hr. Cand. phil. Kall Rasmussen med den største Velvillie havde paataget sig at meddele mig enkelte Bidrag fra Hovedstadens Archiver og Bibliotheker, der, for saavidt de ikke alt ferud vare mig tilhændekomne, i det efterfølgende med al Erkiendtlighed under hans Navn eller under Mærket R. N. ville findes antegnede.

mest henhøre, for saaledes at sætte disse Steders og Egnes Beboere selv i Stand til paa egen Haand at drive dette Studium videre, og det med en Eyst og en Kraft, og derfor ogsaa med en Fremgang og et Held, som ikke er tænkeligt for den, der saa at sige er fremmed og uden egentlig Interesse for Sagen og derhos savner den tilstrækkelige Localkundskab til det Sted eller den Egn, de væsentligst og nærmest omhandle. Dette henhører virkelig i nærværende Døielik til Tidsalderens Trang og er en af Tidsaandens Fordringer, hvis Bigtighed er følt og erkendt af tusinde og atter tusinde af Statens provincielle Borgere, om end min Mund skulde være den eneste, der turde vove at udtale en saa almindelig Længsel.

For imidlertid at begynde mine historiske Bidrag til Gfke Brocks Levnetsbeskrivelse fra Begyndelsen af, da skal den Green af Brockernes Familie, hvortil han henhørte, oprindeligiis have været skotsk (Wiel. L. T., 1725, Pag. 225), men nævnes ikke alene herinde 1294, som D. Ud. Ler. angiver, men allerede 1249, og — hvis man vilde troe Sagnet, — endog ved Christendommens Indførelse eller 1019 (Atl. 4, p. 206); ja! det er endogsaa af en heel anden Grund at formode, at Familien ingenlunde er udenlandsk, men tvertimod oprindelig nordisk, i det den formodentlig har sit Ravn af sit Baaben, saasom Alt, hvis Sammenhæng var ophævet og især hvad der var spaltet eller tvækløftet, som Familiens Baaben (der ved en flasteformig Spids eller Triangel er deelt, som ved en Kile, i tvende Parter), i gamle Dage her i Norden kaldtes et Brok

(iSl. Brök og Brauk, tydsk Bruch ic.), hvorfor ogsaa mange have troet, at Danebrogsfahnen selv havde den sidste Stavelse i sit Navn af de 2 Flipper, hvori Fahnedugen var adspлтtiet. Hvorom Alting er, saa havde Familien blomstret her i Danmark i det mindste i 300 Aar, for Gffe Brock, som vi her omtale, kom til Verden; og endskiøndt Familien vel ingeninde har været meget talrig her i Landet (hvilket jeg deraf slutter, at den blandt Epitheta nobil. Daniae netop for sit ringe Antals Skyld bærer Navn af: „De faa Brocker,“ Bl. Saml. 1, 2, 111), har jeg dog selv, — ihvor usuldstændige endogsaa mine Kilder forresten maatte være, — fundet Adelsmænd af dette Tilnavn (thi om Vaabenets Beskaffenhed kan i saa høi en Tidsalder egentlig ikke være Tale) i en uafbrudt Følge lige fra 1249 af i vor Historie omtalte, f. Gr. 1249, 1257, 1259, 1293, 1294, 1296, 1298, 1299, 1302, 1304, 1305, 1306, 1307, 1308, 1309, 1313, 1314, 1315, 1316, 1318, 1320, 1323, 1321, 1326, 1327, 1328, 1332, 1336, 1337, 1355, 1360, 1365, 1372, 1376, 1377, 1380, 1386, 1397, 1400, 1404, 1405, 1411, 1419, 1424, 1425, 1427, 1428, og saaledes lige indtil vi naae ned til Gffe Brocks 4 nærmeste Forfædre, Ascendenter eller Ahnherrer, i hvem Familiefiebnen virkelig paa en høist mærkværdig Maade synes at have udtalt sig, i det de ikke blot alle 4 dode en voldsom Død, men dette endogsaa paa en saa eienommeligt Maade, at hveranden af dem faldt for oprørske Bønder, og hveranden for udbortes Fiender; i det den første af dem (eller Gffe Brocks Farfaders Farfader), der ligeledes hed Gffe, var Lænsmand i Aalborg og allerede nævnes 1132, 1135, 1138, 1139

og 1440, blev dræbt af de oprørske Bønder i Nørre-Jylland 1441 (Hvitf. p. 827, cfr. S. R. D. 1, p. 331); hans Søn Lauge (altsaa Gste Brocks Farfaders Fader), som allerede nævnes 1470, 1472, 1477, 1484, 1487 og 1496, faldt derimod Nar 1500 i Krigen mod Dithmarsken¹⁾; hans Søn Niels (altsaa Gste Brocks Farfader) blev slaget i Skipper Clemens Feide for Aalborg 1534 (Hv. p. 1430), og hans Søn (altsaa Gste Brocks Fader) Lauge faldt endelig 1566 (eller rettere 1565) i Krigen mod Sverrig (Resens Fr. 2, p. 138); medens han derimod selv var bestemt til at døe paa Sottesengen, men derhos at døe som den sidste Mand af sin Slægt, hvis Baaben han saaledes medtog i Graven. Det har noget høist veemodigt, men tillige høist tiltrækkende ved sig, at betragte en Mand's Levnet, der er den sidste Spire af sin Slægt, og i hvis Personlighed saa at sige en heel Familie tager Afsted fra Verden; og dette bliver endydermere dobbelt interessant, hvis han, som Familiens værdige Repræsentant, tager Afsted paa en hæderlig Maade; efter det gamle Ordsprog, at hvo som sidst gaaer ud af Huset og lukker Døren for sidste Gang i, han see vel til, at han stiller sig derfra med Gte. Hvorvidt nu dette sidste kan siges at have været Tilfældet med

---

1) Saaledes siger i det mindste Hv. Pag. 1034 med udtrykkelige Ord; skøndt K. N. har giort mig opmærksom paa, at han i Folge et i N. D. N. 1, Pag. 198 indført Document endnu synes at have levet 1501; hvilke hinanden modstridende Angivelser ikke vel anderledes lade sig forene, end ved at antage, at han endnu et Aars Tid eller mere havde overlevet sine i Dithmarsken erholdte, skøndt maaskee allerede da for dødelige anseete Saar.

Eske Brock, ville de næstfølgende Blade, forsaavidt Rildernes Utilstræffelighed tillader det, som jeg haaber, oplyse. Eske Brock var saaledes født

1560 Juleaften den 24de Decbr., paa sin Fædrenegaard Wemmetoft i Siælland (Jens Giodesens Liigpræken over ham. 1626. 4to). Hans Forældre vare den forommeldte Lauge Brock til Wemmetoft, Befalingsmand paa Bordingborg, og hans Frue, Margarete Wilde; og saavel hans, som deres Forfædre i de 4 nærmeste Slægtled findes angivne paa den vedførte Ahnetavle.

1566 fandt, som sagt, hans Fader, efter hvem han i sin Tid saavel arvede Wemmetoft, som gamle Estrup¹⁾, sin Død i Krigen mod Sverrig (Liigpræd., han blev nemlig skudt af de Svenske den 30te Octbr. 1566 paa Ugeren Mark eller Ugerager Hede, døde derpaa i Halmstad og blev begravet i Kiøbenhavn, efterladende sig Margrete Wille som Enke med 2 smaae Sønner, Marm. Dan. 1, p. 89. I gl. Saml. 2, 3, 27 hedder det derimod, at han 1565 blev skudt i et Slag, som stod paa hiin Side Falkenberg, døde den 4de Novbr. i Halmstad og blev begravet i Helliggeist i Kiøbenhavn; og Mærktallet er virkelig her ogsaa rigtigere angivet end baade i Liigprædikenen og i Marm. Dan.; thi han fik sit Vanesaar den 20de Octbr. 1565 i Daniel Rantzhaus berømte Slag paa Astorf eller Astrop-Hede ved Falkenberg (Resen p. 138), som i

---

1) Ja, maaskee mere! thi det hedder i et Skifte af 1549, som blev foretaget i Hr. Eske Wildes levende Live, at Lauge Brock, som hans Svigersøn, efter ham skulde arve saavel hans Geds i Jylland og Fyen, som ogsaa Steninge Geds udi Hølland (af Klev. Saml., meddeelt ved R. H.).

Umindelighed kaldes Slaget ved Svarteraa); hvor-
paa 6ste Brod med sin Broder Niels blev holdt i
Skole hjemme hos Moderen, snart paa Wemmetoft og
snart paa gl. Estrup, og saaledes paa 8de Aar i
Gudsfrøgt og boglige Kunster optugtet (L. P.)¹⁾.
Dmtrent

1574 blev dernæst saavel han, som hans Broder
affærdiget af Landet (∴ sendt paa Udenlandsreiser) for
videre at studere og paa fremmede Steder sig at for-
søge; nemlig først til Strasborg, hvor de med deres
medgivne Præceptor paa 4 Aar (altsaa til 1478)
opholdt sig, og hvor imidlertid Gud bortkaldede hans
Broder Niels, som ogsaa der blev begravet²⁾; hvor-
paa 6ste med Præceptoren forreiste til forskjellige an-
dre Academier og Steder i Tydskland; men da hans
Moder nu efter Broderens Død saameget længselsful-
dere saae hans, som den sidste Spire af den ældgamle
Stamme, Tilbagekomst i Nøde, maatte han i denne

1) Et Kongebrev er i dette Tidrum, som det synes i Faveur
af ham og hans Broder, udfærdiget under 16de Aug. 1567,
i Følge hvilket Kammerdemmet S. Catharinæ de Rota ved
Neeskilde Domkirke (see Gl. Saml. I, 3, 116—117) skulde
blive hos de Brøder (Kru Margrethe Bildes Værn) at for-
lene, ∴ af dem at bortferlenes (Klev. Saml. af Reg. over
alle Lande, medd. af K. R.); cfr. N. D. W. I, Pag. 198,
hvor Familiens ældre Patronat-Ret til samme emtales.

2) Og har man endnu i den Anledning Joh. Sturmii epi-
stola consolatoria ad Petrum Bilde (den Afdødes Mor-
broder) og Adam Colbii Leichpredigt over ham selv, trykt
i Strasberg 1579, 4to (Nd. Ver. p. XLIV.); ligesom det
i Følge K. R.s Meddelelse, i en gl. Slægttbog (N. Kongl.
Manusc. Saml. Nr. 772 fol.) hedder, at han døde i Stras-
berg af Pesten og blev (formodentlig netop af denne Mar-
sag ogsaa) udenfor Byen begravet.

Senſeende ogſaa rette ſig efter hendes Ønſke, og ſaaledes vende hurtigere, end han ellers havde foreſat ſig, tilbage (E. P.). Hvad Tid han egentlig er kommet hjem fra ſin Udenlandsreiſe, veed man imidlertid ikke tilviſe, men allerede

1582 den 15. Juni hedder det, at han havde ſtævnet Hr. Jørgen Lykke til Kongens Rætterthing paa Kiøbenhavnſ Slot, for (∴ fordi) han ikke havde gjort Rede og Regnſkab for afgangne Lauge Brocks (Eſte Brocks Faders) Værgemaal, (ſom) ham var tiltroet ∴, og at Dommen blev, at Hr. Jørgen Lykke ſkulde gjøre Eſte Brock Rede og Regnſkab for ſamme Værgemaal (Klev. Saml. af Herredagsdombogen, medd. ved R. R.). Formodentlig vil det Hele betyde, at han efter Lauge Brocks Død havde været Børneneſ Værgemaal, og nu vægrede ſig ved at gjøre den formodentlig nyelig tilbagekomne Søn Regnſkab for ſamme. Forreſten havde Hr. Jørgen Lykke til ſamme Rætterthing ſtævnet Fru Margrethe Bilde, Lauge Brocks Efterleverſke, og hendes Lavværgemaal, ſamt Eſte Brock for den Deel, han meente ved Arv maatte være tilkommen ham og hans afgangne Sødſkende af alt det Vicariegods, Hr. Lauge Brock (Eſte Brocks Oldefader) eller dennes Forældre havde ſtiftet og ſunderet til St. Karine Alter i Odense og Nyborg ∴; men Dommen faldt, at da det ikke noſſom kunde beviſes, hvo der havde ſtiftet dette Altergods, og Fru Margrethe og Eſte Brock kiendte dem aldeles intet at have af noget Altergods, ſom Hr. Lauge Brock ſkulde have ſunderet, burde de ogſaa for denne Tiltale qvit at være (Klev. Saml. af Herredagsdombogen, ved R. R.). Men ſæterat E. Brock ſaaledes ſelv havde overtaget ſine Fæ-

drenegaarde og var kommen i rolig Besiddelse af samme, see vi ham nu ogsaa efter Adelens daværende Sædvane beskæftiget med, ved Magelæg og Magekister med Kongen og Kronen at samle eller accordere det til bemeldte Gaarde henhørende Bøndergods; en Sag, der i den Grad laae Adelen paa Hierte, at det anføres blandt Hvidtfelds Floger over Kong Hans, p. 1091, at han magekistede gierne med sin Adels og var dem deri til Villie (det nyeste Raisonnement om disse Magekisters Fordeelagtighed eller Skadelighed for Kronen og Adelen see forresten Orion 3, 3, p. 393—95). Saaledes fik f. Ex. G. Brock til Estrup allerede

1584 i Magekiste med Kongen i Veilbye Sogn og Tvistrup Bye 3 jordegne Bøndergaarde; i Allestrup Kongens Rettighed i en jordegne Bøndergaard; ligeledes Herligheden af 3 jordegne Bøndergaarde i Veilbye; fremdeles i Wering Sogn og Bye 5 Gaarde og et Boel; i samme Sogn og Ummelhede Bye 4 Gaarde, og i Fløes Bye 3 Gaarde; hvorimod han udlagde til Kongen i Christrup Sogn og Romholt Bye 6 Gaarde og 3 Gadehuse, samt Romholtholm Skov, og i samme Sogn og Bye 7 Gaarde og 2 Boel. (Boss Reg., ved K. N.)

E. N. fik han af Kongen i Wering Sogn Fløes Bye noget Gods, og udlagde derimod til Kongen en Gaard i Christrup Birk, kaldet Rillstrup (l. e.).

E. N. fik Kongen i Magekiste med G. Brock en Gaard i Husløv Sogn og Bye (l. e.).

E. N. har han naturligviis ogsaa d. 12te Juni bivaanet Prinds Christians pragtfulde Hylдинг af de norreijdske Stænder i Viborg, som udførlig beskrives hos Rfsen p. 340. Endelig finde vi ham endnu

S. N. den 21de Novbr. som Fadder til Mouris Stygges Søn paa Holbekgaard (D. Mag. 1, p. 64).

1585 fik G. Brock i Magekifte med Kongen Østrupgaard i Sønder Hald Herred (Voss Reg. ved K. N.)

1587 fik Capitlet i Marhuus i Magekifte med G. Brock et Boel i Nsferg Sogn og Bye, og en Gaard i Stoufby i Hald Sogn (l. c.).

S. N. fik G. Brock i Magekifte med Kongen Herligheden i 4 jordegne Bondergaarde i Vester Alling Sogn og Bye, en Bygd og et Gadehuus sammesteds; 2 Marhuus Capitælsgaarde ibid., 2 andre Gaarde og kongl. Rettighed af et Kirkeboel ibid., og endnu i samme Herred og Sogn 7 Gaarde (l. c.).

S. N. fik Kongen i Magekifte med G. Brock en Gaard i Skib Sogn, kaldet Selund (l. c.).

S. N. fik Capitlet i Marhuus i Magekifte med G. Brock en Gaard i Grindaa Sogn Bredstrup Bye (l. c.).

S. N. fik Kongen i Magekifte med G. Brock i Roelse Sogn og Bryndis Bye et Boel og en Gaard, kaldet Andrup; 3 Gaarde i Draabye Sogn Holme Bye, og 1 Gaard og 3 Gadehuse i Lyngøbek (l. c.).

S. N. fik Capitlet i Marhuus i Magekifte med G. Brock en Gaard i Nalsø (Læs: Roelse) Sogn Bryndis Bye (l. c.), og

S. N. fik endelig Kongen i Magekifte med Gste Brock nogen Jord i Stabrand Sogn og paa Stabrand Byes Marker (l. c.), hvorved maa bemærkes, at Byen vel hedder Stabrand, men Sognet derimod Nødager.

Og efterat han nu i denne Tid ogsaa af Kong Frederik den 2den paa adskillige Reiser havde været forskrevet med sine Heste og Folk at følge hans Maje-

stæt ud af Landet (hvorved neppe kan menes andet end Kongens Reise den 28de Mai 1585 til Wahuus, Reisen p. 344; den 15de Juli 1586 til Lüneborg, *ibid.* p. 345; i Foraaret 1586 til Skaane, p. 347, og i Febr. 1588 til Sønderborg, p. 352); ved hvilke Leiligheder han havde erhvervet sig den kongelige Bevaa-genhed (E. P.), finde vi ham atter

1588, den 10de April, som en af de 34 Herremænd, der ledede Fahnehestene ved Kong Frederik den 2dens høitidelige Begravelse (Reisen Fr. 2den, p. 390, hvor enhver, som lyster det, endnu paa Kobberet vil kunne see ham ved den vendiske Fahne).

Imidlertid var han nu endelig ogsaa, tilskyndet af sin Moder og sin øvrige Slægt, i sit 28de Aar bleven betænkt paa at gifte sig, og endnu i

S. A. begierede han saaledes den ærlige og velbyrdige Jomfrue Chrestenze Wiffert (Datter af Rigsraad Axel Wiffert til Axelvold og Frue Ane Linderov), som ogsaa, — da hendes Forældre selv vare døde, — af hendes Farbroder D. N. N. Corfuz Wiffert til Næs (= Linderborg i Nørre-Jylland), som netop s. A. havde oprettet Lybrind i Fyen til en Herregaard af en i denne Anledning nedbrudt Landsby, høitidelig blev ham tilfagt og troslovet (E. P.). Denne Jomfrue G. Wiffert, der saavel i en Liigprædiken (hos Rothe 1, p. 318), som i hendes egen Gravskrift (Stadsfeldts Manders, p. 182) skrives til Allerup, i Stedet for hendes Fader i Almindelighed skrev sig til Axelvold¹⁾,

1) Hvilket imidlertid har den meget naturlige Grund, at hver af Rigsraad Axel Wifferts († 3die Juni 1580) Døttre arvede en af hans Herregaarde, saaledes nemlig:

og hvis nærmeste Forfædre opregnes paa den medfølgende Ahnetavle, var født paa Malmøe Slot St. Carine Dag ¹⁾ 1561; men da hendes Moder døde 1565, blev hun i nogle Aar hos hendes Faster, Fru Ene Wiffert (Jacob Sehesteds Enke) i Gudsfrugt og andre christelige Dyder optugtet, indtil hendes Fader (der først f. Cr. 1565 havde været Lænsmand i Ribe, og siden f. Cr. 1574 i Nyborg og endelig f. Cr. 1579 i Alsborg) paany giftede sig med Ane Krabbe til Bagesbogn (der efter hans Død 1580, Aft. 5, p. 97, paany fik Erik Raas, Hoff. D. Bd. 2, p. 201, T. 1; dog, som det synes, først 1595), hvorpaa hun igjen kom hjem, men blev siden omtrent 1575 paany forsendt til Fru Edel (Hardenberg), Frans Vilde's Fru paa Hvedholm, hvor hun var et Aar; derpaa til Cathrine Sehested i Præs Kloster, hvor hun var i 2 Aar (for at nyde den i hine Dage, formedelst den der fremfor andre Steder meddeelte qvindelige Haandgiernings Duelligheds og Kunstfærdigheds Skyld, saa høit anseete Klosteropdragelse), hvorefter hun kom i Dronning So-

-
- a) Christenze Wiffert Ainerup i Skaane, som Arel Wiffert med sin Fru, Ane Lindenev, havde faaet;
  - b) Margrethe Wiffert (* 1, Enevold Sehested, * 2, Jørgen Urne) derimod Wiffertsholm i Jylland, og endelig
  - c) Lisbeth Wiffert (* Mældier Alfstand) Arelvold i Skaane. (I Følge R. N.s Meddelelse)

1) s: St. Catharina Dag eller 25de Nov., og har det et Slags Interesse, at Eise Brocks Fru er født paa denne Dag, saasom St. Catharine, saavidt man skionner, netop i den catholiske Tidsalder var Brockernes Skytshelgeminde; i det mindste havde de for hende saavel oprettet Altre og Vicarier i Aeskilde (see 1567), som i Odense og Nyborg (see 1582).

phias Jomfrukammer (3: blev blandt Dronningens Hofdamer optaget), hvor hun nu i 10 Aar (altsaa fra 1578¹⁾ havde været. (Zens Giødesens Liigprædiken over hende. 1625. 4to).

1589, i Juli Maaned, havde derpaa Efte Brock Bryllup i Kiøge med denne sin Trolovede (E. P., hvorimod det i Nr. 300 blandt K. Brahes Manuscr. hedder, at Bryllupet stod d. 6te Juli 1589 i Koffedall, hvorved dog neppe kan forstaaes Herregaarden Koffedal i Vendsyssel, som den Tid tilhørte Henrik Lyffe, thi da vilde der have staaet paa og ikke i Koffedal; ogsaa var der en meget god Grund for ham til at vælge Kiøge Bye som Stedet for sit Bryllup, saasom den saa at sige laae paa Halvøien mellem hans Bruds Opholdssted, Kiøbenhavn, og hans egen siæl-landske Sædegaard Wemmetoft, som den Tid hans Moder beboede), og velsignede Gud (et Slags Velsignelse, Liig-Prædikenerne aldrig undlade at omtale) fra Tid til anden dette deres Hgteskab med 1 Søn og 7 Døtre (E. P.), hvorom i det Følgende mere. Tøvrigt kom bemeldte hans Bryllup ham uden Tvivl dyrt at staae, thi i de danske Samlinger i Geh. Arch. finder man (i Folge K. R.s Meddelelse), Kongens Maning af 16de Juli 1589 til Præbiørn Gyldenstjerne, ved hvis Bryllup i Odense Kong Fr. 2dens Recces og Befaling om Bryllupper (egentlig hans Forordn. om Bryllupskoste af 31te Mai 1586), var bleven overtraadt,

---

1) Thi man har endnu, i Folge K. R.s Meddelelse, i den Klevenfeldtske Saml. Axel Wifferts Brev til Frue Inger Dre, Dronningens Hofmesterinde, em Christense, som da skulde udi Fruerstue. Dat. Nyberg d. 18de Juni 1578.

i det nogle af Adelen havde optaget (til Dands under Maaltidet („ikke een, meden flere“), ligesom der heller ikke ved Maaltiden var forholden efter bemeldte Reces, men samme fast om den Stund (først var) beghndt, hvor den efter formeldte Reces burde have været endt (nemlig Kl. 3 à 4 om Eftermiddagen); hvorhos paa bemeldte Maning er tegnet, at en lige saadan eller i samme Mening skulde udgaae eller udfærdiges til Ditlef Holt (Lænsmanden over Kiøbenhavns Læn), dog kun om Dands alene, som ligeledes havde fundet Sted under Maaltiden til Gste Brocks Bryllup i Kiøge. Og her have vi altsaa ikke blot et sikkert Beviis for, at det virkelig var i Kiøge, hans Bryllup stod, men at det ogsaa efter al Formodning kom ham dyrt at staae, eftersom denne Overtrædelse, i Folge Forordningens Ord, skulde straffes med en Mulkt af 1000 Daler til nærmeste Hospital (see forresten om denne Dands over Borde og Vænker noget mere i det Følgende, under Aaret 1614). Derimod kom han uden Tvivl ved dette sit Bryllup i Besiddelse af Alnerup i Staaene, som hans Frue, i Folge det Foregaaende, ved hendes Faders Død 1580 maa have arvet, og som vi virkelig i det Følgende, saavel 1608 som 1612, skulle see G. Brock i Besiddelse af.

1590 skal han dernæst i Folge Axl. 4 p. 401 allerede have været Lænsmand over Dronningberg Amt i Jylland, hvilket han i Folge E. P. dog først 1596, og i Folge Lænsbrevet først 1597, tiltraadte; imidlertid synes han dog allerede i dette Aar (neml. 1590) at have givet en Altertavle til Bierregrav Kirke i S. Lyng Herred der i Lænet (Hoff. Fr. 3die, p. 359); men da dette ingenlunde kan være slect som Lænsmand over

Amtet, saasom Niels Skram til Urop fra 1588 til 1596, og altsaa ogsaa 1590, men ingenlunde G. Brock, havde Dronningborg Amt i Forklæning (Stadsfeldts Beskrivelse over Randers p. 99¹⁾); og da det derhos heller ikke er troeligt, at G. Brock som Privatmand skulde have skienket en Altertavle til en Kirke, der ikke henhorte til noget af hans Gods, saa maa formodentlig det Hele hidrøre fra en Trykfeil eller ogsaa derfra, at den, der har copieret Altertablens Inscription, af dette med romerske Skiffre betegnede Aarstal blot har antegnet Hundrederne og Tierne, men derimod ladet Generne ude; hvilket da ogsaa i Grunden kan være os saare ligegyldigt, naar man blot ikke af denne, efter al Formodning falske, Angivelse lader sig forlede til at troe, at han var Lænsmand 7 Aar før han virkelig blev det.

Fra 1590 til 1594 maa formodentlig hans Frue have født de 2 Døttre, som begge (efter hendes Moder) hed Anna; samt en 3die ved Navn Sophie (som formodentlig efter hans Mormoder var opkaldt); thi Uig-prædiken nævner dem først blandt alle hans Døttre, men siger tillige om dem, at de strax i deres Barndom bleve bortkaldte.

1595, den 2den Februar, blev dernæst hans 4de Datter, Jytte, født paa gl. Estrup (M. D. 2, p. 93),

---

1) En Bog, Forfatteren maa have skrevet i en lykkelig Stund, da man af Førtalen p. X erfarer, at han med Cancelliets Tilladelse ikke blot fik Archivaren til at samle, men ogsaa til paa et Aarstid at udlæane sig til Randers alle de denne Bys og dens nærmeste Omegn vedkommende Documenter og Brevskaber, som fandtes i Geheimearchivet. Noget, som neppe i vore Dage saa let lod sig gjøre.

og uden Tvivl opkaldt efter hans Farmoder, Jytte Pødebuff. Ved den Tid var vor danske Adel (f. Gr. Enge Brahe, Henrik Rangau etc.) særdeles hengiven til Astrologien, og derfor lagde man ogsaa særdeles nøie Mærke til og optegnede paa det samvittighedsfuldste til hvilket Klokket og i hvilket af Dyrefredsens Tegn saavel Bryllupper, som især Barseler fandt Sted (see f. Gr. Ud. Mag. 1, p. 56 sq., 73 sq., 94 97 etc.); og endskiøndt hiin Tidsalder's overdaadige Barselgilder allerede i Chr. 3dies Reces af 1558 dens 69 Art. under 40 R Bøder vare forbudne, vedvarede de dog ligesuldt, saavel under Kong Fred. 2den som Kong Chr. 4de, og det i den Grad, at sidstnævnte Konge ved en Forordning af 1608 ikke alene maatte indskrænke Fadderens Antal til 5 (thi før den Tid havde de f. Gr. 1549 været 51 [Pont. R. S. 3, p. 304], 1581 og 1583 8 à 10 [Gl. D. M. 1, p. 63], 1587 41 [D. M. 3, p. 221], ja! endnu 1623, altfaa efter det udgangne Forbud, 10. D. M. 3, p. 224); men ogsaa saavel ved sine Forordn. af 1610, 1621, 1622, og 1624 (Schlegels Chr. 4de, p. 462), som i sin Reces af 1643 forbyde saavel den saakaldte Barselkost v : Mad og Drikke, Kage, Bagværk og Confect, som tilbares Barselqvinden, men ogsaa de hyppige Barselvisiter og de store Gjestebud ved Barndaab, ved Kirkegang o. s. v. ¹⁾ Ogsaa falder ved denne Leilighed den saakaldte Fadder gave (omtrent hvad man i gamle Dage kaldte Tanné) at bemærke, helst den

¹⁾ Imidlertid gav han selv just ikke altid det bedste Exempel i denne Henseende, thi endnu 1624 indbød han (see N. D. M. 2, p. 159) Adelen, dens Hustruer og deres Jomfruer til at gjøre sig lystige ved hans Datters Daab etc.

undertiden var saa betydelig, at man gav hele Herregaarde i Fadder gave eller, som det kaldtes, paa Varnet.

S. A. døde G. Brocks Moder, Fru Margrethe Wille, paa Bemmetoft, og ligger i Spiellerup Kirke begravet (Atl. 6, p. 388). Det hedder nemlig om denne hendes Død i Hist. Optegn. om Adelen (hvis Begyndelse er trykt i Ald. Mag. 1, p. 93 sq.): A. 1595, den 4de Mai, paa en Søndag døde Fru Margrethe Wille, Kauge Brocks, paa Bemmetofte i Sjælland, og den 15de Juni, Hel. Trefoldigheds Søndag, stod hendes Begravelse i hendes Sognkirke ved Bemmetoft. (Med. af K. R.) Altsaa atter her et Exempel paa den i geneal. biogr. Archiv 1, p. 213 fremførte Sandhed, at man før 1602 lod de adelige Liig hængsaae i 6 Uger før man begrov dem.

Forresten synes det af disse 2 for dette Aar anførte Antegnelser, nemlig at hans Datter blev født paa Estrup og at hans Moder døde paa Bemmetoft, at være en Folge, at Moder og Søn efter sidstnævntes Giftermaal havde deelt begge hans danske Gaarde saaledes imellem sig, at hun boede paa Bemmetoft, han derimod paa gl. Estrup; men hvorledes disse Gaarde den Tid vare indrettede, og hvorledes deres Bygning den Tid var beskaffen, lader sig saa meget mindre bestemme, som gl. Estrup uden Tvivl, i det mindste for største Delen, 1630 er ombyggt af J. Scheel og Bemmetoft endnu i en langt senere Tidalder. Ja, ved det forvirrende Samle, hvori Adelen den Tid levede, idet Hovedarvingen sjelden eller aldrig formaaede at udløse de øvrige Medarvinger, og saaledes flere fælleds Arvinger paa en og samme Tid havde Andeel i den dem ved Arv tilfaldne Gaard; (en Om-

stændighed, der gjør Herregaardenes Historie i Middelalderen saa særdeles vanskelig, *cf.* Geneal. biograf. Archiv B. 1, p. 172—73), er det endogsaa uvist, om han eiede disse Gaarde ene eller i Fællig med andre, hvilket sidste endogsaa synes temmelig sikkert, thi i Folge R. R.s Meddelelser havde Gregers Trudsen Ulfstand, der var en Dattersøn af Eskke Brocks Oldefader, Hr. Lauge Brock, en Arvelod i gl. Estrup, og ved hans Død 1582 (da han i Faussing Kirke ved Estrup blev begravet) arvede Brødrene Gert og Truid Bryske efter denne deres Morfader hans Andeel i Estrup Gaard og Gods, og derfor hedder det ogsaa i Sivert Grubbes Curriculum vitæ, at han og hans Hustru den 23de Juli 1606 besøgte Eskke Brock paa Dronningberg og overnattede paa Estrup hos Brødrene Bryske. Af disse Brødre synes nu Truid Bryske senere ogsaa at have faaet Broderens Part; thi han skrev sig 1615 til Estrup, medens Broderen Gert derimod s. A. skrev sig til Katholm; men da han efterhaanden afhændede eller mistede alle sine Gods(er (s. Gr. Langesøe i Fyen, som han skrev sig til 1621, havde Frederik Markdanner allerede 1624; Margaard havde senere Tomfru Ingeborg Friis; heller ikke sin Andeel af Hærridskær beholdt han), saa kan det vel være muligt, at E. Brock allerede før sin Død har været Herre over hele Estrup. Ligeledes gik det ogsaa med Benmetoft, thi deri havde Gregers Ulfstands Broder, Niels Ulfstands, Datter Sophia af ovenansførte Grund (nemlig fordi hun var en Dattersøns Datter af ny nævnte Lauge Brock og altsaa et Næssfødkendebarn til Eskke) ligeledes sin Andeel eller Arvelod, der ved hende gik over paa hendes Mand, Claus Pødebust, der skrev sig til Krapperup,

Kiorup, Kørshelm, Markiegaard, Varselbet, m. m., var en af de rigeste Herremænd i sin Tid i Danmark, i Følge B. Knudsens prodromus pro Nob. Dan. ostend., ved Chr. 4des Kroning skal have holdt sig med fyrstelig Pragt, og først døde 1616. Eigesaa usikker turde dernæst ogsaa G. Brocks Eneret til hans 3die Herregaard eller Alnerup i Skaane have været; men paa den anden Side kunde det derimod vel være tænkeligt, at han nu ved Moderens Død ogsaa fik et Slags Andeel i hendes Modrengaard eller Walden; dog derom i det Følgende mere.

1596 blev han den 10de Juni, altsaa kort før Kong Chr. 4des Kroning, tilligemed 7 andre Adelsmænd udnævnt til Rigsraad og med Dronningborg Slot i Randers forlænet, hvilket Løn han i 29 Aar forvaltede (E. P.), dog maa det sidste uden Tvivl saaledes forstaaes, at han ikke strar 1596¹⁾, men først 1597 med Dronningborg blev forlænet; thi hvad Rigsraadsberedigheden angaaer, da bevidner de historiske Optegnelser om Adelen (ifølge R. N.s Meddelelse), at 1596, den 10de Juni kom der 9 nye Medlemmer i Danmarks Raad og gjorde deres Fed i Kiøbenhavn for Kongen, og Schl. Chr. 4de, 1, p. 205 (sfr. p. 210)

---

1) Endskiondt dette dog ogsaa i Følge R. N.s Meddelelse bekræftes i Gl. Kongl. Mscr. Saml. Nr. 2355 eller den 1599 afsedde Aalborgske Præst, Christen Staffensøns Optegnelser, hveri det hedder: „at arl. og velb. Mand Esse Brock fik „i Forlæning Dronningberg ved Michaelis Tid A. 96 og „var s. A. en 14 Dags Tid tilførn kommen i Raadet;“ hvorvidt nu den første Tidsbestemmelse paa en vis Maade turde være rigtig, vil jeg vel ikke ganske benægte, men at den sidste er falsk, troer jeg de i Terte! anførte Vidnesbyrd gæbtgiere.

gientager det samme (blot med den Forskiel, at han kun nævner 8). Hvad derimod Lænet angaaer, da lader Atl. 4, p. 465 ham blot fra 1597 til 1626 være Lænsmand paa Dronningborg, hvilket ogsaa med Hensyn til det første i Folge Lænsbrevets Datum er fuldkommen rigtigt, men med Hensyn til det sidste paa en vis Maade urigtigt, da han allerede døde 1625, med mindre man vilde sige, at da han først døde i Dec. 1625, saa tilhørte Lænet i Grunden ham eller hans Arvinger til 1ste Mai 1626. Forresten søger Hr. Cand. Kall Rasmussen at forklare denne Meningsforskjellighed om Aaret naar han blev Lænsmand, paa den Maade, at da hans Formand paa Dronningborg, Niels Skram, formodentlig strax efter Dommen over Erik Lange af 21de Sept. 1596 har faaet Vygholm (hvorom det i Dommen hedder, at Kongen maatte strax aannamme Vygholm Slot og Læn, og det med en anden Lænsmand forserge. D. Mag. 4, p. 265), saa har G. Brock formodentlig ogsaa fra den Tid af været forlænet med Dronningborg, og altsaa ogsaa paa samme haat et foreløbigt Lænsbrev, indtil han næste Aar med et nyt og fuldstændigere blev forsynet. Om Rigsraadsbærdigheden i Almindelighed, og hvori Pligterne for dets Medlemmer bestode, see forresten Schl. Saml. 2, 2, p. 143 og især p. 151, samt Molbechs Hist. L. S. 1, p. 266 sq., ligesom især om deres Pligt at have Sæde paa de aarlige (og i Almindelighed fra Mai til Juli afholdte, Schl. Chr. 4de, 1, p. 92) Herredage, hvortil endnu henhørte Divaanselsen af de overordentlige Herredage, der beroede paa kongelig Indkaldelse (hvorledes disse lode, see Holberg 3, p. 10), Provindsialmøderne eller Landdagene, og

der næst de mange Gesandtskabsreiser og Kongelæbsfagelser, Militær- og Civil-Commissioner etc. etc., der med hinanden tilfammentagne gjorde dette Embede til en yderst byrdefuld Bestilling.

S. A. underskriver G. Brock den 7de August Kongens Haandfæstning, som den 20de eller næstsidste Rigsraad (Schl. Chr. 4de 1, p. 210), og bivaandede derpaa den 29de Aug. som Rigsraad Kong Chr. 4des pragtfulde Kroning, som beskrives i Schl. Chr. 4de 1, p. 213 sq. og hvis Høitideligheder vedvarede i 14 Dage (ibid. p. 221).

S. A. blev endelig ogsaa hans 5te Datter, Margrethe født (see 1615), og uden Tvivl opkaldt efter hans afdøde Moder.

1597 blev han, som sagt, med Dronningborg Slot og Amt forlænet¹⁾; dette Læn, hvorunder Randers Riøbstad henlaae, bestod 1656 (og formodentlig allerede da G. Brock fik det) af Støvring-, Hovlberg-, Galtens-, Gierlev-, Rongsoe-, N. Hald-, Onsilb-, (som i senere Tid hørte til Mariager Læn) og S. Lyng-Herred (som i det Geistlige hørte under Viborg Stift), og saavel disse Herreder, som deres Sogre, Birke og Herregaarde opregnes i A. Berntsens D. fr. S. 1, p. 232—34. Lænet udgjorde altsaa, paa Kal-loe Læn (s: S. Hald-, Nørre-, Sønder- og Møls-

1) Thi det var almindeligt, at Landets Rigsraader for deres møjsommelige Embede ingen anden Løn nød, end de dem paa billige Vilkaar tilstaaede Læn; hvilket sees af Kong Fr. 2dens Haandfæstning, hvor det Art. 4 hedder, at Rigsraaderne skulde forses med Kronens Læn, saa at de ikke skulde have behov at besøge Herredagene eller have anden Besværing paa deres egen Kost og Løring.

Herreder) nær, det nuværende Randers Amt og havde desforuden endnu E. Lyng- og Hovelberg-Herreder, som nu henhøre under Viborg Amt. Den Kongsgaard, Lænenmanden i dette Amt beboede, var det forhen saa bekendte Dronningborg Slot i Randers. Allerede Valdemar den 4de skal nemlig af 11 nedbrudte Kirker (Atl. 4, p. 368, hvoraf de 2 skulle have ligget i Glenstrup Sogn, p. 411) have ladet opbygge et Slot i Randers (D. S. XIII, p. 769); men neppe opkaldte han samme efter sin Dronning (hvilket formodentlig er en Forverling med Kong Valdemar den 2den, der opkaldte Dronningholm i Siælland efter Dronning Dagmar), og desuden blev det allerede 1357 af den oprørske Adels indtaget og nedbrudt (Atl. 4, p. 368, D. S. XIII, p. 346). Derimod indrettede Kong Chr. 3die det ved Reformationen sæculariserede Graasbrodre Kloster der i Byen til et Slot og kaldte det, da det 1550 blev færdigt, Dronningborg efter sin Dronning. Chr. 3die residerede der selv paa en kort Tid, saavel 1552 som 1553 og 1554 (Stadsf. p. 92), og siden besad Enkedronning Dorothea det som Livgeding fra 1559 til 63 (Atl. 4, p. 369), ligesom Kong Fr. 2den endnu 1573 i 3 Maanedes residerede paa samme (Stadsf. p. 92). Det laae i den østre Ende af Randers Bye paa den endnu saakaldte Slotsplads og havde blandt andet et smukt Spiir, der var tækket med Kobber, men saavel det, som Slottet, er for længe siden, — det vil sige i Begyndelsen af forrige Aarhundrede, — nedbrudt (Atl. 4, p. 368—70) og som man mener 1720 eller 1721 (Stadsf. p. 94). Dets Ladegaard hed Bleslerup og laae $\frac{1}{4}$ Mill nordost for Slottet (Atl. 4, p. 443), og ved denne Ladegaard er nu

noget før 1765 en Herregaard oprettet, som bærer det gamle Dronningborgs Navn (ibid. p. 444). G. Brocks Lænsbrev paa Dronningborg Læn er af 12te April 1597, og in extenso meddeelt i Stadfelds Randers, p. 108—13, hvoraf jeg herved igien vil meddele Hovedmomenterne, deels fordi det i mange Dele fra andre Lænsbreve er forskielligt og synes at bære Præg af den unge Konges bekiendte Forsynlighed, og deels fordi det trænger til en og anden oplysende Anmærkning, som herhos vedfoies. Den nye Lænsmand kaldes i Lænsbrevet G. Brock til Bemmetoft (og ikke til gl. Estrup), vor Mand og Raad, ligesom Dronningborg kaldes vort og Kronens Slot. Forlæningsvilkaarene vare disse: Der bevilges ham til at underholde sig, sine Svende, Slottets og Ladegaardens daglige Folk og Tienere efterskrevne Genannt: 600 Daler, 12 Læster Rug, 14 Læster Byg, 10 Læster Havre, 1 Læst Smør¹⁾, 18 Køer, 150 Brendsuinn (= paa Skoven indbrændte Sviin) 100 Stæd, 200 Faar og Lam, 200 Høns, 19 Dl Vg (1 Dl er 4 Snefe eller 80), 3 Ed. Bavesalt²⁾, 2 (?) Lar, 2 (?) Ørreder, 60 Helt og saa megen Kulved, Hømmelstænger og Bark, som Jordebogen formaaer; dernæst nyder han Thorup Ladegaards (nuværende Frisenvolds) Avel qvitt og frie, imod at lade den paa egen Omkostning drive; derimod skal han holde Kongens Heste

1) En Læst Korn var 12 G eller 48 Ed.; men 1 Læst Smør 12 Ed., hver til 144 Pottet beregnet.

2) = Bavesalt, som har sit Navn af Bayonne og altsaa egentlig er fransk, men i Almindelighed kaldes spansk Salt, fordi det kommer fra den spanske Sø.

paa hans Reiser giennem Lænet frit med Høe og Rugfoder paa en Dagstid, 2 eller 3. Ligeledes skal han giøre Regnskab for Lænets Lærefiskerie og Aalefiskerie, samt for Indkomsten af Viellerup Ladegaard. Af den ubiøse Rente, saasom Stedsmaal (=: Indfæstning), Sagesald (=: Bøder; hvilke tvende førstnævnte Indtægter saaledes skulde opkræves, at $\frac{2}{3}$ deraf erlagdes med Penge, men $\frac{1}{3}$ med Orne), Husbondhold (=: Stæsterie), Drift (=: Næringsveis eller Haandværksbevilling, ja! maaskee endogsaa Studedrift eller Tilladelse til at udføre Studer), Forlov (=: Tilladelse at reise bort, og altsaa Pas), Romningegods og Bindfæller, erholder han det Halve, men for den anden halve Deel, samt for Sold, Gise, Brag og rodhuggen Skov, skal han aflægge Regnskab til Kongen. Af Oldengield tilstaaes ham $\frac{1}{10}$, som og frie Olden for hans Genanntsviin, og de paa Slottets underliggende Ladegaard hjemfødte Sviin. Han skal selv lønne, klæde og besolde Fogden (=: Amtsfuldmeegtigen), Skriveren (=: Amtsskriveren, nuværende Amtsforbaltter; see 1615), og andre Slottets, Ladegaardens og hans egne Folk, og ikke tilstede dem at have noget Genannt ud af Lænet, undtagen Fogden sin Tiendepenge og Skriveren sin Skriverkieppe. Han skal være pligtig at befordre de kongel. Brevdragere eller andre, der have Fripas, giennem hans Læn og det med god Befordring, samt forsorge dem med frie nødtørftig Underholding til Mad, Ol og Huuslye paa en Nats Tid, og ikke forvise dem til Byens Borgere om Befordring. Han skal have godt Opsyn med Kronens Jord og Eiendom der i Lænet, at den ikke med Uret derfra hævdes eller forvendes. Han skal tiene Kongen og Riget med 9 Ge-

rustiheste¹⁾, inden Riget paa hans egen, og uden Riget paa Kongens Bekostning. Han skal holde Slettet og Ladegaardsbygningerne vedlige og ikke skrive Kongen noget Flikkerie (∴ Reparation) med Tag, Dørre, Laase, Rinduer eller andet deslige paa Regning. Han skal have den geistlige Jurisdiction i Lænet og sammes Præster under sin Befaling og Forsvar; ligeledes have Indseende med Kirkerens Renter og Indkomst (sfr. Refens Fr. 2den, p. 336). Han skal ogsaa frede Skovene der i Lænet og aldeles intet deri hugge til Upligt eller Skoven til Skade; ligeledes skal han have Opsyn med Kongens og Kronens Wildbane og ikke jage eller fhyde der, uden hvor han paa Kronens Begne er sælleds med (de i og omkring Lænet boende) Adelige; og endelig skal han holde Lænets Vonder ved Lov, Stiel og Ret og dem ikke med nye Paalæg besvære. Og skal denne G. Brocks Forlæning tage sin Begyndelse fra S. Philippi & Jacobi (∴ 1ste Mai) 1597 og endes Marsdagen næst efter og saa fremdeles Aar for Aar al den Stund han med samme er forlænet. Actum **Hassniæ** 12te April 1597. (Hvori forresten en Lænsmands Embede egentlig bestod, og hvilke almindelige Pligter der paahvilede samme, see Schl. Chr. 4de 1, p. 102, sfr. Osterf. Gloss., ligesom om det saakaldte Genannt, see Schl. Chr. 4de 1, p. 335).

S. A. blev hans første og eneste Søn, Lauge Brock, født paa Dronningborg (Hoff. Fr. 2den, p.

1) ∴ til Krig udrustede Hestfolk eller Ryttere, de saakaldte Borgeleier, det vil sige, Folk, som laae i Borgeleie eller Garnison paa Gaarden, altsaa de bekjendte Bergestuekarle, hvoraf enhver Lænsmand skulde holde et vist Antal i Besædning med Heste og Vaaben til Kongens Tjeneste.

342), og altsaa efter den 1ste Mai, da G. Brock først i Folge Lønsbrevet tiltraadte samme. Om

G. Mars Forhandlinger paa den sædvanlige Herredag eller Rigsraads-Forsamling, der i Almindelighed begyndte sidst i Mai eller Mandagen efter Trinitatis i Kiøbenhavn, har jeg ved dette Aar intet fundet optegnet; men

G. A., den 27de Novbr., bivaaned han formodentlig med de andre Rigsraader Kong Chr. d. 4des Bryllup i Haderslev (Schl. Chr. 4de, 1, p. 251. 529).

1598 havde han en Sag med Niels Grund i Halland, om hvilken det hedder: „Er G. Brock til Estrup (og) Melcker Ulstand til Arelvold (hans Svoger) underdanigst en kongl. Maj. Stævning over Niels Grund til Themerse (maaskee Kirkebyen Tønderfjæ i S. Halland) begierendis, for at han nogen Tid forleden skal have sig understandet, efter (at) Gud allermægtigste ved Døden havde bortkaldet deres Salige Husfrue-Fader, Wrl. og Velb. Mand Arel Wiffert til Arelvold († 1580), at igien annamme noget Guds ubi Halland liggendis, hvilket han dog med enderlig (∴ suldkommen) Skiøde fra sig og sine Arvinger til forre Arel Wiffert og hans Arvinger skiødet og afhændet haver; i lige Maade himlitt (hiemlet, ∴ paa sit Ansvar tilstødet) sine Dreng, som samme (Guds) deres Diener pantet og frataget haver; hvorudi forre Gfke Brock (og) Melkior Ulstand formener hannem imod hans eget Skiøde skal have gjort, og det Hemell (∴ Hiemmel) han i saa Maade været haver, ikke lovligen og ret kan findes og formener hannem derudi Uret at have gjort og bør til Rette at stande, og samn Guds efter hans forrige Skiøde at følge

„Sal. Axel Wifferts Arvinger, hvis Eeilighed . . . . .
(cætera desunt); men udenpaa er der skrevet: „Efter
denne Fortegnelse bekom G. Brock og M. Ulfstand
Stævning. Dat. Goldinghuus 2den Mart. An. 98.
(Af Originalen meddeelt ved Hr. Confr. Werlauff).

G. A. var der Herredag i Kiøbenhavn, og paa
samme blev Dronning Anna Catharina den 11te Juni
med stor Høitidelighed kronet. (Echl. Chr. 4de, 1,
p. 261).

G. A. blev G. Brocks Løn forbedret; thi det
hedder, efter R. R.s Meddelse, i det Tydske Register
under 8de Juli 1598: Disse efterskrevne udaf Raadet
udi Norrejylland (nemlig Henrik Below, Manderup
Parsberg, Albert Friis og Gffe Brock) blev forbedret
deres aarlige Genannt og finge Breve, som efterfølger:
„R. R. maae aarligen herefter af Slottets Indkomst
bekomme Forbedring paa hans aarlige Genant og Un-
derholdning der af Slottet mere end hannem forgangen
Aar udi hans sidste Forleningsbrev er bevilget og for-
skrevet ic. udi lige Maade maae han beholde den femte
Part af hvis Oldengield, som kan falde der udi Le-
net; og samme Forbedring med hvis mere hans For-
leningsbrev hannem tilholder, at skulle have, nyde,
bruge og beholde ad gratiam.” Hvorhos det frem-
deles hedder: Gffe Brocks Genant af Dronningborg
Løn blev hannem forbedret med Penge 300 Daler,
Smør 2 Td. og Boelgalte 8.

1599 fulgte han, som det synes¹⁾, med Kong

1) Thi det var jo ogsaa muligt, at han først senere hen er
reist til København i Bierge, og saaledes, forinden han reiste
did, kunde have bivaanet den Kiøbenhavnske Herredag (for-
medentlig i Mai), paa hvilken den Gullandske Bisp blev

Chr. 4de paa den norske Reise fra April til August, og nævnes paa samme som Medlem saavel af Rigs-thinget i Bergen St. Hans Dag, som af det i Opslo den 1ste August. (Schl. Chr. 4de, 1, p. 281).

1600, den 11te Marts, skrev Kongen til Breide Rankau om at forfare Leiligheden med Gfke Brocks Gods paa Møen, som laae Kongen beleiligt i hans „Fredejagt“ og som G. Brock havde tilbudt at ville mageskifte (af Danske Saml. i Geh. Arch., meddeelt ved R. R.).

S. N. blev der holdt en Herredag eller Rigsraadsforsamling, paa hvilken Rigsraadet bevilgede Kongen en extraordinær Skat (Schl. 1, p. 285), og da derhos hverken Tid eller Sted nævnes, har det formodentlig været den sædvanlige, nemlig fra Mai til Juli i Kiøbenhavn. Formodentlig var det ogsaa paa samme Herredag, at Siler Brokkenhuus paa Søndergaard i Fyen, som havde beskylt Rigsraadet for at have dræbt Kong Fr. 2den og nu at ville giøre det samme ved Kong Chr. 4de, blev dømt til livsvarigt Fængsel (Pont. 3, p. 539), hvilket dog Resen, Fr. 2den, p. 342, synes at hense til 1584; men Atl. 2, p. 399 hensefører dog ogsaa hans Fængsling til Chr. 4des Tid, og i Langeb. Coll. har jeg fundet, at han endnu 1607 fra sit Fængsel paa Drarholm oversendte Chr. 4de et Skrift. Imidlertid seer man af D. S. T. p. 271, at han virkelig allerede var fængslet paa Kiø-

---

assat (Schl. Chr. 4de, 1, p. 281—82). Den Præst, der havde myrdet den for sin Reise til Jerusaleem berømte Otto Skram, blev dømt fra Livet (Pont. 3, p. 539), og Niborg Brokkenhuus, for at have ladet sig besvangre, blev anlagt. (Drien 3, p. 347).

benhøvnø Slot 1584; men maaskee han den Tid kom fri igien og først senere blev fængslet paa Drarholm; thi man seer jo tydelig af det han skriver, at Rigsraadet alt havde myrdet Fr. 2den og nu vilde til Chr. 4de, at hans sidste Forbrydelse maa være skeet i Chr. 4des Tid; ligesom der ogsaa 1584 omtales en af ham begaaet Mishandling, som derimod 1600 aldeles ikke omtales.

S. A., den 10de Decbr., Kongens Brev til Christof Walkendorf, der som Rentemester havde antegnet som en Mangel i G. Brocks Regnskab, hvad han havde anvendt paa den Pram og de Pramkarle, som hidtil vare blevne holdte ved Dronningborg Slot; hvorpaa Kongen resolverer, at efterdi samme Pram o. s. v. ikke kunde undværes fra Slottet, saa maatte de som hidtil bruges til dettes Behov (af danske Saml. i Geh. Arch. ved K. R.).

1601, den 30te Marts, Kongens Brev til G. Brock om nogle Gaarde og noget Gods i Dronningborg Læn, som Kongen havde faact i Mageffikste af Tage Krabbe til Jordbiere, at han skulde annamme det under Lænet og lade dem indskrive i Jordebogen (af danske Saml. i Geh. Arch. ved K. R.).

S. Mars Herredags-Forsamling har jeg ikke fundet omtalt, men vel en Taxation af Udvalens Ros-tjeneste, der dog blev foretaget paa egne Landdage i de forskjellige Provindser (Schl. Chr. 4de 1, p. 300).

S. A. blev G. Brocks 6te Datter Birgitte, uden Tvivl først i Nov., født paa Dronningborg (Hoff. 3, p. 1, T. 1, Rothe 2, p. 90), og formodentlig opkaldt efter Frue Brocks Morfaders Moder, Birgitte Rosenkrands.

S. N. blev han tilligemed Carl Bryske affendt til Rusland i Anledning af de Hindringer, Ewerrig lagde i Weien for disse Rigers gjensidige Handel (Schl. Chr. 4de 1, p. 305, Engelstofts hist. Calend. 1, p. 78—79, 180, 207), og maae dette have været sidst paa Maret, thi de russiske Gesandter, der kom strax efter deres Afreise, fros inde eller maatte for Winterens Skyld blive over i Danmark (ibid. p. 301—2). Det var nemlig den 7de Sept. at de danske Gesandter forlode Kiøbh. (Sivert Grubbes Curriculum vitæ, medd. af K. N.), og i October kom de til Moskø (Hist. Calend. 1, p. 79).

1602 (da der skal have været Pest i Randers, Atl. 4, p. 365) maa han enten endnu have været i Rusland eller atter have ledsaget den danske Prinds Johan did (sef. Schl. Chr. 4de, 1, p. 312, thi E. P. omtaler ham 1602 i Rusland), hvilket sidste dog ingenlunde er at formode, siden han ikke nævnes blandt de 3 Rigsraader, der fulgte med Prindsen, som først den 1ste Aug. forlod Kiøbh., medens Rigsraadet endnu der til Herredag var forsamlet (Schl. l. c., p. 314); derimod var det første, nemlig at han tilbragte Vinteren i Rusland, og først hen paa Sommeren 1602 kom tilbage til Danmark, virkelig Tilfældet (Hist. Calend. 1, p. 81).

S. N. opgives Lænet's og Lænsmandens Indtægter saaledes, at man seer der med Hensyn til sidstnævnte siden 1597 er skeet en betydelig Forandring (sef. 1598), dog ikke med Hensyn til Kostienestens Forøgelse, som man af Kongens Foranstaltning af 1601 (Schl. l. c. p. 300) havde havt Grund til at formode. Det hedder nemlig om Lænet's Indtægt:

Dronningborg Jordebog renter aarlig	7719	Dal.
Stigtens (=: Stiftets) Indkomst . . .	317½	— 1½ Ort.
Dronningborg Mølle ¹⁾ aarlig	543	—
Gives aarlig Broforn, saa og af nogen Jord paa Randers Mark og af en Gaard i Hafrun (=: Hav- rum Kirkeby i Hovelberg Herred)	82	—
Er annammet der under Kønet, som Mads Sandberg var medforlæ- net, og som renter aarlig	89	—

Indtægt: 8750½ D. 1½ Ort.

Derimod Udgift:

Eghnsmanden Eske Brock haver til aarlig Genand	2623	Dal.
Haver han Thorup Ladegaard qvitt og frie; haver Halvparten af det uvikle og 5te Parten =: ½ af Oldengielden og tjener deraf med 9 Gerustheste.		
Gives aarlig til Genand, Hospi- tals-Præsten, 4 Pramkarle, Slot- tens Gardener og andre, som fange af Slottet deres Genand	334	—
Er omdraget med Fogder og Skri- vere (=: fradraget med Hensyn		

---

1) Dette er vel at lægge Mærke til, saafem Stadfeldt anta-
ger, at denne Mølle, formodentlig den store Slade dens Dæm-
ninger frembragte paa Omegnens Marker og Enge, strax
efter 1588 var bleven nedlagt (p. 95—96); men her see
vi, at den i det mindste endnu 1602 var i fuldkommen Flor.

til disse, der havde deres Lands-
gilde frie) i Lehnct . . . . . 166 Dal.

Udgift: 3113 Dal.

Saa at Kongen haver frie: 5637½ Dal. 1½ Ort.
(Schl. Saml. 1, 1, p. 68—69). Af Ovenstaaende
skionnes altsaa, at istedet for 600 Dal. i Penge og
en stor Deel Naturalier, som ham 1597 var tillagt,
bestod nu hans Genannt blot i Penge, hvorimod han
formodentlig var befriet fra at holde Slottets Folk
med Kost og Løn og fremdeles nu havde ½ istedet for
1597 kun $\frac{1}{10}$ af Oldengielden o. s. v.

E. N. eller et af de næstfølgende maa han uden
Tvivl have tilkøbt sig Hungstrup, en forhenværende
Herregaard i N. Hald Herred, da dens forrige Eier,
Lars Munk, 1601 uden Børn var død; thi den
synes at have tilhørt E. Brock 1608, men kort efter
af ham igien at være solgt til Christen Munk til Gies-
singgaard, der døde 1612, og om hvem det hedder, at han
igien bragte disse 2 Gaarde sammen og lod derpaa Hung-
strup afbryde for at lægge dens Jorder under Gies-
singgaard, hvorfra man endnu har det Ordsprog, at
Giesinggaard den røde lagde Hungstrup øde (Atl. 4,
p. 418—49).

1603, fra 9de Febr. til 6te April, var han med
flere Rigsraader paa Grændseforsamling med de Sven-
ske i Flakebøl (Schl. Chr. 4de 1, p. 337).

E. N. forlangte Kongen paa Rigsraadsrådet
eller Herredagen (formodentl. fra Mai til Juli) i Kiøbh.
paany en extraordinair Skat af Landet, men Rigsraa-
det afflog samme (Schl. l. c., p. 334—35) og foreslog
i det Sted at tage alle de Kirkers Klokker, der havde

mere end 1, for deraf at støbe Kanoner (ibid.): en Resourse, hvortil man allerede 1601 synes at have taget sin Tilflugt (Pont. 3, p. 551).

S. A. var han i Oct. med flere Rigsraader i Hamborg, da Kongen sammesteds ved Høitideligheder, som varede fra d. 29de Oct. til d. 3die Nov., blev hyl- det (L. P.) cfr. Schl. I. e., p. 341, sq., hvor han dog ikke nævnes.

S. A., altsaa paa Tilbagereisen fra Hamborg, var han formodentlig tilligemed de andre danske Rigs- raader endnu den 2den Dec. hos Kongen i Solding (Schl. I. e., p. 350).

S. A. udstædte Gffe Wille til Ellinge (Søn af Sorgen B. og Margrethe Brock, * Helvig Gise [Nd. Mag. 1, p. 10] og fra 1610, og maaskee for, samt til sin Død 1619 Lænsmand i Mariager) sin Dvitz- tanß til Gffe Brock til Estrup for det Bærgemaal, dennes Fader, Lauge Brock til Venmetoft, havde væ- ret for hans Moder (Lauge Brocks Søster og Gffe Brocks Fæster) Margrethe Brock (Perg. Doc. i gl. Estrups Archiv).

S. A. blev uden Tvivl ogsaa G. Brocks 7de og sidste Datter Lisbeth eller Elisabeth født, som siden blev gift med Frans Eykke; thi hun var, saavidt man skionner af den Orden, hvori han selv den 15de Jan. 1608 opregner dem, saavel som den, hvori de ogsaa oftere i Liigprædikerne forekomme, den yngste af hans Døttre og synes endnu 1608 at have været et svagt lille Barn. Besynderligt er det ellers, at man (det vil sige: jeg og mine Eige, men ingenlunde de, der have opslaget deres Paulun ved Kilden til alle Historiens utrykte Skatte) hverken finder hendes Fødsels- eller

Bryllupsaar angivet, ja! i Grunden ikke engang hendes Dødsaar; thi 1652, i Atl. 4, p. 451, er vel neppe paalideligt. j.

1604 blev Rigsraadet foruroliget ved at Kongen fra Haderslev havde sammenkaldet Deputerede fra alle jydskke Kiøbstæder til midt i Febr. at møde sig i Horsens; de ilede derfor til Kongen i Haderslev og fik ham til at opgibe sit Forsæt (Echl. I. c. p. 353).

S. A. var Rigsraadet (som det synes i Høsten) forsamlet i Odense, hvor Kongen bad dem at være beredte paa tilstræffelige Rustninger; men de fraraadede ham samme (I. c., p. 361—62).

S. A. udstæder Eske Wille til Ewanholm (en S. af Peder Wille og Birgitte Rosenkrands, * Elisabeth Skram og † 1608; altsaa ganske forskiellig fra den ovenomtalte Eske Wille til Ellinge) sit Gieldsbrev paa 5000 Daler for 6 p. C. til Kong Chr. 4de, under Beplygt med sine Cautionister: Eske Brock til Estrup, Niels Wild til Raunholt, Knud Brahe til Engelskholm og Jacob Rosenkrands til Kiæstrup, at indbrage i et ærligt Herberg (s: det saakaldte Indlager), hvis Gield den ikke rigtig blev betalt (G. Estrups Archiv).

1605 har jeg ikke fundet Herredagsforhandlingerne omtalte, men

S. A., den 29de Juni, fik Knud Brahe Kongl. Ordre med Retten at forfølge dem, som morderskiellig havde overfaldet Secretair Claus Dyre til Linderumgaard (som ham see Atl. 5, p. 364), hvorved det tilføies, at Sterningsmændene være nogle af Eske Brocks og Truid Brylles Tjenere, i en By i Fronningberg Bæn. (Af Jydskke Tegnelss. ved R. R.)

S. N. blev G. Brock gesandtviis forsendt til Dresden til Churfyrst Christian af Saren (L. Pr., cfr. Schl. I. c., p. 385): en Mission, hvorom det i Høgelunds Almanak hedder: Den 2den Aug. 1605 drog Manderup Parsberg og Gste Brock igiennem Golding og vare udskiffede til Landet Meissen; og den 3die Oct. kom de igien tilbage til Golding. (Medd. af K. N.) Det til ham eller rettere hans Reisesælle, M. Parsberg, i denne Hensende udfærdigede Kongebrev lyder saaledes som følger: „Vor synderlig Gunst tilførn. Vider, at, eftersom Vi have noget vigtigt og stor Magtpaaliggende med høibaarne Fyrste og Herre, Hr. Christian, Churfyrste til Sachsen, vor elskel. kære Svoger, at forrette, for des Marsag Vi med forste Leilighed naadigst ere tillsinds Eder og Os elskel. Gste Brock, vor Mand, Raad og Embedsmand paa vort Slot Dronningborg, med en af vore Doctoribus, til hans Kiærlighed legationsviis at forskikke. Da bede vi Eder og naadigst begiære, at I rette Eders Leilighed efter, til den sidste Juli udi næstfølgende Maaned at møde udi vor Riøbstad Kolding selv Tiende, vel stafferet, og at I siden der sammesteds Eders Instructio annammer og Eder ufortøvet derfra paa Reisen begiver. Vi begiære og naadigst, at I selv ville lade giøre Forlag (v: Udlæg) med hvis Pendinge paa samme Reise til Fortærings Behov og udi andre Maader kan fornøden giøres, hvilke Eder siden, efter Eders Hiemkomst, af vort Rentekammer igien skal erlægges og fornøies. Dermed etc. Havn. den 29de Juni 1605.“ (Af Tydske Reg. ved K. N.)

1606 var han med Kong Chr. 4de i England, da denne besøgte sin Svoger, Kong Jacob (L. Pr.),

altsaa fra 10de Juni til 12te Aug. (Schl. l. c., p. 591. Mærkværdigt er det ellers, at han ikke nævnes blandt Kongens Følge i Hoff.s d. Nd. 1, p. 39), og har altsaa neppe bivaanet dette Mars Herredag i Kiøbh., paa hvilken det uden Tvivl var, at Jesuiten Kloster Lasse vilde omvende Kongen og Rigsraadet (Schl. l. c., p. 397).

S. N., den 6te Dec., Kongens Brev fra Antvorskov til G. Brock (og andre flere) med Begjæring, at alle hans Vonder og Dienere, saavel Ugedagstjenere som andre i Siælland boende, maatte udi 6 Sognedage næste Sommer arbejde paa Kiøbh. Befæstning. (Af Jydske Reg. ved R. R.)

1607, den 28de Jan., Kongebrev fra Antvorskov til Gste Brock og Knud Brahe, at de skulde begive sig til Aarhuus og derefter til alle Herredstingene i Aarhuus Læn og forhøre om, hvad Besværing og Klage der kunde føres over Befalingsmanden paa Aarhuusgaard, Carl Bryske til Margaard (om hvem et Skandskrift var blevet opslaaet paa en af Kirkebørene i Aarhuus og som derfor selv havde forlangt en saadan Undersøgelse) og derefter indsende diæse til Cancelliet. (Af Jydske Register ved R. R.)

S. N. var der, som sædvanligt, Herredag i Kiøbh. (Schl. l. c., p. 412); men om G. Brock var imellem de forstieilige Rigsraader, der den 28de Juli fulgte Kongen til Norge for der at holde Retterthing, skal jeg ikke kunne afgjøre, da ingen af dem nævnes (ibid. p. 413).

Af 1608 har man, som sagt, G. Brocks egenhændige Dagbog, der især med Hensyn til hans huuslige Anliggender og hans daglige Levemaade er af Vigtig-

hed. Den er freven paa rene Blade i en trykt „Calendarium eller Almanach paa det Skudaar efter v. Herris J. Christi naaderige Fødsel, M. D. C. VIII, beregnet ved Davidem Herlicium, Phil. & Med. Dr. P. I. c. og bestilte (o: bestalter) Physicum ordinarium til Lybeck; prentet i Kiøbh. i 12mo hos Henrich Waldkirck.“ Dens Meddelelse skylder jeg Gieren af Dalum Mølle, Hr. Orgelbygger Demants Belsvillie, ligesom Laseverdenen har hans Interesse for Fædrelandets Historie dens Redning fra en nær forestaaende Undergang at takke; og denne vor Tak er virkelig fortient, da det for det første giver denne Dagbog dobbelt Interesse, at man ligeledes har Kong Chr. 4des Dagbog for s. N. i Schl. Samt. 2, 3, p. 59 sq., og det naturligtviis maa interessere enhver dansk Mand af Dannelsen at erfare, hvad en dansk Konge og en dansk Rigsraad for 233 Aar siden ansaae for de vigtigste og optegnelsestværdigste Begivenheder i deres daglige Liv, og paa hvor forskellig en Maade enhver af dem opfattede samme; og for det andet fordi man allerede har en Dagbog eller Almanach-antegnelser af den samme Mand for 1612, men samme indeholder blot hans Krigsbegivenheder, hvorimod denne blot angaaer hans huuslige Liv; saa at altsaa den ene lærer os den daværende Adelsmands Syssel i Krigs-, ligesom den anden han Syssel i Fredstid at kende; og saaledes den ene paa en vis Maade supplerer den anden, og begge give os en levende Forestilling om den danske Adels saavel fredelige som krigerske Færd i Begyndelsen af det 17de Aarhundrede. Jeg har ved Afskriften i Get og Alt rettet mig efter Originalens Orthographie, blot ikke med Hensyn til

Interpunction og store eller smaae Bogstaver, da begge Dele i en alt for høi Grad vilde forvirre under Læsningen og det sidste er desuden saa aldeles ustandigt, at et og samme Ord ofte paa en Side skrives med et stort, og paa en anden skrives med et lille Bogstav; ikke at tale om, at der undertiden findes af det Slags Bogstaver, vi kalde store, baade i Midten og i Enden af et Ord; saa at man altsaa seer, at disse Bogstavers Brug har været langt mere vilkaarlig end al deres øvrige Orthographie. At de i Klammere tilføiede eller interpolerede Ord forresten ikke hidrøre fra G. Brock eller Forfatteren, men blot af mig, som Udgiver, for Lydeligheds Skyld ere tilføiede, vil vist enhver skionsom Læser ogsaa uden al Erklæring fra min Side alt ferud kunne vide. Og saaledes lyder da Dagbogen selv, som følger:

„Hielp Gud, til itt godt, lycksaliggt Nyttaar alle-tidt och euinderlige! Amen!

1. Jan. Nyeaarssdag gick jeg, Chrestensse (hans Frue, G. Wiffert) och Totte Brock (hans Datter) til Guds Wortt i S. Mortens Kyrcke her i Randers (thi de opholdt dem til Stadighed paa Dronningborg Slot i Randers, hvor G. Brock var Lænsmand. Tytte Brock var den Tid kun 13 Aar gammel, men man seer tillige af den Omstændighed, at hun var det eneste af hans Børn, der gik med Forældrene til Alters, at hun ogsaa var det ældste af alle hans den Tid levende Børn).

D. 2. — jagett (jeg) ved Torup (s: Frisenvold i Drum S., hvormed Dronningborg Lænsmand ogsaa var forlænet; og fik) 2 Ruffue.

4. Jan. — jaget (jeg) udi Floskier (3: Mosen ved Floes i Birring S., og sit) 1 Radir (3: Raadhyr og) 2 Harer.

S. D. bekom (jeg) af Christoffer Olfsen 4 Ed. S. Kollof (3: saltede Kuller) udi Betalling paa huiß hans Broder, Olluf Olfsen, mig pligtig er, och som Christoffer haffuer loffuet for hannom. For Ed. 10 $\mathcal{L}$.

S. D. forærit Sofren Jesen ibid. mig med $\frac{1}{2}$ Ed. Throff (3: Torst) cfr. 14de Jan.

S. D. bekom (jeg) af Chresten Vogtmager 4 Ed. saltfatt Kollo och 1 Ed. thør Kollo paa Regenskaff for 1 Erst Malt, hand bekomet haffuer.

D. 5. — kom 1 Ed. Kollo til Torup Ladegardt (3: Frisenvold), aff den jeg bekom aff Christoffer Olfsen.

S. D. kom Olluf Roßenspar (til B. Balloe og maaffee endnu den Tid Lænsmand paa Mariager Kloster) och Eyssebet (Gyldenstjerne, hans Frue) hidt. Noch (3: endnu) Jacop Høg (til Trudsholm og maaffee endnu den Tid Befalingsmand paa Skivehuus * Elisabeth Schested og † 1610), Chresten Munk til Giesing (og Lyngbygaard * Ane Skram og † 1612), Karl Bryske (til Margaard, Lænsmand paa Narhuusgaard), Lauris Kruske (til Svenstrup, Lænsmand paa Ducholm; thi Admiral E. K. til Valle var allerede † 1597) och Margrethe Wifferdt (Fru G. Brocks Søster) hidt same Aften. †

D. 6. — med dem + (Disse Kors, saavel enkelte som dobbelte og tredobbelte forekommer heel ofte i G. Brocks Antegnelser og da de, som det synes, stedse anbringes, hvor der kunde synes at være Anledning til at slaae en lille Svær af, kunde man snart fristes til at troe, at det var en for alle Uvedkom-

mende skult Maade, hvorpaa Manden blot til sin egen Efterretning vilde betegne Graden af Afvigelsen fra sin sædvanlige Levemaade; thi naar han saavel her, som ved flere Leiligheder nævner de Adelsmænd, med hvilke han var i Selskab, og derpaa tilføier: „med dem +“, saa kan dette naturligviis ikke betyde andet end Beskaffenheden af deres daværende fælleds Lidsfordriv og Beskæftigelse, altsaa enten Passiar eller Kortenspil eller Drif; men endskjøndt alle 3 Dele ret vel kunde tænkes i Forening, vil jeg dog helst troe, at Korset fortrinsviis betegner det sidste, da vi saavel af N. S. Bedels Tiigprædiken over Kong Fr. 2den og Hamsforts samtidige Skildring af Adelsens daværende Levemaade, som af Kong Chr. 4des Straffebøger (Hoff. D. Bd. 1, p. 41), Sivard Grubbes Antegn. (see infra 1616) og G. Brocks egen Tilstaaelse (Md. Mag. 1, p. 22), foruden utallige andre Vidnesbyrd (s. Ex. især hos Coronæus) ifkun med alt for stor en Sikkerhed vide, at en slig Svilt og dens heel ofte sørgelige Følger i hine Tider horte til Dagens Orden i alle adelige Samqvem; ja! de synes endogstaa undertiden at have drevet denne deres Skiofsynd til en slig Yderlighed, at de stundom endogstaa satte Livet til derved; i det mindste hedder det, for ikke at anføre flere Exempler, i et samtidigt Manuscript (neml. Nr. 300 i R. Brahes Miscr.saml.): „1576, den 26de Juli, bleff Wendir van Anfeldt hastig Død: aff Drick om Afften till Wolzau, (da) hand drack en Belkomin hoß Kongen och Hertzig Ulrich“; altsaa en Velkomst, der i Grunden bekom ham saare ilde.

D. 7. — kom Albret Skiel (til Ratholm och Fudfinge, senere Admiral) och Berthe Frys (hans Frue). →

D. 8. — drog Albret Skiel, Jacop Høg (og) Christen Munk bort. +

D. 9. — drog Oluf Røssenspar och Lauris Kruse borttt.

D. 11. — sende jeg Skollemesteren, Mester Peder Thøgersen og Skolersperrsoner med Henrich Gons for (o: fordi) de hellig tre Kong Dag Aften sunge Discant her ope (paa Slottet) 8 Daller. Noch (o: endnu) de 2 Spilemænd her af Byen 4 Daller.

S. A. betalde jeg 2 Sasmendt (o: Saugmænd) for 3 Sletrer (o: Slædetræer) de star 1 $\frac{1}{2}$; send dem med Anders Jøbsen.

D. 12. — drog Margrethe Wisert bort.

Same Aften kom Ane Krab (til Borgaard, Fru G. Brocks Stifmoder, der som Arel Bifferts Enke til Arelvold blev Erik Kaases [Hoff. D. Ud. siger paa Krabbes Tab. Grifs og paa Kaases Tab. Gabriel Kaases] til Borgaards anden Frue) her hidt.

S. D. kioffte (jeg) 2 Ed. huit spanst Salt; Ed. for 11 $\frac{1}{2}$; strax betaldt. Andtvorede Anders Jøbsen Pengene.

D. 14. — drog Ane Krabe bort.

S. D. blev forsend til Viborg $\frac{1}{2}$ Ed. Throest, Søffren Jøssen foræritt mig medt. (Dette maane, som sagt, være Terst, thi det staaer i Fortegnelsen paa saltet Fisk, han dette Aar havde faaet).

D. 15. — drog jeg, Christenese, Jotte, Verrette och Lysebet Brock til Viborg. S. D. var Lysebet Brock ilde til pas her i Viborg. ‡

D. 22. — annammet (jeg) 15 Daller af den Karll, der var fød i Nyholm (maaskee en nye Gaard ved Holme B. i Borning S., S. Lyng S. eller ved

Holmgaard i Glenstrup S., N. Halb. S.) for 2 Dren, hand var til Sagefald pligtig for den Prestekone, han slog, der han var i Nyholm. (S. D.) Anamet aff Soffren Jenssen 13 Daller for 2 Hoyer, den Karl i Lembeke (enten stial eller var skyldig). Noch (o: endnu) 14 Daller for den Karl i Sygstuffuen, der belo (beloe o: udloe; men belaae o: havde Samleie med) den Qvinde.

D. 23. — anamet af Anne Krabe pa Stenhaldt (o: Stenalt; altsaa Jacob Vierns Enke † 1618 og beremt som genealogist Skribentinde, cfr. Hansens Ridderborge, p. 19) 21 (Rid. ?) for 3500 Mursteen, hun pa Estrup til Vær Kirf bekomit.

S. D. drog jeg och Chrestensse til Lynderup (i Rinds S., Viborg St., som Berner Parsberg ciede) och stod hun Fader.

D. 25. — droge vi til Viborg. Same Aften til Haldt (hvor den Tid Christen Holt til Hoigaard var Lænsmand).

D. 26. — til Viborg igien.

S. D. betalde jeg Jacob Vogfører i Mars 18 Daller for 1 Alne (o: 4 Ankere) Wiin, jeg nogentid forleden bekom af hanem, och er hanom nu inthet skyldig. (Da nu Viborg Snapsthtng begyndte den 24de Jan., saa var han derude i Termins Affairer, og saaledes horer ogsaa hid, hvad der anfores bag i Bogen, neml.) I Viborg Snapsting udtogh jeg hos Bernitt Dølske 48 Alne sortt Flouel, huer Alen thil 3 Daller 1 $\frac{1}{2}$, som beløber 156 Daller, som jeg da gaf hanom min Sedel pa at betalle hanom her i Viborg till Snapsting An. 1609 (men han) fick same Flouel igien (og derfor er det Hele seuere overstreget).

D. 27. — droge jeg och Christensøe til Drotningborg.

S. D. blev den Befaling, Margrette Rosenkrans tilboden (∴ bebudet eller forkyndt) der hun lugte sig inde (var det maaskee Befaling om Huusarrest? hvilket er saa meget vanskeligere at giette, da man ikke engang ret veed, hvilken M. R., der menes, sfr. den 12te og 26de April, 10de Aug. og 2—1de Sept. Formodentlig var det imidlertid Hans Lindenovs Gifte til Hundslund Kloster [Atl. 5, p. 288, 343]; han † 1596 og efterlod 8000 Ld. Hartkorn, og dog døde hans Uffom i Armod. Fruen † 1635 [Atl. 1. c., p. 288]. Hun var en Datter af Otto R. til Næsbyholm og Moder til Virgittie Lindenov, der blev gift med Otto Scheel til Hammelmose, en Broder til G. Brock's Svigersøn Jørgen).

D. 29. — andtvorede jeg Jens Nielsens i Offverhornbeck (S. Lyng S.) 2 Opsættelser og 1 enderlige Lanstingsdom med den Trette med hans Svoger i Lanum (ibid.) och Niels Jørgensens, der borttrømthe; och haffter jeg betald Bressuepengen, som de ere mig pligtig (∴ skyldige).

S. D. afferdiget (jeg) Vorkardt til Alborig efter en Alme (∴ 4 Ankere) Vin hos Eubertt og sende hanom meth Vorkart 20 Rirdaller for den. Den Alme Vin bekom jeg (berunder et Sving af flere Bogstaver, der synes at sige G. B. Hd., maaskee: G. Brock egen Handt).

D. 4. Februari kiofft 1 Ld. Drekiødt; 5 $\frac{1}{2}$; betalt. (S. D.) gaf jeg lille Jørgen 2 $\frac{1}{2}$ til itt Par Sto.

S. D. drog jeg til Thorup Ladegd. (∴ Frisenvold) S. Aften hjem.

D. 5. — drog jeg och Chrestensse til Estrup; 4 S. (∴ Heste) sielff 15.

D. 8. — droge vi til Drottningsborg igien.

D. 9. — sendt 1 Ed. Rolle til Estrup meth Tomas Smedler.

D. 10 — andtvorede jeg Søffren Jensen i Randers 8 Daller att kioffue 6 Ed. Saltt pa Estruplund (Kougsøe S.) og kom Salthet hidt til Clothett.

S. D. betalde jeg Jens Guldsmedt i Randers 13 $\mathcal{L}$ og 5 β for en Rede, (som) er 71 Gylben udi (og) er udi Knuder (forarbeidet).

S. Lidt betalde jeg hanom 3 $\mathcal{L}$ for itt Koffsend (∴ Driffekar), hand gjorde til Aqvavit. (Utsaa ogsaa Aqvavit! — ikke at tale om det stærke Randers Bur=Ol [Utl. 4, p. 391; Stadf. p. 326], der engang slog en heel Armee af Marken. Utl. 1. c. Stadf. p. 131).

D. 11. -- antvorede jeg Anders Jøbsen 12 $\mathcal{L}$ til 1 Ed. Vønborig (∴ Lyneborg) Salt, (som) blef udtaget hos Pouel Nielsen.

S. D. fick jeg (∴ leverede jeg) Chresten Smed 7 Daller til itt Skipundt suenskt Jern, hand skulle forsmede til Ancker och anden Bøgnings Behoff.

S. D. fick jeg Jacop Skreder 4 $\mathcal{L}$, att kioffue huitt Sardug til Caffve Brock til tho Forner (∴ Foursneringer?) under hans Vorer.

S. D. betalde 3 $\mathcal{L}$ for Niels Skottis Sabel, hand haffde (ladet) færdigett hos Kortt Salmager, ved Engelbred.

D. D. betaldt 3 $\mathcal{L}$ for 1 Seck, Salmageren gjorde til att føre Sko och Wirktoy udi.

S. D. Niels Skott 1 $\mathcal{L}$ til Bly.

D. 13. — kjøfte Hr. Jens (Præsten) i Galten 1 bruun Felle (o: Fole, som) kom fra Skonne (og) skal giffue mig til S. Mickelsdag forstkommendes 2 gode Dren (derfor).

S. D. kjøfte Mogens Chrestoffersen myn Stang=kipper (o: Stanghoppe) som kaltis Wolgemodtt (Wohlgemuth, og) skal giffue til S. Mickelsdag 2 gode Dren.

S. D. anamit 1 Ed. S. (saltet) Drett och kom her i Chrestensses Kamer (o: Fruens Spisekammer) att spises aff.

S. D. kom Ane Krabe och Margrete Wiffert (see supra!) hidt 8 $\mathcal{S}$. (o: 8 Heste stærk).

D. 15. — drog de bortt igen.

S. D. kom Oluf Rosenspar (see supra!) och Chrestoffer Gressvel (el. v. Groben, Kongens Jægermester [see Ad. Cer.] og * Fru Oluff Rosensparres Søster, Tytte Gyldestiern) hidt; 4 $\mathcal{S}$.

D. 17. — kom Eyssebet Gyldestiern (Oluff Rosensparres Frue) hidt fra Fyen, och haffde verit hos Verette Rosenspar (* Gorfis Rud til Sandholt; Atl. 3, p. 585), (da) hun lagdis i Barselseng med Eyssebet Rudt; 4 $\mathcal{S}$. (4 Heste stærk).

D. 19. — droge de herfra.

S. D. kjøft 1 Hengeløs for 12 $\mathcal{B}$, (som) kom til Hyttfadett R. M. (o: Kongl. Majestæts).

S. D. betalde 1 Fierd. Dretlob, Inger Bockers flyde Chrestensse (hans Frue); 8 $\mathcal{B}$ for 2 Thunger og 24 $\mathcal{B}$ for Kallun.

D. 20. — sende 1 Ed. Drett til Thorup, thaggett af R. M. (o: af Kongens) ubetaldt (o: uden Betaling).

D. 22. — sende til Estrup 6 Skp. Somel med Vodrengen.

S. D. Morten Suarer (o: Dreier) 10-ß for 2 Hiulfrocke (o: Rokke med Hiul) at fere (o: færdige eller istandsætte).

D. 21. — betalde jeg lille Jens Gulbsmedt i Randers 8 $\frac{1}{2}$ 3 ß for itt Støcke Gulbfede, hand forlænget for Chrestensse, och er hanom nu luthet skyl dig (berunder samme Navnetræk G. B. Hnd., som i det Foregaaende er omtalt).

D. 27. — drog jeg och Chrestensse til Mariager, sielf 10; 4 S.

D. 29. — droge vi til Drotningborg.

D. 1. März betalde Peder Knudssen Skomager for X Kothuder, hand her aff Slagteriit anamet havde til at barcke, for hver 24 ß; sende hanom Pengene med Peder Kielderdreng och Suderne hafde Casper leffuert hanom.

D. 3. — 1 Daller for 1 Fd. Drekiødt.

S. D. drog jeg til Glesfinggdtt. och til Hungstrup (de laas nær ved hinanden, men den forste tilhorte Christen Munk og den sidste G. Brock); hiem strar.

D. 6. — anamet af Inger. Domesdater, pa Gyler Meiers Vegne, 100 Hirdaller for 100 Ld. Byg af K. M. (o: Kongl. Majestæts) Byg, hand her pa Slothett bekomit haffuer effter min Dvitans.

D. 7. — andtvorede Anders Jbsen 8 Daller til 1 Skpundt dansker Jern, Chresten Smed skulle haffue att beslo disse Vogne medt. Och 2 Daller at kioffue Jern at leffuere Morten Smedt til Hestene at beslaa.

S. D. tog Brøgeren Homel (ud til Udbrygning for Slottet).

D. 8. — fik Niels Skott den store Sang (Sankes) Flaske fuld af Krudt.

S. D. drog jeg och Chrestensse til Viborig, sielff 11; 5 S.

De 8 Herremendts Rassin, som (af N. Jylland) til voris Prindsis Uduelelse asdrager (ere): Hans Lange (til Kiergaard og Vredning eller Breininggaard), Knud Brhae (til Engelsholm, Befalingsmand paa Bygholm), Johan Rudt (til Møgelkier, Bef. paa Drum), Iffver Juul (til Billestrup og Torupgaard), Landsdommer Erich Lunge (til Stovgaard og Stevgaard), Albert Skiel (see supra), Otte Christoffer Rosentrans (til Voller og Stiernholm) och Holger Rosentrans (til Blimminge og Langtind eller maaskee suarere den lærde til Rosenholm og Skabygaard).

D. 9. — betalde Peder Jbsen (som) tiener (i) Mars, udi Viborg 40 Rirdaller.

D. 15. — droge vi hiem til Drotningborg igen.

D. 16. — kjøfte 1 Fd. Drekiødt (for) 1 Daller.

S. D. døde Casper Skriffver (o: Amtsfuldmægtig) her pa Drotningborg.

D. 18. — bleff hans Elg begraffuit i S. Mortens Kircke ved den nordre Ende af Chrestensses (altsaa Fruens Kirkes) Stoll.

D. 19. — kom Oluuff Rosenspar (vide supra), Chresten Holdt (Lænsmand paa Hald) og Gorfis Rudt (fra Sandholdt i Fyen) hidt.

D. 20. — (med dem) +. S. D. lod jeg hente en Alme Vin hos Chresten Muncck pa Giesfinggardt ved Jacop Skott, och sende jeg hanom XX Rirdaller,

som Jacop berette, hand anamett for den. (Dette var saaledes den 3die Alme, 3: 4 Ankers Wiin, siden Nytaar, altsaa omtrent 1 Anker om Ugen).

D. 21. — +. S. D. droge (de) bort.

Imellem d. 20. och 21. om Natten døde Maren Bangs.

D. 22. — betalde (jeg) 3 Daller ringere 8 ß for noget Errit til Børnen skulle haffue, och Donsse Møllerqvinde flide (3: forfærdigede) hinder (3: Frue Brock) s. D. och udlagde 15 K 6 ß for Erritt, Donsse kioffte for hinder. Noch betalde 24 ß for 1 Salgior, Staldrengen lod giøre til min Jagthest.

S. D. betalde jeg sielff Mickil Vogenmand i Mariager for 1 Vogen han haffde giordtt for mig her nu 3 Daller.

D. 23. — bleff hun (Maren Bangs, cfr. d. 20.) begraffuit i same Kircke (som den d. 16. afdøde og d. 18. begravne Casper Skriffver, og seer man saaledes af disse 2 Begravelser, at de borgerlige Liig blot hensstode 2 Dage, medens de adelige derimod 2 Uger, forinden de bleve begravne).

D. 25. — betalde jeg Soffren Kielsmedt i Randers 19 K danske for 3 Kober Kiele (3: Kiedler), jeg s. D. sende til Hvingstrup (som altsaa den Tid tilhorte ham).

D. 26. — kioffte jeg 5 Ed. Kollo (3: Kuller) af en Skabs (3: en af Stagens Beboere) og gaff hanom for hver Ed. X K och Ed. igen; och sende hanom Pengene med Jacop Skott.

S. D. sendt en Ed. Kollo til Hvingstrup.

D. 28. — kioffte en Ed. Rabula (3: Rabelian) for 11 K och sende Peder Munkdrup Pengen ved Peder

Kiøllerdreng (her, som overalt, fremlyser en stor Forsigtighed i Pengesager, da det overalt noteres ved hvem Pengene vare oversendte o. s. v.)

S. D. drog Soffren Skollemester (uden Tvivl hans Søn's Hovmester) til Sønderborrig att thalle med hans Broder, Mester Jorgen. S. D. sendte jeg hanom meth Lauffve Brock (altsaa Sønnen) X Daller.

D. 31. — døde Soffie Bylde paa Wisborig. Gud giuffue hinder den euige Gledede. Amen! (Denne Sophie Pedersdatter Bilde fra Svanholm var f. 1546, havde fiden 1573 været * Rigsvaad Jacob Enboldsen Sefeld til Bisborg i Viborg Stift og Hindsted H., og var fiden 1599 hans Enke).

Forresten maa Mart's Maaned ogsaa have været den rette Tid at fange Car paa (thi de gaac vel op den hele Vinter igiennem, fra Mortensdag til sidst i Mart's, naar Fjorden er aaben, men er den derimod tilfrosen, da komme de ikke for Isen bryder op, Aftl. 4, p. 388); thi bag i Almanacken findes følgende Fortegnelse paa Care, jeg dette Aar bekomet haffuer:

Peder Løsf (Lods?) foreritt Chrestensse medt en, som hun sende til Mariager..

Lauris Jacopsen sende Chrestensse 1, hun sende til Sofie Bylde.

Chrestensse kioffte 1 Car af Jacop Fysker for 6 $\mathcal{L}$; betaldt.

D. 9. Martii foreritt Niels Jenssen i Greensteen (Medelsom H.) mig medt 1 Car (som) kom til Inger Thomasdatter (at spege; see infra).

D. 16. — kioffte jeg en aff Jacop Fysker for 6 $\mathcal{L}$; betaldt.

S. D. kioffte en af Niels Fysker for 6 $\mathcal{L}$; betaldt.

Niels Mickelsen i Pormstrup forerit 1 Ear. Disse 4 (sidste) ere att spege hos Inger, Niels Chrestenssens.

D. 17. — kjøfte 3 Care aff 2 Mend i Gulof (Hovelberg S.) och gaf dem derfor 18 Å danstke; strax betaldt.

S. D. bekom 1 aff Peder Knudzen i Thiereby (Hovring S.) for 1 Læs Ho pa Ladegarden.

S. D. kjøft 1 Ear af Jacop Fyster for 6 Å ; betaldt.

D. 18. foreritt Ancker Poldsen mig med 1 Ear (som) blef fogett (och)

S. D. foreritt Niels Søffrensens i Høsløsgardt (o: Hørslefsgaard i Hovelberg S.) mig 1 Ear. (Att forresten Carefangsten ved Randers saaledes allerede i hans Ænsted var betydelig [skøndt dog ikke saa betydelig som den senere blev, da endogsaa Tjenestefolkene gjorde det til en Betingelse, naar de lode sig fæste, at de kun vilde have Ear saa og saa mange Gange om Ugen] skønnes ogsaa deraf, at der 1663 blev bestiftet Commissærer [see Stadseldt, p. 50 & 66] til at grandtke om alle de Caregaardes og Fiskegaardes Bestaanden, som da fandtes i Fiorden, og særdeles hvor mange og hvilke, der siden Eske Brocks Tid, da samme Fiord var navigabel for temmelig store Skibe, vare af nye opfatte; hvoraf tillige sees, at Fiorden i hans Tid har været dybere og mere beqvem til Seilads end 1663 eller 39 Aar senere).

D. 1. April andtvorede (jeg) Jacop Skott 3 Daller att kjøfue Sildt for ved Espøgards Strandt.

D. 2. — sende (jeg) Lauris Hvidt med Henrich Gøes 30 Daller i Smapenge att kjøfue och falte Syld for i Nybe.

S. D. sendt til Estrup 1 Ed. Rokko.

D. 4. — anamet Jacop Skott hos Axel 6 Rixdaller af dem hand pa mine Begne af Vonderne haffde opborit; — jeg dem i Jordebogen affkreff; — och skulle han derfor kioffve Silbt i Ribe.

(S. D.) bekom jeg 3 unge Dren for 2 færdige Dren, Hr. Chresten (o: Præsten) i Krestrup til Kongl. Maj. var pligtig for den Thrette medt (Navnet er ladet blank). Indførte i K. Maj. Reguskaff.

D. 5. — betalde hos Pouel Nielsen 12 R , for 1 Ed. Lønborig Saltt ved Anders Jøbsen.

D. 7. — betalde jeg Renholdt Skoff 26 Daller 3 R for Arbejlon for de 4 Hestehøy til Chrestensse; noch 12 Daller for hues Solff, hand tillagt haffde och erre udi same 4 Thøy (o: Toi til 4 Heste) 426 Lodt Solff. (Altter her hans Navnetræk undertegnet.)

D. 12. — veret i Alborig udt den Forhandling imellom Margrette Rossenfrans (see den 27de Jan.) och Fru Maderlene Banners Arvinger (Magdalene Banner var en Datter af Erik Banner og Mette Rossenfrans og var † 1597 som Enke efter Iver GLOBSEN Krabbe til Østergaard eller Krabbesholm).

D. 13. — drog jeg til Risborg.

D. 14. — bleff Sofie Hylde (see den 31te Marz) Sl. Jacop Sefeldz begraffuit udi Bisborig Kircke. (Altter her et Beviis, at man efter 1602 blot lod de adelige Liig henstaae 14 Dage.)

S. D. talde (jeg) offuer Graffen (cfr. Ud. Mag. 1, p. 12); och med Manderup Parsberg (til Sagsholm, Høvidsmand paa Skanderborg) och Oluuff Rossenspar +.

D. 16. — drog vi hiem til Drottingborig, och fuldtis Chrestensse Bryske hidt; 8 R . (Sun var Tho-

mas Fastes Enke til Veenergaard og Ratholm og lod Trods Ratholm bygge i Aarhus).

D. 25. — drog Chrestensse Brylfe bort, och tog hun Eyssebet Brock med sig.

S. D. kom Hans Lyndenouff (til Orslø Kloster) och Enevold Sefelde (til Bisborg * Hilleborg Daas) hidt; drog bort mod Aftten. +

D. 26. — andtvorede (jeg) Heurich Goes 6 Daler til Terepenge til Sieland effter den R. M. Steffning paa Margerette Bylde's Begne offuer Berethe Rossefrans.

D. 27., 28. och 29. — var Bededage; Gud forbarme Dig offuer os Alle!

D. 28. — kom Olluff Rosse'spar hidt.

S. Aftten fultis vi til Mariager.

D. 29. — effter Predicken drog jeg til Bisborg at stifte effter S. Sofe Bylde, och var jeg der effter R. M. Bessalling paa Hans Sefelds Begne.

D. 3. Mai drog jeg til Soustrup (=: Skeel, der ogsaa, ligesom Bisborg, havde tilhørt Jacob Sefeld og Sophie Bilde, af hvilke den første 1599 havde begyndt og den sidste 1606 fuldendt Bygningen) der udi lige Mader att stifte.

D. 7. — drog jeg derfra til Estrup. +

D. 8. — til Drottingborig.

D. 16. — drog jeg og Chrestensse medt Børnen till Helnes Prestegardt.

D. 17. — kom vi offuer medt en Bod til Samso; om same Aftten medt same Bodt til Kallingborg; fultis (med os) Jens Møgen i Norbi (paa Samsoe).

D. 18. — til Thuse.

D. 19. — til Samholm (Svanholm?)

D. 20. — til Kiofuenhaffu.

D. 20. och 21. — sees (o: saes der) ved Gtroy
och Thorup (o: Frisenvold)

D. 23. — lod Kongl. Maj. ved Cantzeleren udi
alle Stendernes Nahorelse udi den lidel Sall for-
giffue och nadigste begierde, att Rigens Radt och
Stender ville udvelle och samtocke den unge Prins
effter Hans Maj. Dødt til disse Rigers Herre och
Konge; huilckett dog til om Onsdagen optagett (o: op-
sat) bleff.

D. 24. — var Rigens Radt och Stender udi
vor Fru Kyrcke forsamlett och af dem samptlige beuil-
get, att den unge Prins, Hertug Chrestian, skulle
uduelles.

S. D. bekom Lauris Hanssen Skriffer (paa Dron-
ningborg?) hans Affskedt fra mig.

S. D. kom Niels Block hidt (til Dronningborg?)
att antage Schriffuerstuffeden her; Gud giffue til gode
Lycke!

D. 25. — udi Kongl. Maj. Meruerelse och Ge-
mach haffuer da Manderup Parsberg paa Rigens Radt
och alle Stendernis Begne Hans Maj. underdanigst
tilkiendegiffuett, att Rigens Radt och Stender sli-
g Hans Maj. nadigste Begteringh underdanist ville effter-
come; och haffue alle Stender der paa til R. M. deris
Breff och Segel udgiffuett. Gud allermechtigste lade
dett vere skedt udi en locksalig Stundt, Gud til Gode,
disse Lande och Riger och Indbøger til Gode och
Gode! (Om denne Udvalgelse og Hylbing see Schl.
Chr. 4de I, p. 428—30, hvor man ogsaa finder G.
Brock, som den 12te Rigstraad [i Stedet for han 1596

var den 20de) at have underskrevet det derom udstedte Document).

E. D. haffde Kongl. Maj. alle de Stender til Giest paa Slothet. ‡

(Fra den 25de Mai til den 17de Juni synes han at have været saa beskæftiget med Herredagsanliggender etc. at han aldeles intet i sin Dagbog har noteret.)

D. 17. Juni bleff da alle Sager afhørdt (∴ Herredags-Sessionen tog Ende) och havde K. Maj. Radet same Dag til Giest. ‡

D. 19. — Iod K. Maj. giøre en af min Frues Nadis (∴ min naadigste Frues eller Dronnings) Pigers Vrollup her pa Slothet; och fick (hun) en Prest imod Frederixborg (til) och vare alt Radet och flere aff Adel opbedett. (Kongen anmærker derom blot i sin Kalender [Echl. Saml. 2, 3, 70]: D. 19. Juni gjorde jeg en af min Gemahls Pigers Vrollup paa Kiøbenhavns Slott).

D. 20. — drog jeg herfra pa Beyen til Euanholm til E. Gffe Byldis Begravuelße; kom til Sundbi om Aftenen.

D. 21 — til Euanholm och s. D. stodt Gffe Bylde Pederssens hans Begravuelße udi hans Sognes kyrcke der ved Garden + (see om ham mere ved Aaret's Slutning).

D. 22. — drog jeg til Frederixborg til Jacop Bylou. + (Denne Mand er mere bekiendt under Navn af Jochum v. Bülow og var Kongens Jægermester, Lænsmand paa Frederiksberg og Cronborg etc.)

D. 23. — til Hølsingborg.

D. 24. — til Rudstrup (Knudstrup?) och pa Breen thalbe jeg medt (hans Svoger) Melchior Wils-
tandt pa Arelvoldt.

D. 25. — til Starholdt.

D. 27. — drog Claus Podebust och jeg til Kø-
rød ubi den Forhandling imellem Olluf Rosenspar
och Ethen Maltesen; til Starholdt om Aftenen.

D. 28. — drog Klaus och jeg igen til Køberød,
dog den Forhandling icke gick (∴ gif ikke) for sig;
til Starholdt strax.

D. 29. — drog jeg til Ellinge (som tilhorte den
Efte Vilde, der skrev sig til samme og † 1619).

D. 8. Juli, Møde i Kiøffuenhaffn att skifte
(∴ udverle de) fellis Bressve.

D. 9. — seilede jeg fra Hølsingborig til Kiøffuen-
haffn och var Hylvig Gyo (Efte Vilde til Ellinges
Frue) pa Skiffvet medt.

D. 10. — var Etatholder Breyde Randsø
(∴ Rangou) min Giest och Efte Hylde, Hans Lyn-
denou (derved et Sving som et skrevet S, der baade
kan betyde † og &c.)

E. D. fultis medt denom pa Kompanyet (hvad
derved forstaaes see Echl. Saml. 2, 3, 88) til Niels
Samers Søns Brøslup i Malmø B. (Bye?) som be-
kom Peder Muncis Dater i Kiøffuenhaffn, och (∴ som
egsaa var) Borgemester. Om Aften kom Kongl. Maj.
didt och fultis op pa Slothet med Kongl. Maj. +

D. 11. — medt Kongl. Maj. pa Kompanytt och
medt Hans Maj. pa Slothett om Aftenen. +

D. 21. — kioffte jeg Hoffringholm (der ligesom
gl. Estrup laae i S. Hald S.) med dis Godtz for
50,000 Daller. Den allermechtigste Gud giffue bode

mine Børn och mig det til Gledede och Lycke. (Herom mere ved Aaret's Slutning).

E. Aften Kongl. Maj.s Giest i Haffuen. †

D. 22. — Kongl. Maj.s Giest i Haffuen. +

D. 24. — drog jeg och Chrestensse fra Kiøffuens haffn och till Karlslundt (∴ Karlslund Kirkebye paa Veien til Kiøge) om Aftenen, och der blev min Nattkiol (∴ Sloppek) glemppt.

D. 25. — til Valks (som tilhørte Oluf Rosensparre).

D. 26. — til Venmetofft (som tilhørte G. Brockselv).

D. 28. — kom Oluff Rosenspar och Mogens Vertelsesen hidt. +

D. 29 — kom Sten Bra (∴ Brahe) hidt, och droge de alle same Dag bordtt.

D. 30. — afferdigett (jeg) nogen mine Føld paa Reisesen til Jutlandt, och fick (∴ flyede) jeg Thyge X Daller Therepenge, och haffde han inda (∴ endda) 5 Daller 1 $\frac{1}{2}$ 2 β aff mine Penge.

(E. L.) afftingett (jeg) Jep Nielsens i Ovandløse (Mærlose S.) hans Arffvinger for same Kyrdis Regenscaff och for den Sag hand med Jens Eock ibid. haffde (saa at han) skulle giffue 72 Rirdaller och 3 gode Staloren (som) betalid til S. Mickelsdag forstkommindid.

(E. L.) fæste jeg Jep Bondis Søn i Ebbestoff (Faree S.) same Gardt; til Indfæstning 40 Daller; betalid til Juul; Sr. Peder (∴ Præsten) i Spellerup Forloffuer.

(E. L.) fæste jeg det Bolig bordtt i Frøsløff (Stevns S.); til Indfæstning 6 Daller; betalid til Juell.

D. 2. August drog jeg och Chrestensse paa Reysen fra Wemetoft til Afsendrup. → (Denne Herregaard laae i Tybjerg S. og tilhorte enten Christoffer Gise eller hans Fader Mogens Falksen).

D. 3. — til Kallingborg.

D. 6. — fra Kallingborg offuer ved Afsens til Norby (o: fra Afsens Odde til Norby paa Samsøe).

D. 7. seylede (vi) til Mars med Eske Bylde och Karll Brysse och Envoldt Sefeldt. →

E. D. om Aftenen til Langskoff (i Galten S., Odum S.).

D. 8. — til Drottningborg. Den allermæchtigste Gud være loffuit, som os Alle fra Ulycke bevarett hæffuer.

D. 9. — til Viborg.

D. 10. — gick Dom inellem Fru Ingeborlig Skiels Arffvinger och Margrette Rosentrans. (sef. 2den og 4de Sept.)

D. 12. — drog jeg til Drotningborg.

D. 13. — fæste (jeg) Chresten Anderssen den Gardt i Ybbi i Thi (der er virkelig i Thy et Ybby, men hvorledes kom G. Brock til at bortfæste Gaard i samme?), som Peder Soffrensens afdode, for 18 Daller; de 9 litte (o: ydede de) mig strax; de andre 9 idis til Juell; Per Kiølsens i Søndergardt Forloffuer.

D. 15. — kom Eske Bylde och Hylvig Gys hidt.

D. 16. — droge de bortt.

D. 17. — droge jeg och Chrestensse til Hoffringholm och var dett første (Gang) jeg var der effter jeg same Gardt kiofft hæfde. Den allermæchtigste Gud giffue till god Lycke!

Same Aften kom Margrete Bylde hidt til osf.

D. 18. — drog hun bort.

S. D. kom Gste Hylde och Hylvig til osf til Hoffringholm; disligest och Lauritz Maulff (* med Pnc Juul Sorens Datter fra Meilgaard siden 1589); men hand drog om Aftenen bort.

D. 19. — drog Gste Hylde och Hylvig bortt och strax kom Otte Vaner (til Giesingholm, nu Lovensholm) hidt; (men) drog effter Moltidt bortt.

S. Aften drog jeg til Estrup.

D. 20. — til Drotningborg.

(S. L.) andtvorede (jeg) Anders Jbsen 5 Daller til $\frac{1}{2}$ Skpundt Jern.

D. 22. — andtvorede jeg Hans Soffrensen 6 $\frac{1}{2}$ til 1 Ed. Ol (som) kom til Hungstrup til Skierfold (: Hoftfolkene) (naar) Kornet var opskort (: ashostet); noch befalede (jeg) 1 Side Flest (der at) leffueres (man seer altsaa, saavel deraf som af det under 3die Marts anforte, at Hungstrup den Tid tilhorte G. Brock).

D. 23. — drog Chrestensse til Soustrup (: Steel) effter itt Tapett (som formodentlig Sefeldts Enke, Sophie Bilde, der vilde selge hende).

S. D. kom Lydicke Verider hidtt.

D. 24. — bleff K. Maj. Foller brendt (: med Brænde mærkede) her pa Slothett.

D. 30. — kom Gste Hylde, Syvardt (maaskee Sivert Grubbe til Lystrup eller Hæffdal eller maaskee snarere Sigvard Bek til Forsløv, som var gift med Lisbeth Bilde; thi det kan efter Tiden ikke være Sivert Rindskatt, om hvemt see den 18de Sept.) och deris Hustruer hid. +

D. 31. — +.

D. 1. September droge de bortt.

D. 2. drog jeg til Viborg udi den Forhandling imellom Fru Ingeborg Skeels Uffuinger.

D. 3. — vare vi paa Domhuset derom forsamlet; och var Chresten Holck, Envold Kruesse Landzdommer och Holger Rosses (o: Rosenkrands) der medt.

D. 4. — bleff de forligtt paa Domhusfett, och haffuer den Ehrette varett udi 4 Aar. (Ingeborg Nielsdatter Skeel fra Nygaard var nemlig 1560 blevet gift med Otto Banner, en Son af Erik, til Aalbal [og man har endnu det Brev, hvorved Kong Fr. 2den indbyder Hertug Adolf af Schlesvig at møde sig i Eolding for at tage med til Bryllup paa Nygaard — som tilhorte Brudens Fader — „um Freuden zu pflegen“; ligesom han ogsaa ved et andet Brev tillod, at 4 Kongl. Trompetere med 2 Ketteltrummer (o: Pauker) maatte forføie sig did for der at giøre Musik over Vorde.] Otto Banner var imidlertid død 1585 uden Børn; Enken havde beholdt hans Gods og havde 1586 opbyggt Baargaard i Vensyssel; men omfider døde hun 1603 eller 1604, og nu fordrede hans Arvinger, men forgieves, Godset fra hendes Arvinger tilbage; blandt andet lod Otto Banners Søster Ravine, Gregers Ufstandes Enke, 1606 afgangne Fru Ingeborg Skeels Arvinger indstævne paa Grund af, at hendes Broder, afgangne Otto Banner til Aalbal, havde forundt denne sin Frue alt sit Gods paa Livstid at nyde og beholde, men omendskiøndt det nu efter hendes Død burde tilfalde Ottos Arvinger, saa tilbageholdt hendes Arvinger det dog nu alt paa andet Aar efter samme. Vi see altsaa tydeligt nok, hvori Sagen egentlig bestod, og der er altsaa nu blot den Knude tilbage at løse, hvorledes Margrethe Rosenkrands kunde være en af

disse Fru Ingeborg Steels Hovedarvinger; men der-
til ere de genealogiske Hjelpekilder, jeg for Diebliffet
har ved Haanden, desværre! utilstrækkelige).

D. 5. — blef jeg der offuer och skreff de (i denne
Anledning fornødne) Contragter.

D. 6. — drog jeg til Drottingborgh.

D. 7. — andtvorede (jeg) Niels Bloch (=: Amts-
fuldmægtigen) 5 $\mathcal{K}$ til 1 Ed. Du (som) skulle til The-
rup Ladegardt, der Folckene haffde Kornit opskorett.

D. 12. — jaget (jeg) i Stoffring Herit ved Sedo
Kier (formodentl. Moserne ved Sodov i Møllerup S.)
2 Keffue, 3 Harer.

Den 13. — andtvorett Engelbrecht 4 $\mathcal{K}$ til 4 ny
Grimer til de 3 Foller (=: Føllhopper) fra Skone
och den gra (=: graae) fra Høffringholm.

(S. L.) andtvorede (jeg) Niels Kust 1 $\mathcal{K}$ til
1 Grime til den Følle, som kom fra Høffringholm,
som kom for min Vogen.

(S. L.) betalde jeg den Hollender 6 Daller for
de Stiffuersteen; och andtvorede Anders Jbsen same
6 Daller.

S. D. kom Henrich Lycke (fra Overgaard) hidt
och Karen Vaner (hans Frue); 8 Heste.

D. 14. — droge de bortt.

S. D. kom Pouel Ladefoget hidt fra Høffring-
holm och (jeg) andtvorede hanom 3 Daller for det hand
haffuer thientt pa Garden siden jeg den kioffte.

D. 15. — andtvorede jeg Anders Jbsen 5 Dal-
ler att kioffue et $\frac{1}{2}$ Skpundt danste Jern, som Mor-
ten Smedt bekom att beslaa Hestene medt och freu-
delis att foruare.

D. 17. — drog jeg til Skanderborig til Kongl. Maj.

D. 18. — udrettet jeg mine Erinder medt H. Maj. och same Tid bevilgit (han) nad. (naadigst) Hr. Jensens (s: Præstens) Son i Galten att hand motte tage hanom til sin Capelan.

S. Aften doblet medt H. Maj.; taffte jeg 87 Daller (Kongen vandt s. D. 103 Daler, Schl. Saml. 2, 3, 87. Og er dette Kongens Dyhold paa Skanderberg, der varede fra 8. Aug. til Aarets Ende, især derved interessant, at den berygtede Sivert Rindskatt under samme blev actioneret. I hans Kalender bedder det nemlig [l. e., p. 75] at Hr. Siverdt Rindskatt den 21de Aug. blev sat fangen paa Skanderborg Slott; Schlegel veed l. e., p. 90, intet videre til Oplysning om denne Sag, end at S. R. var en tydsk Baron og Avanturier, som havde ægtet en Scheel (!) i Danmark og nu for slet Opsørsels Skyld blev sat fangen; men Sagens rette Omstændigheder har jeg tilfældigviis fundet i Hoff. F. 4de, p. 605, hvor det hedder, at Josva v. Dvalen til Herningsholm (som jeg blandt Hagenskøvs Lænsmand har omtalt), hans Enke Magdalene Munk [Datter af Oluf til Palsgaard] 1590 giftede sig med bemeldte Sivert Rindskatt, Friherre af Freiberg [eller Friedeberg], men at han i den Grad var jalour, at han behængte sin Frue med en Laas, naar han udreiste [en lignende Conseruations-Laas og muligviis den samme, mindes jeg for flere Aar siden at have seet paa det Kongl. Konstkammer] hvorfor, saavel som for hans andre Skarnagtigheders Skyld, der tilsidst blev en Commando udsendt for at opsnappe ham, men som Gaarden, nemlig Herningsholm, var omgiven med Graver og Volde, kunde han først tages fangen, da han blev forraadt af sin Ven,

Malte Siort, som paa en listig Maade overleverede ham til de Udsendte. Dette maa saaledes i Folge det Foregaaende være skeet 1608, og i Folge Gen. biogr. Arch. 1, p. 32 Tab. blev han 1609 dømt til evigt Fængsel, hvilket ogsaa stadfæstes af Hoff. D. Ud. 1, p. 39, hvor det hedder, at han den 25de Jan. 1609 blev dømt til at sidde fangen paa Drarholm for sine mange uhorlige Udydsgierninger, og fort derhen den 27de s. M., altsaa s. D. da Albert Steel blev afhugget; thi det var ogsaa under dette Kongl. Ophold paa Skanderborg at bemeldte Albert Steel til Jungergaard den 30te Oct. blev ført fangen til Skanderborg [Echl. Saml. 2, 3, 81]. Hans Forseelse [nemlig at han, efter 1600 at have dræbt Niels Juul til Kongstedlund, nu atter 1608 dræbte en Stokkemand paa Landstinget i Viborg], hvorfor han den 27de Jan. 1609 blev halshugget, findes omtalt i Echl. Chr. 4de 1, p. 435 og hos Hoff. D. Ud. 1, p. 38).

D. 8. (Læs 18de) — drog jeg til Drottingsborg.

D. 19. — kom Ane Krabbe til Wergardt (see den 12te Jan.) och Sylvig Gyo hidt; 6 S.

D. 21. — droge de bortt.

S. D. betalde jeg Peder Knuzen Skomager 15 R d. (danff) for 12 Suder hand haffuer barkedt; och sende hanom Pengen medt Engelbredt.

S. D. andtvorede (jeg) Anders Jbsen $1\frac{1}{2}$ R til 100 Som (som) kom til Estrup medt Ladefogden (og som) Bøgemesteren (o: Bygmesteren)-skulle haffue.

(S. L.) kioffte jeg i Mars ved Oluff 600 Tegtesum, 24 R for Hundredett, och ved hanom betaldt.

(S. L.) lod ieg och hente 3 Ed. Rostock Ol; Ed. X R 4 R; och strax ved hanom betaldt.

(S. I.) lod jeg hente i Mariager 6 Td. Sunds (maaskee sundist) Ol; for Td. X $\frac{1}{2}$; de 12 Daller sende jeg frem med Tygge, de 3 indnu rester.

D. 24. — kom Holger Rossentrans (see 8de Marts), Hans Lyndenou (see 25de April) och Heinrich Gys (til Torbenfeld?) hidt. +

D. 25. — kioffte jeg hans Lyndenou den Gardt i Skalmstrup (Tved S., N. Hald S.) aff for 900 Daller. Med dem +. (Hvad skal nu derved forstaaes, dersom det ikke skal hedde: „med dem en Ruus“ [maaskee i noget af det nysankomne Rostocker og Stralsunder Ol, see den 21de]; thi Spil eller Dobbelt kan det ikke være, da han immer skriver dette fuldt ud, samt anmærker hvad han har tabt eller vundet i samme).

S. D. kioffte jeg 4 Dren aff Espen i Gundersstrup (N. Hald S.) for 24 Daller, jeg strax betalde, och sende hanom Pengene medt Niels Block (Fuldmaegtigen). Noch bekom jeg en Dre aff hanom, som er ubetaldt, og undte han mig den (altsaa til Foræring) for jeg skulle hielpe hanom i den Sag med Chresten Lauersen i Hobroe.

D. 26. — droge de (Fremmede, see den 24de) bortt.

D. 27. — betalde jeg Renholdt Stoff 15 $\frac{1}{2}$, pa 4 β ner, for itt Solffadt, han gjorde for mig pa 59 Lødt Solff.

D. 28. — bekom jeg Skiøde af Anne Krabbe pa hindis Anpart i Skierne och skal giffue hinder 1100 Daller derfor; de 500 Daller var hun mig pligtig (d: skyldig), som jeg med hindes Dreng Daniel sende hinder (Beviset for) igen och derhos mitt Bress

paa 600 Daller, som jeg udi Mauritii An. 1609 medt sin Rente schal betalle.

D. 1. October kom Oluff Rosenspar hidt.

D. 2. — fultis vi til Skanderborg.

D. 3. — (doblet) med Kongl. Maj. och Ulbredt Skiel (see den 7de Jan., og tabt eller vundet?) 100 Daller. †

D. 4. — och (o: ligeledes) doblett och forspildt 600 Daller med Kongl. M. + (Det var noget grovt! imidlertid kom de ikke Kongen til Gode, thi han tabte f. D. paa Dobbel 73 Daler, derimod vandt han forrige Dag 88 [Schl. Saml. 2, 3, 79]. Hvorledes ellers Lidenskaben for Spil i hine Dage tog Overhaand blandt Adelen, skønnes deraf, at Fru Karen Krabbe 1564 vandt den Capital i Kortenspil, hvorfor hun bygte en Kirke, Eggert Ulfeld til Kragerup forspillede i 1583 sine Skove, ligesom Hans Sefeld i 1600 sine 2 Herregaarde; i hvor hoit et Spil de den Tid indlude sig, sees desuden paa mangfoldige Steder i Chr. 4des Almanacker, og dennes egen Datter, Elisabeth Augusta, bortspillede, som Hans Lindenovs Enke, alt hvad hun eiede og havde og levede siden af en lille Pension).

D. 5. — lade (o: ladet) mitt Bud (o: Bud) møde ved Eysberig Hæretting med de Und'. (eller Bid', alt-
saa Underretninger, Underhandlinger, eller Bidnesbyrd) med (Hensyn til) Peder Ibøsen och hans Dreng (o: Karl), der kioffte i Omstrup (D. Eysberg S.).

D. 7. — kom Chrestenøse Bryske (see den 16de April) hidt; 6 Heste.

D. 8. — kom Eske Wylde (til Ellinge, see 1603) hidt; 8 S.

D. 12. — droge Eske Bylde och jeg til Høffbro och møtte Manderup Parsberg (see 14de April) der udi den Sag imellom S. Karen Krabbis (til Skiersøe * Falk Gies) Børn och Eske Bylde; dog effterdi Mogens Gys (formodentlig til Vollerup og Gunnerølesholm, Falk Gies Broder og Børnens Værg) icke møtte, bleff Sagen opsatt til Snapsting i Viborg.

D. 13. — droge vi til Drotningborg.

D. 14. — jagett i Romoldt Kier (Christrup S., S. Halv H.); 4 Keffue, 9 Harer.

D. 15. — jaget mine Folck ved Uudt (formodl. Udbye i Veilbye S.) och Løstrup (i Vivild S.); 1 Rodyr, 1 Keff och 3 Harer.

D. 16. — var Eske Bylde, Sylvig Gys, Chrestensse Brykke och vi andre pa Rodhusett til Wester Peders Thøgersens Brølup med Pouel Nielsens Dether. +

D. 17. — och (o: ogsaa) der. +

D. 18. — kjøffte jeg Nielstrup Gardt (i Vivild S., see derom mere ved Aarets Slutning) och mere Gods aff Eske Bylde (til Ellinge) for 14,000 Daller; de 2000 Daller strax betaldt; de 12000 til S. Mortens Dag 4 Mar pa Elling at betalle och dis imidlertid 300 Daller orlig til Rentte pa Elling att lade leffuere. (Disse 300 Daler i aarlig Rente maae formodentlig dog forstaaes til hver Termin eller 2 Gange om Aaret, som endda kun var 5 p. C., hvilket i den Tid maa ansees for meget moderat; thi skiont det 1547 blev forbudet at tage mere end 6 p. C. [Krag's Chr. 3die, p. 311] og saavel 1554 [Hv. p. 1548. Arg., p. 373] som 1558 [Hof. F. 1ste, p. 42—43] at tage mere end 5 p. C. etc., har jeg dog Documenter i Hænde, som vise, at man 1601 har sparet

6, 1611, 16, 17 og 19 saagar 7, ja! i de samme Mæringer, nemlig 1617 og 19 endogsaa 8).

D. 19. — drog Eske Bylde og Hylvig Gise (hans Frue) bordt; distigest och Chrestensse. Bryske.

S. D. sende jeg offuer til Kiøffvenhaffn 6 Ed. Eyldt, som jeg lod saltse i Nybe ved Las Hvidt, med den Skipper, der førde Kongl. Maj.s Smør offuer; och skulle de 3 Ed. til Bemetofft och de 3 Ed. til Allerup; och skreff (jeg) Oluff Jørgenssen i Kiøffvenhaffn til derom.

S. D. afferdiget (jeg) Chrestoffer Rauffn offuer til Kiøffvenhaffn effter de Penge hos Chresten Albrethen och Chresten Hanssen i Malmøe; och fick hand med sig Chresten Albrethens Bress om vores Kiøff; distigest och Morthen (s) Werlingsbress (s: Berel) pa 700 Daller, sa (s: saa) mig indnu tilkomer hos hanom 620 Daller. Och fick (s: leverede) jeg hanom til Therepenge 4 Daller.

D. 24. — jaget i Thebestrup-Vorup Kiær (Haslund S., Galten S.) 1 Keff, 3 Harer.

D. 28. — andtvorede (jeg) Peder Kællerdreng 12 Daller at leffuere Niels Block (Fuldmægtigen) for 3 Slagtenødt.

D. 29. — jagett i Verum och Haslom Kiær (begge i Sognene af samme Navn i Galten S. mellem Værum og Haslund), 6 Keffue, 1 Hind, 4 Harer.

S. D. kom Oluff Rosenspar.

D. 30. — kom Chrestoffer Gressvel (see den 15de Febr.).

D. 31. — droge de bortt.

S. D. drog jeg til Estrup.

D. 1. November drog jeg til Drotningborg.

D. 2. — drog jeg til Bingeardt (S. Lyng S., som tilhorte Envold Kruse og Ane Wind.)

D. 3. — jaget i Hvidinglundt (Borning S., S. Lyng S.), 1 Keff, 1 Rader, 1 Hare. +

S. D. kom Chresten Muncck (see den 5te Jan.) och Anne Skram (hans Frue) hidt.

D. 4. — drog jeg til Drotningborg.

D. 5. — andtvorede (jeg) Niels Block Schriffver 100 Daller her pa Drottingborg, hand skulle leffuere Dettlof Rangou, som hand lontte mig pa Skanderborig til Dobells (see den 4de Oct.)

S. D. drog Chresten Munk och Anne Skram til Lonbigardt (deres egen Sædegaard i Lyngby S., Hoflev S., Havreballegaards Amt).

(D. 7. — leverede G. Brock i Følge den Kongl. Calender [Echl. Saml. 2, 3, 82] 1688½ Daler til Kongen af den nye Skat [om hvilken see ibid. p. 92], men da G. B. selv i sin Calender aldeles ikke omtaler at have været i Skanderborg paa den Tid, maa han vel have indleveret dem ved sin Skrifer, som han den 5te Nov. til Skanderborg assendte.)

D. 13. — kom Mandrup Pasberig (see den 14de April), Jorgen Friis (til Krastrup), Preben Gylde=stjern (til Vosborg), Oluff Rossenspar (see 4de Jan.), Chresten Holck (see 25de Jan.) hidt til Byen, effter= som de af Kongl. Maj. vare forskreffuen.

D. 14. — kom Chanseleren Christen Friis hidt.

S. D. skal Rodet her mødis i Randers.

S. D. vare Rodet udi Chanseleres Herberig udi Jens Wabs Gardt i Stenhusfitt forsamlett.

D. 15. — vare de och der forsamlett och same Dag stiltis herfra.

D. 17. — jaget ved Flossstrup (Horning S., S. Hald H.) sich 6 Reffue, 4 Harer.

S. D. var Niels Krabbes (til Brusgaard) Hunde være (vare de været ∴ havde de været) om Morgen en slupit i Lustrup Kier (f. S.) (∴ de havde listet dem ind, hvor de formodentlig ingen Ret havde til at komme).

D. 18. — jaget udi Drastrup Kier (i Esfenbek) och Kastrup (i Birring S., begge i S. Hald H.), 3 Reffue.

D. 22. — kioffte (jeg) 400 Flonder for $5\frac{1}{2}$ Å , som jeg andtvorede Niels Block Pengene same Tidt.

S. D. bekom Jens i Bilstrup (Christrup S.) den brunblesset Jagthest, som Jacop Jeger redt; schall giffue mig til S. Mickelsdag først kommer 2 gode Dren.

D. 23 — skreff (jeg) medt Chresten Vang offuer til Gise Bylle, Chresten Alberzen och Christoffer Ræff om de Penge (see den 19de Oct.).

D. 21. — andtvorede (jeg) Anders Jbsen $\frac{1}{2}$ Daller for 1 huitt Kalffin (∴ Kalvskind) hand bekom hos Poul Nielsén. Noch 2 Å for itt røtt Ekin (maaskee Saffian), som kom til mine Stoffle (som jeg) bekom hos Bentis Søn.

D. 25. — andtvorede (jeg) Anders Jbsén Penge til thre Ethen Hamp (som) bleff kiofft hos Pouel Esdring, $5\frac{1}{2}$ Å til huer Ethen Hamp (1 Steen Hamp er efter N. B. 20 B), och kom den til Horingholm til Bongaren (∴ Vundgarn).

D. 26. — betalde (jeg) Hans Felttbereder 10 Å for 10 Buckskin, hand fra Gstrup och hersfra beredt haffuer; noch 1 Å for 1 Strømpefskin (altsaa brugte

de den Tid maaskee paa Jagten, ligesom Vederstrump, enten Skindstrømper eller Kamaster af Skind) och 5 $\mathcal{L}$ for 20 Bedeskin, hand beredt hafde, som Niels Block hanom andtvorett hafde och er (jeg) hanom nu inthet stillig.

D. 28. — jaget i Drastrup (i Gøsenbet) och Kasstrup (i Birring S.) Kiere; 3 Keffue.

D. 30. — jaget i Bisingskøff (Galten S. Bisings S.); 2 Keffue, 1 Hare.

D. 1. December kiofft en rohielmet Dre af en Mand i Beylebi ved Urs (o: Narhuus), som var skreffuet til Thorup Ladegardt och stodt der pa Foder; gav dem 6 Daller 1 $\mathcal{L}$; strar betaldt ved Urel.

S. D. fick jeg Anders Kielsen i Nor Onsholdt (i S. og S. af s. N.) 10 Daller til et Skpundt Jern hos Verner i Hoffbro. (Dette er senere overstraget med Tilføiende: er itt F. (o: Feil?).

S. D. fick jeg den vøfegget Pramkarl i Thorup (o: ved Frisenbold) 14 $\mathcal{S}$ thil tho Bonreff (o: Fiske liner?).

D. 5. — drog jeg til Holberig (o: Hovelberg) Herett att jage och s. D. jog i Hafferum (o: Havrum) Skoff; fick 1 Keff. Til Ensløf (Velleff S.) om Afftenen.

D. 6. — jaget i Thylundt; fick 1 Keff (drog derfra) til Vormstrup (o: nuværende Herregaard Frissholt i Sal S.).

D. 7. — jaget ved Vormstrup i de Kiere; 2 Keffue och 1 Rodyr pa Salhede (Sal S.), om Afftenen til Vormstrup; 1 Keff ved Døstrup (o: Daastrup i Gierning S.).

D. 8. — jaget ved Hosløf (=: Hørsløf Kirkebye);
sick (Antallet staaer der ikke).

D. 9. — jaget i Bellos (Kirkebye i f. S.) Hier
och Skoff; sick 6 Keffue, den ene thog Stoffueren.
Och same Aften drog jeg til Drotningborg.

D. 10. — jaget mit Folck ved Østergardt (Bel-
los S.) och Narup (f. S.); 2 Rodyr och en Keff,
och kom de hjem.

D. 11. — Den Jagt (var) mig imodt.

D. 12. — andtvorede (jeg) Oluff Fysker 6 $\frac{1}{2}$ til
itt Thoger (=: et Slags Fiskegarn), hand berette att
haffue kiofft i Loffkal Hr. Grevs i Velling hos (=: hos
Præsten Hr. Gregers i Velling. Loffkal er nemlig en
Bye i Skiern Sogn, og dette Anneret til Vester
Velling).

D. 13. — kioffte (jeg) 4 ny Grimer (som) kom
til Thrup til mine Foller; strar betaldt.

D. 14. — andtvorede jeg Laffve Brock Thre-
duff Daller i M. $\frac{1}{2}$ St. $\frac{1}{2}$, huilcke 30 Daller, hand skulle
lessuere Søffren Skollemester (=: Informator) aff sin Lon.

D. 16. — drog jeg och Chrestensse, Børnen och
flere aff voris Folck til Østrup.

D. 17. — drog Chrestensse til Kattholm; thi
Lysbett Brock var bleffuett noget ilde til Pas; thi
hun var pa Kattholm.

S. D. jaget ved Kiergardt (Beilbye S.; S. Halb
S.); 1 Keff, 1 Hare. S. D. jaget i Svertkier (maa-
skee Sørbad i Giesing S.).

D. 20 — jaget i Allingkier (ved Alling Kirke-
bye); 1 Keff, 2 Harer.

(S. D.) kom Lauris Maulff til mig (see den 18de
August).

(S. D.) sende jeg Skolemesteren til Randers effter noget att hentte aff mitt Kamer; och fick jeg honom 18 R danske med sig til 3 Stuen Kamp, som Anders Jbsen kioffte for mig, och kom til Hoffringholm.

Vleff same Tidt hendt i Bore (maaskee Kirkebyen Noer i Rougsøe S.) Langer (o: et Slags Torst, Aft. 5, p. 1019) och nogle Flønder hos Chresten Logtmager; ubetaldt.

D. 21. — jaget ved Flos (Verring S.); 2 Keffue, 2 Harer; och da lod jeg Hunden och Følcken drage til Randers.

D. 22. — drog jeg til Slothet och haffde jeg med mig 15 Heste, Vognheste och Jagtheste (og det naftet han Dagen forud havde affendt sine Folk til Randers, saa at man altsaa deraf kan slutte hvilket uhyre Gierstere, de arme Bønder under disse Jagtpartier af en saa talrig Karavane maatte lide, og det i Grunden lige fra den 12te Sept. og til den 12te Marts eller saalænge som Jagttiden varede).

S. D. før jeg drog fra Estrup kioffte jeg tho fortt giernett Oren off en Mand i Hollinsberig (Drsted S. Rougsø S.) Niels Jamesen (som) er Hartvig Rosses Thjener (o: Hovningsbonde til Møllerup i Sønder S.) for 12 $\frac{1}{2}$ Daller och sex Læs Ved, Skofffogden honom udiuse skulle. Pungen betalde jeg sielf strax och sende honom dem medt Fogden Anders Nielsen.

S. Tidt kioffte (jeg) en sort hielmett Ore off Rasmus Chrestesen i Flos for 5 Daller; strax betald; och sende honom Pungen med Arel.

D. 28. — var Lauritz Maulff (see 18de Aug.), Otte Baner (see 19de Aug.), och Brett (o: Gert?) Bryske (til Bogensholm? med mindre det var Margrete Bryske)

her hæs mig om Forhandling om Giesstingholm; dog dett til ingen Ende kom.

S. Aften drog ieg til Mariager.

D. 29. — +

D. 30. — hjem til Drottingberg.

D. 31. — drog Chrestensse til Ratholm; 2 Heste.

Endelig sluttes det Hele med følgende d. 1ste Jan. 1609 nedskrevne Taffigelse: „Gud allermæchtigste vere evindeligen tacket, som bode mig, myn Hustru och Vorn och allt andett ubi dette forleden Aar fra Ulycker beuaret haffuer! D. 1. Jan. 1609. Gste Brock eg. Sandt.“

Jeg vil ikke opholde mig ved at giøre Læseren opmærksom paa, hvad han uden Noie selv vil kunne opdage, nemlig hvilket klart Lys den ovenstaaende Almanak udbreder over den daværende Adels Levesmaade i Fredstid: en idelig Jagen, saa længe Jagt-tiden varede; et ideligt Gæstereren saavel ude, som hjemme; en idelig Handel om Heste, Stude og Gaarde; og derhos det ene Kors efter det andet, snart i 1ste, snart i 2den og snart i 3die Potents; dernæst den for en stor Deel: til tør Fisk og Bilddt indskrænkede Levesmaade, og paa den anden Side de mange Guldsmykker og det solvbeslagne Hestetoi, samt endelig Datidens Priser og som en Folge deraf Pengenes Værd ic. ic. Men jeg vil især giøre opmærksom paa, at G. Brock saaledes i indeværende Aar, foruden de Fædrenegaarde han allerede besad, nemlig Estrup og Bemmetoft, og den med hans Hustrue bekomne Ainerup i Skaane (see 1589), hvortil uden Tvivl allerede da ogsaa Hingstrup tør henregnes (see ovenstaaende Almanak d. 3die Marts, me: især d. 25de Marts og d. 22. Aug.),

endvidere var blevet Gier d. 21de Juli af Hovringholm, kjøbt for 50,000 af Gste Vilbes Enke.

D. 28de Sept. af en Aupart i Skiærn for 1400 af Ane Krabbe.

D. 18de Oct. af Nielstrup for 14000 af Gste Vilbe, og

D. 28de Dec. endnu stod i Handel om Giesfingholm.

Af Handelen om Giesfingholm blev der imidlertid, som sagt, intet.

Hvad Andelen i Skiærn er angaaende, da kan derved neppe andet forstaaes end det bekiendte Skiærn Slot i Medelsom Herred; men dets Historie er altfor mangelfuld i denne Periode til at man skulde kunne vide, hvorledes Ane Krabbe kunde have Andeel i samme; blot saa meget veed man, at det 1563 tilhørte Christoffer Rosenkrands's Arvinger (Atl. 4, p. 692).

Nielstrup vil man dernæst forgiæves søge enten i det slyenske eller i det lollandste Nielstrup; thi allerede Prisen viser, at det kun var en ubetydelig Gaard; men da Christoph Lunov mellem 1585 og 87 folgte Rudtgaard (nu Ryegaard i Nørager Sogn, S. Hald H.) til Erik Lykke til Skougaard den yngre, flyttede han selv til en Nielstrupgaard, der laae i Nielstrup Bye og Rivild Sogn (Hansens Tid.=Borg p. 116), hvilket han endnu 1607 eiede, men kort efter (nemlig, som vi i det Foregaaende saae, 1608) kjøbte G. Brock den og eiede den 1613, tilligemed Rudtgaard, som han kjøbte af Erik Lykkes Vorn (eller hans Enke Margrete Folksdatter Gise; thi Genealogierne sige, at Erik Lykke den ældre til Skougaard var * Ane Vertelsdatter Raas af Strandet, men hans Søn Erik Lykke den

yngre derimod * Margrete Gise), ligesom begge disse Gaarde ved G. Brocks Død ogsaa tilligemed Hevringholm tilfaldt hans Svigersøn Frants Lykke (Hansen l. c., p. 117). Dette var altsaa det Nielsstrup, G. Brock 1608 tilkøbte sig.

Spødt endelig Hevringholm er angaaende, da haves endnu (Hansen l. c., p. 80) det fra Kiøb. under 22de Juli daterede Skøde, hvorved Elsebe Skram til Urop, G. Wilses til Svanholms Enke, solgte ham denne Gaard; og hvoraf man tillige seer, at der med samme fulgte i Kiøbet en Mølle, 81 ved Navn opgivne Bøndergaard og 40 dito Huse, samt Gaardens hele Besætning, Inventarium og Løsbø. I Folge genealogiske Efterretninger havde hendes afdøde Mand, Eske Wilde til Svanholm (der var en Søn af Peder B. og Birgitte Rosenfrants, og hvis Død Aftl. 4, p. 225 urigtig anfører til 1603 i Stedet for 1608), med hende (som var en Datter af Niels Pedersen Skram til Urop og Christine Rosenfrants) faaet Urop, Hevringholm, Nebel, Lyndelse og Gunderup i Jylland, samt Skedal i Halland; men uagtet de kun vare kort sammen, fatte han sig dog i saa stor en Gield, at han alene til Eske Brock skyldte 49000 Dal. og at alle disse Gaarde, samt hans egen Fædrenegaard maatte sælges efter hans Død; saa at Enken intet beholdt tilbage, men Werner Parsberg, som havde hendes Stedmoder Magthe Esfeldt, gav hende sit Ophold saa længe hun levede. Hevringholm kom ved Eske Brocks Død, som sagt, til hans Svigersøn Frants Lykke, som 1650 ombyggede eller i det mindste anseeligt forbedrede dege Bygginger, der bestod af 3 Floie paa 2 Etager med høie hvælvede Kiølbere under, men Kammerherre Jøns lod den i

Begyndelsen af dette Aarhundrede aldeles nedbryde (om denne Gaard see udsørligt Hansen l. c., p. 67 sq. hvor ogsaa et Grundrids af dens forrige Beskaffenhed meddeles).

1609 herskede der i Jylland saa svær en Pest, at man gav den Navn af den lille sorte Død (Echl. Chr. 4de, 1, p. 435).

S. N. blev der i Januar holdet en Herredag i Horsens, paa hvilken den under forrige Aar omtalte Albert Steel til Jungergaard blev dømt til Døden og den 27de henrettet, fordi han havde dræbt Claus Daas Forvalter (Echl. l. c. p. 435); hvilket er rimeligere end hvad Hoff. D. Bd. 1, p. 38 siger, at han skulde have dræbt en Stokkemand paa Thinget.

S. N. kongl. Befaling fra Dronningborg af 15de Febr., at G. Brock skulde give Laurids Pedersen Hvid, Borger i Randers, 350 Daler for en Selveierbondeggaard i N. Hald Herred, Rousted Sogn og Torp Bye, som bemeldte Borger til Kronen vilde afhænde. (Af jydsk Reg. ved R. N.)

S. N. reguleredes, som det synes, i Mai Rigets Rostieneste, og det blev Rigsraadet paalagt 2 Gange aarlig at mønstre samme (Echl. l. c. p. 441). Rostienesten bestod nemlig i den Indretning, at hver 320 Sdr. Hartkorn skulde stille en tjenstdygtig og veløvet Karl, med Harnisk fra Hoved til Knæ, samt 2 Pistoler, 1 Sværd og en stærk Hest; og man regnede, at enhver saadan Rytters første Anskaffelse kostede 150 og hans aarlige Underholdning 80 Specier. (ibid. p. 446).

1610 blev Prinds Christian høitidelig hyltet i Kiøbenhavn den 14de Marts (Echl. l. c. p. 455,

siden i Lund, Odense, Bisborg og derpaa tilfaldt i Norge den 15de Juli; l. c. p. 457). Paa den i samme Anledning afholdte Kiøbenhavnste Herredag er især een Forhandling altfor mærkelig til ikke ogsaa her med et Par Ord at omtales, og det er nemlig Christof Rosenkrandses Degradation fra hans adelige Værdighed, den 17de Marts (hans noksom bekiendte Brøde har man hos Schl. l. c. p. 459); thi i Stedet for at Ridderne ellers i Almindelighed bleve degraderede ved at afhugge deres gyldne Sporer, saa blev derimod her, fordi han blot var Riddersmand eller Væbner, kun Kaarden (som Militær) og den gyldne Halskiæde (som Adelsmand) ham frataget og han selv stødt baglænds ud af Døren.

Ogsaa udmærker dette Aar og formodentlig denne Rigsdag sig ved en Forordning mod Adelen's overdrevne Pragt i Klædedragt, samt ved Bryllupper, Varnedaak- og Begravelser (l. c. p. 462), som fæster et hyperligt Lys paa Fortidens Moder og Forfædrenes Sæder (thi allerede Kong Fr. 2den havde vel herimod 1586 udgivet en Forordning, Resen p. 346, men desuagtet maatte dog Chr. 4de, saavel 1610, som 1621, 22 og 24 paany indskærpe samme; Schl. l. c. p. 462).

S. A., i Mai, siges allerede G. Brock at være en af de Rigstraader, der vare bestemte til at ledsage Kongen paa det forehavende Tog til Sverrig (N. D. Mag. 2, p. 124); men dette er uden Tvivl en Trykfeil i Stedet for 1611.

S. A. d. 10de Sept. holdt Kongen Herredag i Flensborg, hvor ogsaa Joachim Brochdorf, for at have dræbt Pennete Ranzau, med hvis Frue han stod i

Forstaaelse, blev dømt fra adelig Værdighed og derpaa henrettet (Hoff. D. Bd. 1, p. 74).

S. A. fik Kongen i Magekifte med G. Brock en Voelig i Vendstrup Bye S. Hald S. og f. A fik G. Brock i Magekifte med Kongen Herligheden af 2 Kirkegaarde i S. Hald S., den ene i Floistrup og den anden i Foufingbye (af Vofs Reg. ved K. R.).

S. A. fik G. Brock Kongens Gienbrev paa Geds i Stubberup i Farø S., i Hyltoste i f. S., i Spiellerup S. og B., og i store og lille Torsoie i Smerup Sogn; tilhobe i Farø Herred (l. c.).

1611, i April, ledsagede G. Brock først Kongen paa Toget til Sverrig (Schl. Chr. 4de 1, p. 491) og blev ved denne Leilighed til Krigscommissær forordnet (L. Pr.).

S. A., d. 27de Mai, blev Bye Calmar indtaget (Schl. l. c. p. 501).

S. A. holdt G. Brock tilligemed flere Rigsraader i Juni Maaned ved Jønkjøbing et Krigsraad med Feldherren Schesteb, som imidlertid havde indtaget Nylose (Schl. l. c. p. 506).

S. A., d. 3die Aug., blev ogsaa Slottet ved Calmar indtaget (l. c. p. 514).

S. A., 3 Dage før Michelsdag (altsaa 26de Sept.) kom Kongen (l. c. p. 521), og altsaa formentlig ogsaa de ham ledsagende Rigsraader, hjem fra dette Mars Feldttog.

S. A., d. 20de Oct., blev den 2den af G. Brocks endnu tilbagelevende Døtre, nemlig Margrethe B. (efter de Eiders Brug) paa Bemmetoft høitidelig trolovet (det saa kaldte Fæstensol) med Steen Rosensparre, en Søn af den i Dagbogen af 1608 saa ofte

omtalte Oluf Rosensparre til B. Valløe (Rothe 1, p. 51, Echl. Chr. 4de 1, p. 535). Hvorledes det ved disse Trolovelser gik til, er af den geistlige Historie noksom bekendt; ligesom det ogsaa beskrives i Gl. Saml. 2, 2, 93 (see mere derom 1613 og cfr. desuden Chr. 4des Forordn. af 1ste Mai 1624 og Recess'en af 1643, 2, 8. 2, hvor Festensgavens Størrelse og Veskaffenhed bestemmes).

S. N. indgav Magistraten i Randers en Forskilling til Lænsmanden G. Brock (Stadf. p. 92, 401) i Anledning af en Markstuels Tvætte imellem Randers og Lem, der i den Henseende er os vigtig, som den, saavidt jeg veed, er det eneste hidtil bekjendte Document, hvori det udtrykkelig siges, at det var det gamle Graabrodre Kloster i Randers, der den Tid (og altsaa ogsaa baade før og siden) kaldtes Dronningborg. Men at G. Brock ogsaa foruden Dronningborg, som han blot som Lænsmand beboede, havde egne Besiddelser i Byen, sees blandt andet deraf, at nogle Huse i Randers, i det mindste den Tid, bære Navn af Gfke Brocks Voder; thi netop s. N. (1611) udstedede Peder Munk til Gfsvadgaard allerede den 24de Jan. sit Skøde til Reinholdt Surlender paa en Gaard i Randers, næst østen op til Gfke Brocks Voder (D. S. L., p. 237).

På 1612 har man atter en af G. Brocks Dagbøger, som giemmes i Geh. Archivet og som udtogsviis er aftrykt i det d. Ald. Mag. 1, p. 8 sq., kun Skade, at alt hvad der i samme angik G. Brocks egen Deconomie, Huusholdningsager og private Anliggender, ved denne Leilighed af Udgiiverne er udeladt, uagtet de egenhændige Antegnelser, vi have af vor inden-

landske Adel, ere saa saare faa og fiendne, at vi netop savne det, som ved vor totale Mangel paa andre Kundskabskilder i denne Henseende maaskee endogsaa vilde være os det interessanteste af Alt, nemlig det, som kunde lære os deres huuslige Liv og deres daglige Syssel at kiende. Da imidlertid bemeldte Udtog dog indeholder Antegnelserne om hans Deeltagelse i Krigen, og det saaledes vil være dobbelt interessant, ved Siden af Almanakken for 1608, som blot indeholder hans Syssel i Fredstid, tillige at kunne sammenholde denne, som en Skildring af hans Syssel i Krigen, saa vil jeg saameget hellere ogsaa deraf hidsætte de vigtigste Punkter:

Den 1ste Jan. er han allerede i fuld Virksomhed med at mynstre Tropperne i Skaane; hvoraf man altsaa seer, at han, efter at have heitideligholdt sin Datters Fæstebol den 20de Oct. f. A. paa Bemmetoft, igien for Vinteren maa være vendt tilbage paa sin Post som Krigscommissær ved Armeen. Den 7de Jan. kom han først fra Skaane tilbage til Kiøbh., og efter derpaa at have besøgt sit stællandske Gods Bemmetoft, kom han den 17de igien tilbage til Dronningborg.

Den 21. Febr. blev hans tilkommende Svigersøn, Steen Rosensparre, tilligemed flere Adelsmænd, stude af de Svenske paa Skellinge Mark ved Barberg; altsaa omtrent paa samme Sted, hvor saavel hans egen Farfader som hans tilkommende Svigersfaders Fader paa en og samme Dag 1565 fandt Døden (Rosens Fr. 2den, p. 138, cfr. Rothe I, p. 54 og Schl. Chr. 4de I, p. 534, hvor ogsaa hans kiække Svar anføres, idet han nemlig, da man i Affairen advarede ham

dm, at han, som den eneste Spire af sin Stamme, ikke maatte vove sig for yderligt, idet han satte mod Fienden, gav til Gienfvar: at derpaa var nu ikke Tid at tænke, men at et godt Navn gif frem for Alt).

Den 11te Marts erfarede G. Brock først denne forgællige Tidende, og nu beredede han sit Huus til en længere Fraværelse. Den 12te lod han saaledes sine Regnskaber, saavel paa Slottet, altsaa Lænderregnskabet, som paa gl. Estrup og Hovringholm, for de 2 fidsste Aar revidere af en fremmed Regnskabsfører, Peder Knop, som han derfor betalte 20 D. og 1 Sd. Smør, samt hans Søn, der formodentlig ved Revisionen assisterede ham, 4 Daler. Den 18de folgte han 1000 Sd. Rug fra gl. Estrup for 6 Rigemark Sd. til en Kiobmand i Amsterdam. Den 19de udstædede han Begravelsesbreve for sin afdøde Svigersøn, og den 25de drog han selv i Anledning af dennes Begravelse til Kiobh., hvor han ankom den 30te, altsaa Dagen efter at Dr. Anna Catharina var død (hvis Begravelse han dog med intet Ord omtaler).

Den 1ste April bivaandede han Steen Rosensparres Visættelse i Kiobh., ved hvilken Heilighed Steen Brahe „taledø over Graven“, og fulgte derpaa han og hans Søn med flere Adelsmænd og deres Fruer den 3die Eget til Herfolge Kirke at begraves. Man har endnu et latinsk Trosteværk til G. Brock i Anledning af dette Dødsfald (Rothe 1, p. 55). Af Kong Fr. 2dens Reces, 1576, Art. 9, seer man den store Overdaadighed, som den Tid gif i Evang ved de adelige Begravelser og som han ved dette sit Forbud søger at indskrænke; imidlertid var Kong Chr. 1de endnu nød-

faget til, saavel ved Forordn. af 1610, 21, 22 og 24 (Schl. Chr. 4de 1, p. 462), som ved Forordn. af 1631 (hvor den store Brudesceng [= Prydeseng eller Paradeseng] samt Confect og Eiigvagt = den saakaldte Vaagstue blev affkaffet og Maaltidet til 12 Retter indstrænket, Osters. Blesf. p. 16) og ved Recessen af 1643 at modarbejde samme; thi hvor kostbare og langt over Evne pragtfulde de adelige Begravelser i hine Dage vare, sees bedst af Oluf Daaes Erklæring, naar han i sit Indlæg siger: „Jeg er kommen om Huus og Hiem og mit ringe Gods og Formue over sal. Fr. Axel Arnsfeldts Jordefærd (1647) og dets Befostning, og derover nu maa leve i Armod“ (Hansens Rid. Borg. p. 89). Om den Skik at kaste den Afdødes Signet med ham i Graven, see D. Mag. 1, p. 18. Den Skik, at deres Stridsvingst gif foran Eiigbaaren med deres Vaaben (hvilket man kaldte Indridningen) og derhos ogsaa enten blev skienket til Kirken eller med Penge fra Kirkens Tienere udløst, omtales allerede 1327 (D. S. XII, p. 158), 1360 (XIII, p. 433), 1396 (XIV, p. 393), og vedvarede endnu ikke alene 1514 (see Nord. Tidsskr. 1, p. 563) og 1537 (see Odense B. 2 S. 1), men ogsaa 1588 ved Kong Fr. 2dens Begravelse (hvor hans Livhest med hans Vaaben paa ledes frem foran Vaaren), hvilket ogsaa 1601 ved Tycho Brahes Eiigbegængelse fandt Sted (D. Mag. 2, p. 351). Det i Dagbogen omskrevne „Talen over Graven“ af en Lægmand veed jeg derimod intet andet Sted end netop her, saavel i Dagbogen af 1608 som i den af 1612, at have fundet Spor til; det bestod imidlertid vist neppe i nogen Parentation over den Afdøde, men formodentlig i en *Gratiarum actio*

til de Efterlevende, der havde bevilst den Hensøvede den saakaldte sidste Gre. (Formodentlig vil man, saavel om disse som om andre flere ved de adelige Begravelser i Middelalderen stedfundne Ceremonier, finde udførligere Underretning i *Lackmann de variis exequiorum ritibus apud utriusqve Ducatus Cimbrici nobiles*, 1748, 4to; et Skrift, jeg, desværre! blot kender af Titelen). Forresten er det mærkeligt, at den Afdødes Kjæreste eller, som det den Tid kaldtes, Fæstemøe (G. Brocks Datter Margrethe) ved denne Leilighed, — formodentlig efter Datidens Skik og Brug, — gjorde Condolations-Førelinger til den Afdødes Moder og Søstre, nemlig en Guldskee, som havde kostet 6 Rigsdaler, til dem hver (Nd. Mag. p. 13), hvorimod det er mindre at undre sig over, at G. Brock selv, som Lænsmand i det for sine Tid berømte Randers, al Sorg baade i sit eget Huus og paa Slottet uagtet, ikke undlod at gjøre Førelinger af spægede Tid, saavel til Kongen som til Cantslæren, Statholderen og Rentemesteren (ibid. p. 12—13).

Den 23de drog derpaa hans Heste og hans Folk til Skåne, hvorhen han allerede den 24de Marts havde oversendt saavel Gods som Havre fra Jylland.

Den 2den Mai drog han selv med Kongen til Everrig; den 5te begyndte Elfsborgs Besæring. Om Matten, saavel den 5te som den 7de, var han ude med Kongen at recognoscere Slottet, og den 10de ligeledes i samme Hensende paa den lige over for Slottet beliggende De Hisingen (nuværende Gothenborg). Den 13de og følgende Dage monstrede han Folket; den 16de besøgte Kongen ham i hans Telt; den 17de og 18de monstrede han atter; den 19de og

20de legte han og Jens Juul Munten (o: et Slags Kortspil, der lignede Piquet) med Kongen, hvorved han en Gang tabte 4 og en anden Gang 18 Daler.

Den 21de overgav Elfsborg sig, efterat der den 22de var skudt Breche. Den 27de besøgte Kongen ham atter i hans Telt; den 29de rykkede Tropperne for Guldborg og G. Brock fulgte dem, efter forud at have monstret de engelske Tropper.

Den 1ste Juni overgav Guldborg sig, 2 Dage efter at Batterier vare opkastede for samme. Den 6te drog Tropperne til Gammellose og s. D. blev G. Brock syg og sengeliggende (cfr. N. D. Mag. 2, p. 46. 47), først i Elfsborg, siden i Bahuus; og da han ved Maanedens Udgang kom sig for den indvortes Sygdom, satte det Onde sig i hans Dine.

Den 1ste Juli drog han atter tilbage til Kongen, som den Tid havde sin Leir paa Guldborg Enge. Den 2den begyndte han at monstre Tropperne igjen, men den 6te maatte han for „Wædag y Dynen“, o: Smerte i Dinene, drage til Elfsborg igjen, hvor han den 10de gjorde Afregning med de engelske Compagnier; d. 18de seilede han fra Elfsborg, den 22de kom han til Barbierg og den 24de til Halmstad.

Den 5te August drog han igjen op til Kongen, som havde sin Leir ved Næsferyd; Den 6te monstrede han igjen Tropperne og s. D. drog han efter Kongen til Halmstad. Den 9de begav han sig paa Reisen til Riobh., hvor han ankom den 11te. Fra den 16de til 19de var han paa sin siællandske Sædegaard Bemmetoft, og den 22de kom han igjen til Dronningberg.

Den 28de September fik han Ordre til den 21de Oct. atter at møde i Kiøbenhavn.

Den 13de October begav han sig paa Reisen did; den 21de var han paa Remmetoft og den 23de kom han til Kiøb., hvor han fra den 27de til den 30te maatte forhøre Bidner i en Skældsordssag mellem et Par Officerer, nemlig Feldmarskal Bert Ranzau og Ritmesteren for et tydsk Regiment ved Navn Wostrow. (Anledningen til deres Trætte erfarer man af Schl. Chr. 4de 1, p. 547 at have været den sidste, nemlig Wostrows, Insubordination paa Toget i Sverrig, der, som man seer af p. 549, endogsaa gik saa vidt, at Officererne maatte affædiges og Tropperne stikkes ind under andre Regimenter.) Den 31te begav han sig paa Hiemreisen igien.

Den 4de November kom han hjem til Dronningborg, men den 16de drog han igien efter Ordre paa Reisen til Kiøb., hvor han ankom den 22de, og den 25de drog han med Gantsleren og 2 andre Rigsraader til Fredscongressen i Rnæred (sfr. Schl. I. c. p. 556), hvor han kom den 28de og hvis Forhandlinger vedvarede Naret til Ende (ved hvilken Leilighed Hoff. D. Nd. 1, p. 28 ved en Feiltagelse kalder ham Lænsmand paa Kronborg i Stedet for paa Dronningborg).

Efter saaledes at have fuldendt dette Udteq af den trykte Deel af G. Brocks Dagbog for 1612, har jeg havt den Glæde ved Hr. Cand. Kall Rasmusens Belsvillie at modtage en Udskrift af den udeladte eller hidtil utrykte Deel af samme, som jeg anseer interessant nok til herved, som et Supplement til det Feregaende, at meddele erdhjndende, som følger:

D. 1. Januar mønstrede jeg (foruden flere) og: saa Geystis (ikke, som der staaer i Ud. Mag. p. 8, Bryscis) Companii til Hest.

D. 4. — i Helsingberg; icke offuer for Jß; medt Anders Hylde och Borgemeister Jehan Willomösen → (Disse Krydsers Betydning kiende vi allerede fra Dagbogen for 1608).

D. 5. — for jeg (fra Helsingborg) offverdrog (∴ satte over) gaff jeg Niels Bogendrenge thre Daller till Skiorter, der handt medt Vognen drog til Allerup.

S. D. til Helsingør; (derpaa) til Frederixborg om Aftenen och der udi R. M. Gemach. →

D. 6. — refereret Hans Maj. r. →

D. 7. — udi Kiøffenhaffn leffuerit jeg den franjos (∴ franske) Platteslager X Rigsdaller pa Handen pa den Røstning (som jeg) betingit.

D. 12. — til Underkøuff; medt Ebe Muncé +.

D. 16. — til Mars; medt Carl Bryske →.

D. 17. — drog jeg til Dronningborg r.

S. D. andtvorede jeg Axel Skriffver 6 Rirdaller, som handt kiøffte en Ud. D for (som) kom i min egen Kiøller.

D. 27. — loffuit Søffren Jenssen i Randers Chrestensøse (∴ Fru Brock) tho Dren for hun flyde Laß Bestergardt fri fra hans Køffte; Søffren Jenssen Ferloffuer for (de 2 Stude?) medt 12 Rirdaller d. 25 Augusti (formodentlig først at betale).

D. 6. Februar sende (jeg) Søffren Skott 1 U Krudt, som Anders Nielsen havde kiøffte.

D. 15. — medt Efte Hylde, Povel Nielsens af Randers og Bispen i Urs (Jens Gødiösen, hans senere Viigtaler) →.

D. 18. — lod jeg kioffue vedt Arel 1 Ed. Randers Ol for 6 Rigs $\frac{1}{2}$, som jeg sielf strax betalde.

D. 19. — bekom Peder Jbsens Thiener i Mars vedt Klaffu Oluuff 6 Thønder Smør udi Betalling paa hvis hos hanom udtagitt er; huer Thonde for femthen Rirdaller, och effuer alt siick handt indaa (∴ endda) 1 Fierd'. Smør, som Chrestensse gaff Peder Jbsen. G. B. Hndt. (∴ G. Brock, egen Haand).

D. 21 — var der Ildt i Stegers Skorstenen, och Ilden slog neder udt och var kommen Ildt i Kofftet och ner haffde giordt stor Skade; dog Gud vere loffuitt, som hialp, att dett bleff slugtt igen.

D. 22. — bleff her slagtt en Dre (som) kom fra Thorup Ladegardt; var en af Staløren och haffde brodt det ene Ben sønder; var en af Kioffue-Drenen (∴ af de kiofte, og ikke selv tillagte Stude).

D. 23. — bleff lyst for Hr. Byørn och Hylvig i Dronningborg Kircke och for Mogens Jenssen och Inger Hans Dather.

D. 24. — efter min Befalling siick Fru Kyrstene (Munk) i Thøsløff (∴ B. Torsløf i N. Hald Herred) 6 Thønder Malt, som hun skal betalle.

D. 23. — bekom allerede (bemeldte) Fru Kyrsten Munk effter hindis Skriffuelse och (∴ ogsaa eller ligeledes) 1 Ed. S. (∴ saltst) Selt, som Arel hinder forskaffit och hentte (∴ hentede den) Gres (∴ Gressers) i Ufferig; den (er) ubetalt. (Og her have vi saaledes den Fru Kirsten Munk, hvis Levetid tilforn var uvis, men om hvem en gammel Tradition tilholder, at hun boede i B. Torsløv Bye, og ligger i en aaben Begravelse der i Kirken, hvilken Kirke hun selv skal have ladet ganske tække med Blye, efter at

Skipper Clemens i sit Oprør her, som andre Steder flere, havde taget Vlyet af Kirken for at stobe Kugler af [Atl. 4, p. 406]. Uden Tvivl var hun en af de Gieslinggaardske eller Hungstrupper Munk, hvis Vaaben var den med en grøn Vuurauke belagte Solbiefke).

D. 27. — sende jeg Soffren Skott 1 $\frac{1}{2}$ S. (Solv) til Vly.

D. 29. — lodt Chrestensse leffuere Jens Fysker i Thorup thre Pundt Thuede (3: Tvinde), som hun aff hindis egen Samp hadde laditt spinde og thvende, att handt skulle bynde en Vodt (3: et Vaad) aff (til) att drage medt der udi Guden (Ma?).

S. D. lodt jeg sette Peder Styssen pa Hungstrup i Thornit (3: Taarnet) for Skalkhedt.

D. 4. Martii drog jeg och Chrestensse til Gieslinggardt och til Hungstrup och om Ustencn til Dronningborgh.

D. 6. — feste (3: fæstede) Peder Staffenssen den Gardt i Marsloff, Mas Nielsens fradøde, for XX Rigedaller (som) betallis til S. Mickelsdag forstkominis. Niels Christenssen i Vißling, Qvindens Broder, och Jens Persen i Arsløff (vare) Forloffuer.

D. 9. — bekom Fru Kyrsten i Thoslof (see d. 21. Febr.) en halff Ed. Smør vedt hindis Thicner Gres (3: Gregers) i Nisserig pa Regenstass; aff Chrestensses eget Smør; er betaldt.

D. 9. — drog jeg til Mariager Kloster.

D. 10. — til Dronningborg.

D. 12. — sende Jørgen Somer mig $\frac{1}{2}$ Ante fransk (3: fransk) Vin til Forerring, som Fru Kyrstene (Munk) siden den anden Dag bleff sendt.

D. 13. — lodt jeg hente $\frac{1}{2}$ Ane Vin hos Hans Grønbeck i Urs (=: Marhuus); ubetaldt.

S. D. sende jeg Fru Kyrstene (Munk) i Thoslof med hindis Thiener Gres i Ufferig 1 Ed. Miødt, $\frac{1}{2}$ Ane Vin och 6 Ed. Malt, som Kornmoleren her efter myn Befalling lessueritt same hindis Bodt (=: Bud) och skal fortis udi de Penge, jeg hinder pligtig er for den Gardt (jeg kiøbte af hende?); Miøden och Vinen flyde Chrestensse hinder.

D. 14. — lodt jeg slagte 1 Guin (som) var pa Byhellerup (men) dog kom fra Estrup.

D. 18. — bekom jeg 10 Rirdaller (som) Søffren Etolsen sende mig medt Søffren Løber, som er Husleie af min Gardt i Beyle (altsaa ogsaa her havde han Eiendom).

S. D. kom Gfke Vylde hidt; effter Moltidt bortt (og ikke: „berett“, som i den trykte).

D. 21. — gaff jeg Peder Vogen-dreng, som jeg same Dag antogh, tho slette Daller til itt Par Stoffle, och sende hannem Pungen medt Rasmus Skreder i Floffstrup; och pa itt hafft Urs Lon lessued (jeg) hanom till Lon, Kleder och Sko, ligesom handt thiener till. Bekom Lon och Uffskaidt.

D. 22. — afferdigett (jeg) Jørgen Persen offuer til Skoue, den Bey adt Samsø; sic hanom til Therspenge 5 slette Daller; och den Siellus (Siøllands?) Bønde (der maaskee skulde med ham over Vandet) $1\frac{1}{2}$ slette Daller.

S. D. sende Gfke Vylde mig den Hest, handt gaff mig, medt Peder Hvas och gaff jeg hanom til Grimepenge sielff X Rirdaller. (Det var en søær

Grimepenge paa en Tid, hvor en Stud kun kostede 6 Rigsdaler).

D. 22. — fragthett jeg Thyge her i Byen medt hans Skiff herfra och till Wemetofft medt Paffre och andet Fetallii, og haffuer jeg loffuit hanom til Fragt **XXIII** Rirdaller; de **XII** betalde jeg hanom strax; de **XI** nor handt medt Godzitt fremtomer til Wemetofft.

D. 23. — gjorde jeg Affregning; och affbetalde jeg huis jeg och Chrestensse hos Bentt Hanssen udtagit haffue, so dett pa bege Sider er klarrt til dene Dag.

S. D. sende jeg Espen i Gunstrup **XXIV** Rirdaller, ringer 1 $\frac{1}{2}$, for Betalling for fyrrer (3: 4) Dren, Niels Søffren (sen) i Nielstrupgardt hanom affkiofft haffde, och sende hanom Pengen medt forbeholdte Niels Søffrensens.

D. 24. — gaff jeg Anders Nielsen **XXVII** Rirdaller (som var) et Arß Lon.

S. D. betalde jeg Dyrich Bøsfemager 6 Rirdaller for en lang Bøsse och **XI** $\frac{1}{2}$ for andett Flyckery (3: Reparation) och er hanom nu inthet skyldig.

S. D. leffueritt jeg Chrestensse 24 Rirdaller, (som) hun andtvoritt Lauris Maller i Mars for de Contrafeyer; siden skulle handt haffue Smør (och) Maltt for de andre 24 Daller; huer Ed. Malt for 6 Rigsdaller ($\frac{1}{2}$?) och Ed. Smør (for) 4 Rirdaller. (Altsaa havde formodentlig G. Broct ladet sig og Familie afstildre og skulde derfor give 48 Rigsdaler.)

S. D. affbetalde jeg Bent Hanssen i Randers allt voris Regenstæffuer til dene Dag; udi lige Moder sende jeg hanom medt Arell 120 Daller for den beuiste (3: bevidste) Handell; aff mine egen Penge.

S. D. solde jeg (en Mand) aff Embden 600 Ld. Rug her paa Dronningborg; (han) skal giffue for huer Ld. 6 Rir $\text{\textbackslash}$ (hoiere var den Tid ikke Prisen, cfr. Nd. Mag. p. 11); der paa anamt 800 Rirdaller medt 17 Rosfenobeler udi same Betalling¹).

D. 25de — (eller s. Dag han tiltraadte Reisen til Kiøbenhavn) leffueritt jeg Chrestoffer Rauffn XX Rirdal. til Fortering medt de Heste fra Droningborg; (hvorhos er tilfoiet:) er tilforen optegnitt.

D. 13. April (da han var i Kiøbenhavn) udi lige Moder (betalt) Berner Apoteker itt halfftt hundrede Daller vedt Sorgen Persen effter hans Beuid. G. B. Hndt.

D. 19de — kiofft 1 Ld. danst (=: danst og ikke Danziger) Ol for 6 $\text{\textbackslash}$. Betaldd.

D. 20de — leffueritt jeg Anders Nielsen 26 Rirdaller 3 $\text{\textbackslash}$ till adskillige Thioq (=: Toi) til Rytterij att indkioffue effter Fortegnelse Indholdt.

D. 21de — foch jeg Sorgen Persen 1½ Daller til 1 Ld. danst Ol til Folken.

S. D. betalde jeg Andres udi Kiøbmagergade 9 Rirdaller for en fersolffuitt Kortelas (? maastee et Slags Gehæng?) G. B. Hndt.

S. D. kioffte jeg paa Kongl. Maj.s Kestkammer 4 Rytterharnisk; gaff jeg for huer 10 Rirdal. och s. D. leffueritt jeg Anders Nielsen same Penge att leffuere Chrestoffer Rauffn. G. B. Hndt.

1) Der er noget uklart i disse Varepriser, som jeg ikke kan udrede; thi hvorledes kan han saae over 800 Rirdal. paa Haanden, naar Ld. kun koster 6 Rir $\text{\textbackslash}$? og hvorledes kan 1 Ld. Wolt koste 6 Rirdaler (see *supra*!) naar 1 Ld. Rug kun koster 6 Rir $\text{\textbackslash}$?

S. D. kjøfft en Ihinflaske pa en Potte (til) at føre Olii udi till Ithoet (o: Toiet) for $2\frac{1}{2}$ R.; fick Andres Nielsen Pengen, som och haffuer Flasken.

S. D. betalde jeg den franskos (o: franske) Plas-
tenslager 60 Rirdaller for 1 nye Rystning handt haffde
slagitt till mig. E. V. Sndt.

S. D. betalde jeg Mattiies Vindsforer (o: Wiinz-
forer) i Sthen Brahes Gardt 41 Rirdaller for 2 Amer
Rynsk Vin jeg haffde bekomit aff hanom.

S. D. betalde jeg Valteser Husser Feldtbereder
42 Rirdal. for 9 Hiortehuder og 6 Hundehuder (maa
vel være Hindehuder) til Kiollerther (o: Kiollerter eller
Skindjacker) til mitt Folk; de 13 thog Chrestoffer
Raffn medt sig att gjøre Drengen Kleder aff (saa at
der altsaa ikke blev meget til de andre Folk).

S. D. thog jeg den thyske Karll Bertel udi
Ithieneste och loffuit hanom til Mars Lon 36 Rirdal.
itt Par Stoffle och en Hatt.

D. 22de — leffueritt (jeg) Jens Kock 6 Rirdal.
at indkioffue Fetallii for. Noch 21 R for 1 Soes at
stege.

S. D. haffde jeg Breyde Rantzau, Gert Rantzau,
Preben Gyldenstiern (och) Oluuff Rosenspar til
Giest. ‡

D. 23de — sende jeg hanom (neml. den tydske
Bertel, see d. 21de) medt til Niels 3 Rirdal. til et
Par Stoffle.

S. D. leffueritt den Saffkierer her af Byen pa
Handen fyre Rirdal. som schal saffue for mig vedt
Wemetofft; och skall jeg giffue hanom for huer Alne
att saffue pa min Kost 1 R Danske och schulle disse
1 Daller udi hans Arbeydt betallis.

S. D. leffueritt jeg Peder Beryder 20 Rirdal. aff hans Lon. G. B. Hndt.

S. D. betalde jeg den franskos Plathenslager 9 Rirdal. for dett gameltt Rosting (o: Rustning) att forferdige; noch gaff jeg Euenen til Drickepenge 2 Rirdal. G. B. Hndt.

S. D. leffueritt Chrestensse til Fru Elsebe Skram 20 Rirdal. och haffde hun tilforen bekomitt nogen flere; och rester hinde, som hun sielff berette, indnu 24 Daller; och er dett for en Hu (o: Hue) medt nogen soe (o: faa) Perler nedem om och 1 Flouels Kobe; och nor hun de 24 Daller bekommer, da (er) altingest klartt (o: clareret).

D. 24. — kioffte (jeg) en Thonde VI (for) 6 $\frac{1}{2}$; betaldt.

D. 25. — fick Jens Kock tho Rirdall. at indkioffue (for).

S. D. kioffte (jeg) itt Vandeler (bestaaende af) Jern og Ler (o: Læder) aff Rottkop for 3 $\frac{1}{2}$; betaldt (samt) en Løgte for 1 $\frac{1}{2}$; ogsa betaldt.

D. 26. — sende jeg Jens Smedt, som kom fra Engelholm, 13 $\frac{1}{2}$ Rirdall. (som var) $\frac{1}{2}$ Mars Lon; och 3 flette Daller (for) $\frac{1}{2}$ Monis Kest, hand berette (at) ham restedt.

S. D. $\frac{1}{2}$ Daller for en Knap til min Kortelas (see d. 21.) hos Maties.

S. D. 1 Daller for Laffve Brocks Kape at sye.

S. D. til Niels Apotheker 11 Daller; och (han) faaledes) affbethaldt.

S. D. fick jeg Chrestensse 50 Rirdal.

S. D. gaff jeg Jens Kock 6 Rirdal. aff hans Lon ved lille Niels.

S. D. gaff jeg lille Niels 5 Daller til Sko och Skierther.

S. D. gaff jeg Jorgen Persen 5 Daller.

D. 27. — sende jeg Johan Skreder medt Laffue Brock thi Rirdall. aff hans dette Mars Lon.

S. D. for Bedt (2: Brænde) 1 Rirdall.

D. 9. Mai (i Leiren for Elfsborg) sende jeg Peder Northenssen aff Skierbeck 15 Rirdall. til Fragtt medt Jorgen Persen till Marstrandt och (det var) de 5 Daller mere ind jeg haffde hanom loffuitt; thi hand berette sig icke uden til Halmstedt att vere fragth och var til Marstrandt løbett.

S. D. andtvorede jeg Jorgen thiuffve Rirdal. att kioffue effter min Optegnelse nogitt i Marstrandt.

D. 10. — bekom Hans Maj. først 2 af de store Støcker i Vand; same Aften +.

D. 16. — kom Kongl. Maj. i mit Theldt. ‡

D. 17. — har Hendrich Unger (altsaa i Leiren for Elfsborg) paa et af de sidste Blade i G. Brocks Almanak skrevet sit Navn og derunder: Datum Eggebierg d. 17. Mai 1612; nu var der vist nok en H. Unger, der eiede Eggebierg i Bendshøvel, men han var først født 1643, og hans Fader Frederik Unger, som ogsaa eiede Gaarden, synes først at have faaet den 1659 efter Niels Galde (Aftl. 5, p. 316).

D. 26. — (endnu for Elfsborg) om Aften hos R. Maj. +

D. 27. — kom Kongl. Maj. i mit Theldt; medt Jens Juell och mig ‡.

D. 1. Juni om Aften bleff Kongl. Maj. ope paa Guldborg + +.

D. 5. — sende jeg Morthen Smedt, Peder Nielsen, Oluff Olsen, Peder Klausen, Anders Nielsen, Johan Skreder, Anders Jeger, Niels Bogendreng (altsaa alle hans Hoffsvende eller Borgestuekarle) hver 5 Rirdall. och 11 ß , som er deris Monispenge, som i Dag angaar (o: begynder).

S. D. gaff jeg lille Niels Staldreng 4 Daller aff hans Lon. Syell (?) 4 Daller (aff) hans Lon.

S. D. betalde jeg Kemsniieren 3 Rirdall. for Posttoyett, hand haffde ferdigitt; betalde Anders Nielsen $1\frac{1}{2}$ Å , handt haffde udlagt til Salmageren (och) 7 Å , hand ellers haffde udlagtt i Riøge och pa Reysen.

S. D. fick jeg Jens Røck 6 Rigs Å til 1 Ed . D ll och min Dreng Niels 6 Å till 1 Ed . D ll (som var) deris Monis D ll; thi Maden haffde de (af det) som bleff kogit til migh.

S. D. gaff jeg Peder Staldreng 4 Rirdaller af hans Lon.

D. 6. — gaff jeg Soffren Skott 5 Daller Monis Penge til Kost (altsaa s. D. han blev syg i Gløsborg).

D. 25. — (i Bahuus) sende (jeg) Peder Røck 4 Rirdallet Kostpenge.

D. 26. — sende (jeg) lille Niels Staldreng medt Anders Nielsen 5 Rirdaller Kostpenge.

D. 29. — betalde (jeg) den Smedt her vedt Slothet 13 Rir Å for 13 Pestesto och 200 Som vedt lille Niels (och) Johan Skreder 1 Daller for Snorer och Flouel til mitt Liffbelte.

S. D. betalde (jeg) Johan Skreder 3 flette Å , hand berette for Bode (o: Baade) att haffue udlagt vedt Gløsborg.

D. 3. Juli (i Leiren paa Guldborg Enge) sende jeg Christoffer Raffuen medt Peder Klausen ett halff hundrede Rirdaller; och schall (han) giffue Folcken deraff Kostpengh.

D. 4. — gaff W. Daniell mig nogen Puller (∴ Pulver eller Piller) ind for mine Dyen.

D. 5. — schreff jeg Christoffer till, hand schull giffue Staldrengen halffembgte Rirdaller til Kostpenge; tillforne fick di icke uden fire.

S. D. kioffte Peder Klausen 1 Tønde danst Dll for thoe slete Daller.

S. D. send Peder Berider med Niels Nielsen thi Daller aff hans Løn. Disligiste Jens Staldreng h otte Daller.

D. 8. — (i Elfsborg) lod jeg kioffue 1 Td. Dll ved Anders Nielsen for stuff Rir $\frac{1}{2}$; betald. S. D. lod jeg mig kope (∴ kopsætte) af en Quinde i Marsstrandt for min Dyen Schyld.

D. 9. — sende jeg med Peder Klausen op til Peder Nielsen, som jegh nu haffuer beffald min Fold och Heste under Fanen (∴ givet dem under hans Befaling), til fire Karlle, till huer semb Rirdaller tholff Schilling, och till fire Drengge, till huer half sempte Rirdaller; noch fire Daller till en Vegendreng. Udi ligemoder sende jeg och Peder Nielsen thi Dlrir (∴ Rirdaler), som hand schall haffue y Foroed till Hesten at kiobe for.

D. 10. — kioffte (jeg) 1 Tønde thydst Dll aff Prouiandschriffueren her for 9 $\frac{1}{2}$ Rir; betald d. 12te.

D. 18. — kioffte (jeg) en Tønd danst Dll.

D. 25. — (i Palmstad) kiofft en Tønd Dll for stuff slete $\frac{1}{2}$; betald.

S. D. kjøfte (jeg) 400 Punning, for huer hundred 2 $\mathcal{L}$; betaldt. S. D. kjøft 400 Flønder, for hundredett 20 $\mathcal{B}$; betaldt.

D. 28. — kjøft en anden Tønd danst $\mathcal{D}$ for 7 $\mathcal{L}$ flete Penge; betaldt.

S. D. kjøfte jeg itt Par Stoffle til mig for 4 Rirdaller; itt Par Sko for 3 $\mathcal{R}$.

S. D. kjøfte 4 Paer Stenger och Munstøcker for 4 flete Daller; strax betaldt. Peder Verhyder thog — — thre Skraber, huer for 24 $\mathcal{B}$, 3 Manfame (o: Mankefamme), huer 8 $\mathcal{B}$.

D. 29. — sende jeg Thonis Staldreng aff hans Lon thre Rirdaller. Lille Niels, min Dreng, 3 Rirdaller til tho Stoffle.

D. 1. August bleff S. Hyluig Gyves Lig nedersatt i Halmstedt Kircke; Gud vere hinde nodig! och „talde Otte Skiel offver Graffuen.“

D. 9. — fick jeg Anders Nielsen 15 Rirdaller till Fortering pa Hestene.

(S. D.) fick jeg Karlen Bertell 5 Rirdaller 12 $\mathcal{B}$ til en Monis Kost.

S. D. fick jeg Peder Klausen 10 Rirdall. till Fortering pa Folcken och Hesten.

D. 12. — (i Kiøbenhavn) S. Ufften var Canseleren, Brynde (Ranzau) och jeg S. Maj.s Giest pa Pringens Kamr. →

D. 18. — fragtett (jeg paa Bemmetoft) itt Skiff aff Fyfterhoffvedt att føre mig 120 $\mathcal{L}$. Ar (?) herfra till Malmo, som skulle till Allerup, for thi flette Daller; och fick jeg hanom strax pa Handen 5 Rirdaller.

D. 19. — andtvorede jeg Peder Berider 10 Rirdaller til Forthering pa tho Heste och de Føld ders fra skulle drage och hidt till Droningborg.

S. D. leffueritt Peder Røed tho Rirdaller aff hans Løn.

D. 26. — (altsaa efterat han var kommen hjem til Dronningborg) bleff slagttet her en sort hielmitt Dre, kom fra Biellerup och var en aff mine Skod-Dren; kom Risdett i R. (o: Kongens) Kieller; och var same Dre nogitt syug aff Lungehoste. Skall mig igen betallis.

D. 27. — drog jeg til Hvingstrup; om Afftenen hjem igen. →

S. D. feste jeg Kiergardt bortt till Søffren Bang for 80 Rirdaller (och) 1 Dre; 30 Daller strax betald; de 50 betallis til Poste; Dren nu strax; Peder Bang i Thygstrup Forloffuer.

D. 28. — afftingitt Cas Tomesfen i Galten for Maren Nielsdater, hand beloe (o: belaae) och er nu anden Gang hand for Hørerø afftingit haffuer for 50 Rirdaller, dog pa Kongl. Maj.s nadigste Behaff (o: Behag); den $\frac{1}{2}$ til Juell, den $\frac{1}{2}$ til Poste. Mogens Krestoffersen i Verun och Søffren Klausen i Bisling Forloffuere.

D. 29. — kom thre store Suin bortt, (som) Chrestensse solde for 27 Daller (af) min egen Opføding (o: Opdrætt); dett ene kom fra Høffringholm.

D. 31. — bleff slagttet en ung Dvie (som) kom fra Thorup.

S. D. kom itt Bor Suin (maastee Bore eller Leve-Suin) fra Biellerup (som er) itt rodt hidt och

Brogeren skulle fede (tillige) medt en stor hvidt Søg (o: Soe, som) kom fra Thorup.

D. 2. September drog jeg till Høffringholm den Ben abt Miellerup och var neder vedt Høffring Mølle.

D. 3. — drog jeg till Høffringmølle och besøe den Thrette, de Sorup Mendt hæfde begindt medt den Eng, de hæfde ladett opede och nederdriffue (o: opsæde og nedtræde af deres Kreaturer). Och S. D. lod jeg giffue dem Varsel for Syuffn och Bunder (o: Syn og Vidner); til Estrup om Aftenen.

D. 4. — til Droningborgh.

D. 5. — jagitt Anders Nielsfen ved Haldt (Gierlev H.); 2 Keffue, 2 Hærer.

D. 7. — jagitt Lauris Maulff och jeg vedt Stoffringgardt och bette (o: bedede) der 5 Keffue och vedt Sedo Kier 2 Keffue, 1 Hære. S. D. kom Ofte Bylde och Mogens Gys til migh.

D. 8. — +.

D. 9. — droge the till Mariager.

S. D. betalde jeg Soffren Jensfen Byefogitt 4 flette Daller for tho Ed. thyst U, hand flyde migh.

D. 9. — drog jeg till Holbeckgordt och till Høffringholm om Aftenen.

D. 10. — drog jeg till Roretting (o: Rougsee Herredsting) medt de Sorup Mendt for dett Hø, de lod volddriffue i Høffring Mølle (see d. 3.), och same Aften til Droningborg.

D. 11. — betalde jeg Hr. Klemen (o: Præsten) i Afferig 10 Rirdaller for tho Dren, jeg hanom affkiofft hæffuer. Disligeste min Tiener Anders i Thvedt 3 Rirdaller pa en salgrimitt (o: sadelgrimet) Dre.

Disligeste Jens i Bilstrup 6 Daller R— (formodentlig Rigspenge, altsaa 6 Rigsdaler) 1 $\frac{1}{2}$, som hanom restet pa tho Dren. Disligest och betalde Mag Harbo i Melby 6 Rirdaller pa 2 fortthielmitt Dren, och rester der pa 5 Rirdaller.

D. 6. — Kiofft 1 hvidt Dre, 1 sorttgerit (et Udtryk, der ogsaa forekommer i Almanacken af 1608) och en rohielmitt for 15 flette Daller; der pa betaldt $7\frac{1}{2}$ Rirdaller. Aff Knudt Jenssen i Sedo 1 blackhielmitt for 5 Rirdaller; $2\frac{1}{2}$ Rirdaller betaldt. Aff Hans Soffrensens i Hestedt 1 sorttgieritt (och) 1 rohielmitt for 11 flette Daller; der pa 5 Rirdaller betaldt. Aff Soffren Fynessens i Haldt 1 forthielmit for 5 Rirdaller; betaldt. Aff Niels Jenssen i Hestedt 1 rogrimit for 6 Rirdaller; bethaldt. Aff Anders Polssens i Haldt 1 sorttbrogit for 6 Rirdaller; bethaldt.

D. 14. — lod jeg slagte 1 brunbrogit Dre af dem Per Brosen kioffte for mig; kom i R. Maj. 6 Kiellder.

D. 15. — sende jeg nye (o: 9) af de Tybo Dren offuer til Kioffuenhaffn, som Per Brosen och haffde kiofft medt mine Penge.

E. D. kom Fru Glæse Absjelons hidt.

D. 16. — afferdigt jeg Anders Nielsens offuer til Siellandt; disligist Peder Ladefogit, som skall till Bemestofft, och Kyrsten medt en Pige; fick jeg Anders Nielsens 8 Rirdaller til Fortering.

D. 17. drog Fru Glæse bort; 3 Heste.

E. D. drog jeg til Røreting; hjem til Droningsborg strar.

(S. L.) sende Symen Thomæsssen i Hiørnegardt 1 rrobrogit Dre hidt, som jeg icke betalde, och en sortthielmitt sende jeg hanom medt Bodet tilbage igen.

D. 21. — lod jeg kioffue en Ed. Du hos Maaren, Mester Bondis, for 6 Rigs $\frac{1}{2}$; (dem) betalde jeg vedt Mouritz Kornmoler.

D. 23. — feste Niels Anderssen 2 Ed. Skylbt udi den Gardt i Thotterup, Jens Smed ihode; skal haffue Guckens Dather; giffue til Indfestning 15 Rixdaller; betallis till Snapsting udi Viborg; Peder Frost Forloffuer.

D. 24. — jagit jeg vedt Urslof Kradt (i Marslef S.); 2 Keffue, 1 Hare i Garnen och en Keff thog Stoffuereu.

D. 25. — jagitt vedt Langskoff och Hallindrup (i Rud Sogn); 4 Harer, tho Keffue vedt Hallindrup och 2 Keffue vedt Langskoff och tho Harer vedt Rupptrup (i Dist S.)

D. 26. — jagit vedt Thustrup Kier (i Hørning S.) 1 Keff; udi Gneberkradth 1 Keff; i Hørningkier 1 Hare; udi en Mose vedt Ollekisten (=: Malletisten) 1 Keff.

D. 28. — feste jeg min Gardt bortt i Lemer (Eime S.) til Soffren Chrestenssen, som Anders Nielsesen afflotte; til Indfestning 50 Rixdaller; betallis 1 Partt til Juel, den anden 1 Partt till Postke; hans Fader, Chresten Soffrensens i Eskøring, och Radsmus Nielsens i Krørrager Forloffuer.

S. D. bleff slagttett itt Far (=: Faar) af Thstrup Ladegordt, som brød Venet sonder pa Froen.

D. 29. — lod jeg slagte en sortthielmitt ung Ko, som kom fra Biellerup Ladegordt, och kom udi min Kieller.

D. 30. — jagitt i Lamskoffuen och Verum Kratt (i Værum S.); 1 Reff i Garnen, 1 Reff thog Stoffueren, 2 Hærer i Garnen; udi Bettkier (i Drum S.) hidset (∴ hidset) 2 Reffue (altsaa et Slags Parforcejagt).

S. D. lod jeg beginde att slagte Faar och Lam.

S. D. lod jeg her paa Slothett leffuere Peder Brøfsen i Galten 5 af de Dren, hand kioffte i Thyø, och imodt de 40 flette Daller, hand betalde paa mine Vegne; thi Drenen vare mig icke thienligen.

D. 1. October sende (jeg) Lauriz Andersfen Skipper i Mars medt hans Bod (∴ Bud) och Schriffuelse fyrrø Kirkdaller for 1 Bogen och nogitt andett, handt forde for mig hiem; handt begierit i hans Schriffuelse 6 Daller.

S. D. solde jeg Niels Mickelsfen i Vormstrup den store brunbleset Støhest (∴ Stod-Hest), kallis Byscop; skal giffue mig till S. Mickelsdag komer tho gode Dren (derfor).

D. 2. — jagitt ieg i Thorup Kier, Haslom, Verum och Tebestrup Kier; 1 Rodhyr i Garnen, 2 Reffue och 1 Hare bett (∴ bedet); 1 Reff thog Stoffueren.

D. 14. — (paa Reisen til Kiøbenhavn) medt Karl Bryske i Mars +.

D. 20. — paa Underkoff +.

D. 26. — (fra Kiøbenhavn) asferdige (jeg) Anders Nielsfen och Peder Nielsfen offuer till Jndlandt; fick jeg Anders Nielsfen 2 flette Daller (til Fortæring).

D. 1. November (i Ludsø) andtvorede (jeg) Søffren Bogendreng 7 flette M^h till Fortæring medt mine 3 Heste och Bogen derfra Thuse och till Bemetofft.

D. 4. — (i Aarhus) medt Karl och Gylar (Vryfke?) +.

D. 6. — (paa Dronningborg) anamit (jeg) af Soffren Mortensen i Hvidstien 12 Rirdaller af den Gordt, Soffren Chrestensen afdøde (paa) mit Godz.

D. 12. — kioffte jeg Anne Løcke Peder Bangs Gordt aff i Thygstrup (Veilby S., S. Hald S.); diiligeste dett Godz i Ørstedt (Kougsøe Herred), stor Sjørup (ditto) och Indisløff (ditto) for halffemtte thufende och syuff Rirdaller, $1\frac{1}{2}$ R ; de 4000 Daller och 240 Daller (som var) itt Ars Rentte betalde jeg pa hindis Vegne i Rentteritt (=: paa Rentekammeret) och indloste hindis Breff, som jeg och var hindis Forloffuer for; de 200 Daller gaf jeg pa hindis Vegne Herman Kosfis Son, som holdt hindis Heste; de 67 fick jeg hinder stieff och $1\frac{1}{2}$ R . (Formodentlig var Fru Ane Lykke, af hvem han kiofte dette, for begge hans Herregaarde, nemlig saavel for gl. Estrup som for Høvringsholm, beqvemt liggende Gods, den netop 1612 afdøde Claus Maltesen Sehested til Roragergaards Enke og altfaa Hanibal Sehesteds Moder. Atl. 4, p. 563.)

S. D. kioffte Rasmus Nielsen i Rorager mig en brun Hest aff, (som) var falden (=: tillagt) i Skone, for 16 Rirdaller (der) betallis till Juel forstkomindis. Bethaltdt.

Den øvrige Deel af dette Mars Almanakantegnelser er allerede astrykt i D. Ud. Mag. 1, p. 23—30, men efter den 31te Dec. findes endnu tilfoiet: „Denn allermæchtigste euige gode Gud vere euinderligen loffuitt, æritt och tackitt, som mig, min fiere Høstru och Børn „øfs (=: ogsaa) udi dette forleden Mar sa naderligen „och vell fra Ulfcke beuaritt! Gud allermæchtigste holde

.fremdelis sin nadige Besterffnelse (o: Bestiærmelse) .offuer os och fra al Uloocke beuare!!'

S. A. har forresten G. Brock og hans Frue skienket Prædikestolen i Borup Kirke (Atl. 4, p. 418), ligesom deres Fædrene og Modrene=Vaaben ogsaa i Lem Kirke findes anbragte (ibid. p. 417, cfr. fremdeles 1590); men jeg maa ved flige Lænsmændenes formeentlige Gaver til Kirker ic. gjøre den Bemærkning, at Beføstningen for disse Prydelser i Almindelighed blev bestridet af Kirkens egne Midler, men at Lænsmanden desuagtet saavel anbragte Kongens, som sit eget og sin Frues Navne paa samme, fordi det var befoftet under hiins Regiering og i dennes Lænstid foranstaltet.

1613 fortsatte G. Brock Fredsunderhandlingerne i Knærvod (L. Pr.) som endelig den 26de Jan. s. A. i Kiøbenhavn bleve afsluttede (Schl. Chr. 4de 1, p. 567, 574), ved hvilken Leilighed han (p. 567) kaldes G. Brock til Estrup, Hovidsmand paa Dronningborg Slot, Kongl. Maj.s Mand og Rigsraad, samt under skriver sig (p. 574), som den 10de Rigsraad og var altsaa atter siden 1608 avanceret 2 Nr. i Ancienniteten.

S. A. var der Herredag ved Trinitatis, o: 31te Mai, i Kiøbh. (Schl. Chr. 4de 2, p. 3, da derimod i forrige Aar formedelt Krigen ingen havde været); to Adelsmænd paa Osel bleve domte fra Livet paa samme, og Amtmanden i Throndhien, Steen Bilde, draget til Ansvar for sin Forvaltning (l. c. p. 7).

S. A. blev den 3die af G. Brocks endnu i Live værende Døttre, nemlig den 13aarige (Rothe skriver 13 og noget paa det 14de, men det bør hebde 12 og noget paa det 13de; thi hun var født 1601), nemlig Birgitte, Onsdagen efter Kyndelsmisse paa Dronningborg med Thyge

Brahe til Thostrup trolovet (Rothe 2, p. 92—93)¹⁾; hvorpaa hun opholdt sig et Aars Tid hos sin tilkommende Svigersfader, Axel Brahe paa Glved (ibid. p. 93).

1614 var Rigsraadet den 6te Marts forsamlet i Golding, hvor d. 7de og 8de den jydsk Adels med Hensyn til Koftienesten blev taxeret (Echl. Chr. 4de 2, p. 19, N. Saml. 2, 3, p. 93).

S. N. blev G. Brocks ældste Datter, Zytte, gift med Rigsraad og Lænsmand paa Kalløe (Hansens Rid. V. p. 188) Jørgen Skeel til Sostrup (nuværende Skeel²⁾), hvis anden Kone hun blev; thi han havde alt været Enkemand siden 1609, skøndt han endnu kun var 36 Aar gammel (Hoff. D. Ud. 1, p. 37 T., hvor ogsaa p. 42—43 nogle Træk af hans Levnet ere anførte, ligesom p. 37 hans Portrait er kobberstøbt og derhos prydet med den bevæbenede Arms Orden, som han dog først fik 1616, ligesom han endnu

1) Hverledes det den Tid gik til ved Trolovelsen, see et Exempel af 1533 i Hoff. D. Ud. 2, p. 205 og et andet af 1565 i Gl. Saml. 2, 2, p. 99, men især Kong Fr. 2dens Forordn. om Egteskabsfaget af 1582 (Rosenvinges gl. Love 4, p. 300—302), og hvor bindende Trolovelsens Kraft var, og hvor meget det kostede at befries fra det derved givne Løfte, see atter et Ex. af 1650 i Hoff. 1. c. 2, p. 338, cfr. forresten 1611 *supra*.

2) Hvilken han, tilligemed Skiervad, kort forud havde vundet fra den 19aarige Hans Sefeld i Spil (Hoff. D. Ud. 2, p. 293 T., cfr. Atl. 4, p. 344) og hvorefter V. Syv i sine haandskrevne Saml. paa Univers. Bibliotheket beretter, at denne Sefeld først ferspillede Sostrup, dernæst Skiervad, hvorfra man har det Ordsprog:

„De følges ad, — som Sostrup og Skiervad“;
der han nu red ud af Gaarden med sin Dreng, spurgte han denne, om de intet havde glemt, hvortil Drengen svarede: *Nei, Junker! ikkun de Abilder med de røde Vbler o: Herregaarden med det røde Tag. Siden gav de ham sin Føde der paa Stedet (Medd. af K. N.).*

først senere, nemlig 1627, blev Rigsmarck). De holdt, som den Tid Skik og Brug var blandt N. Jyllands Adels, deres Bryllup paa Domhuset i Viborg, hvor i den Anledning deres Navne og Vaaben ere anbragte (Mar. Dan. 2, p. 217), hvilket ogsaa med hendes Søstre Birgitte og Lisbet var Tilfældet (ibid. p. 215); og holdtes disse Bryllupper i Viborg sædvanligviis til S. Morids Marked eller sidst i September (K. R.). Forresten have vi ingen videre Beretning om, hvorledes det gik til ved nærværende Bryllup; men af et Bryllup, hendes Søster og Svoger 1640 bivaandede (og som altsaa var yngre, ikke alene end Fr. 2dens Lurusforordning af 1586, men ogsaa end Chr. 4des forskjellige Forord. fra 1610—31 i samme Anledning), vide vi, at der i det mindste undertiden vare 153 Adelsmænd med deres Fruer og Døttre til et slegt Bryllup indbudne (ligesom man derfor ogsaa i Almindelighed i ældre Dage regnede et saadant Adelsbryllup paa 300 Heste, D. Mag. 4, p. 314), og at dernæst disse Bryllupsgæster gave Brudegaver, deels i forarbejdet Sølvs og deels i Guldpenge, til et Beløb af 3600 Specier, altsaa efter nuværende Pengeberegning 7200 Sølvdalere, men efter Varernes daværende Pris maaskee meer end det dobbelte (D. Mag. 4, p. 155), ligesom man af andre Efterretninger ogsaa veed, hvor uendelig megen Proviant de for Brylluppet gave i Føring til Brudehuset (D. Mag. 1, p. 224), og endelig af en tredie Beretning (D. Mag. 4, p. 313), hvor uendelig meget der for Forældrene gik med, saavel i Fortæring til Brylluppet som i Udstyr for Bruden. Hvad det egentlige Bryllupsgilde derimod angik, da havde allerede Kong Fr. 2den ved Forordn. af

31te Mai 1586 befalet: 1, at det ikke maatte holbes længere end 3 Dage, nemlig Søndag og Mandag Brylluppet og om Tirsdagen Velkomme¹⁾; 2, at Kammer og Sahl ikke maatte drages o: beklædes med kostbare Tøier, men blot Bæggen, hvor man sad, samt over Bordet og omkring Sengen; 3, at i Stedet for Bruden tilforn udrebedes med en sliq Mængde Smykker, at hun blev asmægtig under Byrden, maatte hun nu kun bære et vist bestemt Antal Prydelser; og 4, at endelig al Dands under Maaltidet skulde for Fremtiden ophøre, fordi de Dvindsfolk, der sad bag Bordet, i dette Tilfælde sprang over samme, midt imellem Maden og de paa Bordet opstillede Retter, for saaledes at være de første paa Gulvet, hvilket ikke alene var uanstændigt, men ogsaa sygelige Dvindsfolk let ved et saadant Spring over Bord og Bænke kunde komme til Skade²⁾. Desuagtet maatte endnu Kong Chr. 4de søge at indskrænke den ved Bryllupper alt mere og mere overhaandtagende Lurus, og det saavel ved Forordn. af 1610, 1617, 1619, 1621, 1622, 1624,

1) Dette Velkomst bested egentlig deri, at Bruden med et hæderligt Comitæ ledsagedes til sit Fremtids Hjem (den saas kaldte Hjemfærd) og der, ved et overdaadigt Giestebud, blev budet velkommen.

2) Hvorvidt forøvrigt Lidenstaben for Dands den Tid var steget, skønnes imidlertid ikke blot af nærværende Forbud, men man veed desuden ogsaa, at 1561 bandsede en Abildsgaard til Sandager sig ihjel paa Stiernhelm, 1587 ligesledes Jomfru Ellen v. Mehlen paa Golding, c. 1590 ligesledes Hiertrud Kaas paa Golding; 1597 dernæst Merten Krabbes Enke, Mette Wiffert, til et Bryllup paa Hæssel, ligesom endelig ogsaa noget lignende om Jomfru Margrethe Skovgaard's Død 1615 paa Sanderumgaard berettes.

1631, og 1640 (Osters. Gloss., Schl. Chr. 4de 1, p. 462 *u.*) som ogsaa ved sin Reces af 1643. Eige som allerede Kong Fr. 2den ved sin Forordn. af 18de Oct. 1577 havde indskrænket Morgengaven eller den Skif, at Brudgommen paa Mergenen efter Brudenatten skientede eller forskrev sin Brud en betydelig Sum Penge, hvis Størrelse nu blev indskrænket til et Maximum af 2000 Rdl., med mindre Arvingerne ellers gav deres Bevilling til et høiere Beløb.

1615. Om der var nogen Herredag i Mai til Kiøb. i indeværende Aar, tør jeg ikke bestemme; men den 13de Sept. synes der at have været afholdt en saadan i Solding (Schl. Chr. 4de 2, p. 46).

S. A. døde, formodentlig af Sorg (stjædt Slægtesbøgerne, i Følge R. A., heel profaisk berette, at det stete af Smaafopper), G. Brocks 19aarige Datter Margrethe, som havde været forlovet med den i Svenstefrigen faldne Steen Rosensparre (Hoff. F. 8, p. 344), hvorfor hun ogsaa blev begravet i Rosensparrerens Gravhvælving i Herfølge Kirke (Atl. 6, p. 397).

S. A. havde G. Brock ogsaa i Sinde at bygge sig et Gravcapel ved S. Mortens Kirke i Randers (Stadf. p. 100, 120, 129); han købte nemlig en Byggeplads paa 12 Alens Længde og 12 Alens Brede ved Chorets søndre Side af Magistraten, for der at lade sit Gravcapel opføre (l. c., p. 179), hvilket dog først 1626 og 27, altsaa efter hans Død og af hans Arvinger, men især af hans Svigersøn, Jørgen Scheel (hvorfor det ogsaa i Almindelighed kaldtes det Scheelske Begravelses-Capel), omsider blev opført (l. c., p. 179), hvorhos det atter igien 1640 blev ombyggt (p. 180), men lidt efter lidt forfaldt og endelig 1801 aldeles

blev nedbrudt, og de deri værende Liig, paa Stedet, hvor Capellet havde staaet, nedgravne (p. 181).

S. N. kaldes Arel Christensen Slotskriver paa Dronningborg (Stadsf. p. 107): en Betiening, der forsaavidt er af Vigtighed, som det var den samme Embedsstilling, der fra Souveræniteten af kaldtes Amtskriver og fra 1710 af Amtsforvalter (l. c., p. 106), og som for saavidt ogsaa her fortjener at omtales, som det i hine Dage var Lænsmanden, der antog og beskikkede den derved fungerende Oppebørselsbetient, og saaledes ovennævnte Arel Christensen mere kan anses for en af G. Brocks, end for nogen af Kongens Betienter.

1616 synes der allerede i Marts Maaned at have været en extraordinair Herredag; thi i denne Maaned var det, at Giord Kaas blev dømt fra Livet for at have besvangret sin Fætters Enke, Birgitte Rosenkrands (N. Saml. 2, 3, 106, cfr. Schl. Chr. 4de 2, p. 46). Derpaa blev G. Brock s. N. i April Maaned gesandtviis forsendt til Hertug Hans Adolphs Begravelse i Gottorp, for ved samme at repræsentere Kongl. Maj.s egen Person (L. Pr. og Schl. 2, p. 51). Bemeldte Hertugs Begravelse skulde imidlertid først staae i Slesvig den 14de Mai, men G. Brock fik allerede den 18de April Kongl. Ordre, selv Siette, med Sørgeklaeder vel stafferet, at indstille sig til Gottorp og betræde Kongens Sted ved Begravelsen, hvorhos han allerede den 10de Mai skulde være i Flensborg, hvor han vilde forefinde Dr. Leonhardt Wegner, tydsk Cancellieforvalter (?), der ved denne Leilighed tilligemed ham skulde træde i Kongens Sted (af jydsk Regist. ved R. N.).

S. A. i Mai og Juni bivaanedes han dernæst Herredagen i Kiøbenhavn, hvor Hans Munk, for Blodskam med tre Søstre i Varde, og Palle Friis, for at have dræbt en Borger og hans Kone i Stagen, bleve dømt fra Livet, og den Odense Bisp Hans Knudsen Beile fra sit Embede blev affat (Echl. Chr. 4de 2, p. 45, 46). Under disse Herredagsforhandlinger var han ogsaa s. A. den 11te Juni til Taffels hos Kongen i Rosenborg Hauge, og derom hedder det i Sivart Grubbes, ved R. N. meddeelte, Curriculum vitæ: „In prandio apud Regem in horto aderat Jockim, Staalmeester Megapolitanus, Cancellarius Ducis Uldarici (om ham see Chr. 4des. Skrivcalender i N. Saml. 2, 2, p. 108) item Præbiørn Gyldenstiern, Eske Broch (og den refererende) & egregie bibimus.“ Og ligger der virkelig i Udtrykket egregie bibimus noget saa hoverende over at have gjort sine Sager godt, at det uvilkaarligen minder om den saa høit anpriste Tapperhed i Driffelaugene ved de tydske Universiteter, hvis Studenterliv derfor ogsaa, saavel i denne som i flere Henseender, gjorde sig til af at være en Fortsættelse af Middelalderens gyldne Ridderperiode.

S. A. d. 2den Dec. bleve paa Herredagen i Solbing 12 Adelsmænd, deels i, deels udenfor Raadet, slagte til Riddere af den bevæbnede Arm (Echl. Chr. 4de 2, p. 58 sq.); men at G. Broch ikke var blandt disse, skjøndt han var en af de ældre Rigsraader og skjøndt endogsaa hans Svigersøn, Jørgen Skeel, nød denne Ære, beviser ingenlunde, at han ikke besad sin Konges fuldkomne Raade; thi Ordenen var, hvad ogsaa Emblemet udviser, en aldeles militær Orden, som

derfor ogsaa blot tilbeholdes dem, der i den sidstforløbne svenske Krig ved Krigerdaad havde udmærket sig. (Schl. I. c.)

1617 var der ved sædvanlig Tid Herredag (formentlig i Kiøbenhavn), hvor en Skat den 24de Juni blev udfæret (Schl. Chr. 4de 2, p. 80); men desuagtet forsamlede Rigsraadet sig atter

S. A. den 18de Oct. i Kiøbh. deels til Reformationens første Jubelfest og deels for at overveje den polske Konges Propositioner (Schl. I. c., p. 72—73), ved hvilken Leilighed Kongen og Rigsraadet den 31te Oct., i Anledning af Reformationseften, begave sig til Fods i Procession til Frue Kirke, for der at nyde Sacramentet i Forening (ibid. p. 77).

1618 fik G. Brock i Febr. som Lænsmand Ordre at befordre giennem Lænet 8 Egebielker af Silkeborg Skov til Mariager Klosterbygning (D. Mag. 6, p. 209), hvilket beviser, at ogsaa Befordringen af slige Kongelige Transporter faldt ham, eller rettere Lænets Bønder, til Last.

S. A. og s. M. vare Rigsraaderne forsamlede hos Kongen paa Antvorskov om Krigsmagtens Forøgelse (Schl. I. c., p. 83—84); om de siden ogsaa paa sædvanlig Tid (Maj og Juni) i Kiøbenhavn vare forsamlede, skal jeg ikke kunne sige, men allerede

S. A. den 11te Marts udgik der Kongl. Ordre til G. Brock, at han tilligemed Hr. Albert Steel, Jacob Ulfeldt og Holger Rosenkrands til Rosenholm skulde begive sig til det Møde, som den 13de April skulde holdes i en Landsby i Hertugdømmet Slesvig ved Navn Romes (=: Rødemis ved Husum), angaaende Tvistighederne mellem Kronens Stift, Svabsted, paa

den ene Side og Gottorp og Husum Amtet paa den anden Side, og derhos domme i disse, samt derefter ogsaa om de Besværinger, Hertugen af Holsteen samme Sag angaaende kunde derimod have at indlægge (af jydsk Regist. ved K. R.).

S. A. den 15. April atter Kongebrev til de Ovenomstrevne, at da Hertug Frederik havde tilskiftet Kongen nogle gravamina angaaende Uenighederne imellem Svabsted, Gottorp og Husum Amtet, saa overskiftes nu disse herved til ovenanførte Commissarier, for at de saaledes kunde tage dem for sig ved Rødet (af jydsk Tegnel. ved K. R.).

S. A. den 6te Sept. stod dernæst hans Datter Birgitte Brocks (see 1613) Bryllup med Thyge Brahe paa Domhuset i Viborg (Rothe 2, p. 93).

S. A. den 17de Sept. fik G. Brock Kongebrev, at maatte fragte et Skib for 200 Rigsdal. til Gulland at hente Vielfer til Dronningborgs Bygnings Behov (af jydsk Tegnel. ved K. R.): en Omstændighed, hvoraf man tør slutte, at Slottet, eller i det mindste en Deel af samme, den Tid stod under Bygning; thi til en blot Reparation hentedes man neppe med saa stor en Bekostning de fornødne Vielfer fra Gulland.

S. A. den 20de Sept. fik Hr. Albert Ekeel, G. Brock og de øvrige Commissærer i den holsteenske Grændsestrid Kongl. Ordre at møde ved en Compromisdag, som var berammet at holdes i Segeberg den 1ste Nov., i Aaleddning af de Svabstedske Irringer (af jydsk Tegnel. ved K. R.).

S. A. blev han forsendt til Hertuginde Augusta af Holsteen og kort efter, nemlig i October, med flere

Rigsraader til en Forhandling i Segeberg (C. Pr., cfr. Schl. Chr. 4de 2, p. 103), nemlig den i det Foregaende omtalte, og til den 1ste Nov. bestemte, Compromisdag.

1619 fik han i Februar Maaned Kongens Brev om at modtage Mariager Klosterlæn efter afgangne Eske Bilde til Ellinge (D. Mag. 6, p. 210); men det synes blot at have været for strax igjen at udlevere det til Mogens Raas, der tiltraadte det s. A. til Phillippi og Jacobi, d: 1ste Mai (ibid p. 266).

S. A. den 25. April var Rigsraadet forsamlet i Odense om nye Udrustninger, og skulde de derpaa atter til Trinitatis holde Herredag i Antvorskov og ikke, for Pestens Skyld, i Kiøbenhavn (Schl. Chr. 4de 2, p. 120), hvilket ogsaa skete (ibid. p. 121).

S. A. udstødte Knud Gyldenstjerne til Thimb sit Afskald til G. Brock til Estrup paa al Arv efter (foromtalt og i dette Aar afdøde) Eske Bilde (som var G. Brocks Morbrodersøn), imod at han igjen paa tog sig al Gield og Skyld; ligeledes udstødte Knud Gyldenstjerne til Bøsborg et lignende i samme Anledning (begge i gl. Estrups Archiv). Derved arvede saaledes G. Brock ogsaa alle G. Bildes Herregaarde, saasom Walden (hvor han maaskee dog allekede, som sin Modrenegaard, havde Andeel), Ellinge og maaskee Ortofte (der laae i samme Herred som Ellinge, Gl. Saml. 1, 1, 99), og saaledes eiede han nu, saavidt jeg skionner, i det mindste 9 Herregaarde, nemlig:

fra 1565 gammel Estrup og Bemmetoft, samt maaskee Steninge efter sin Fader;

fra 1589 Alnerup, med sin Kone;

fra 1602 Hingstrup, kjøbt;

fra 1608 Høvringholm, Røegaard, Nielsstrup og en Andeel af Skiern, ligeledes kjøbt; og nu

fra 1619 Walden, Ellinge og Ørtøfte¹⁾; endskiøndt den Slægtteg, der har tilhørt Helger Parsberg (Nr. 772 fol. i det Kongl. Bibl. N. Manuser. Saml.), blot lader ham skrive sig til Estrup, Bemmetoft, Høringholm, Walden, Ellinge og Ørtøfte (R. R.), og altsaa ikke blot, maaskee for deres Ubetydeligheds Skyld, udelader Røegaard og Nielsstrup, men ogsaa Ulnerup, som vi dog, i Følge hans Dagbøger, vide at han eiede, saavel 1608 som 1612.

S. A. har man ogsaa (men Datum mangler) G. Brock's Skiødebrev til Kongen paa 2 Gaarde paa Riøbmagergade i Kiøbh. (af Boss's Registr. ved R. R.), saa at han altsaa ogsaa eiede Gaarde i Kiøbenhavn, ligesom vi i det Foregaaende have seet, at det samme ligeledes i Randers og Veile var Tilfældet, og altsaa var han, som sagt, i det mindste Eier af 9 Herregaarde og 4 Riøbstædgaarde; men hvad Hiølp al denne hans Herlighed ham, thi endnu i

S. A. døde hans eneste Søn Lauze Brock, 22 Aar gammel, i Paris (Heff. Fr. 2den, p. 312), hvilket dog maa have været seent paa Aaret og under alle Tilfælde flere Maaneder efter Februar; thi man

1) Den sidste turde det imidlertid være noget tvivlsomt med, hvortledes den er kommet i G. Brock's Eie; thi den eiedes af Johan Lindenev, som † 1581 (Gl. Saml. 2, 3, p. 5) og hans Søn Godtke reiste (efter Kievenf.) til England og døde der; saa at det altsaa skulde synes rimeligere, at G. Brock havde arvet den efter sin Kones Moder, Ane Lindenev, Anders Lindenevs Datter; men vist er det, at han eiede den og at den fra ham kom til hans Svigerføn, Tyge Brahe.

har endnu af f. A. (men Datum er, desværre! i Udskriften udeladt) et Gieldsbrev af Otte Christof Rosenkrands til Anna Ranzau, sal. Tonnes til Embetsendorfs Enke, paa 5000 Specier til 8 p. C. med Forpligtelse til Indlager, og dette Gieldsbrev er af Gffe Vilde til Ellinge (der allerede døde f. A. i Febr.), Henrik Holck til Heigaard, Jacob Eugke til Landerup og Laffve Brock til Estrup, som Cautionister, underskrevet (Gl. Estrups Archiv). Da var altsaa Lave Brock endnu tilstede i Danmark og har formodentlig først om Foraaret tiltraadt sin Udenlandsreise, paa hvilken han formodentlig først om Efteraaret fandt Døden i Paris. Med denne hans eneste Sønns Død var saaledes nu den største Deel af G. Brocks jordiske Forhaabninger gangne til Grunde, thi i en Alder af 59 Aar kunde han neppe vente Sonner flere, helst med en Kone, der blot var et Aar yngre end han selv, og der er al Formodning om, at denne tunge Familieforg har lagt Grunden til Moderens Sygdom, der begyndte paa 6te Aar før hendes Død 1624. Men ligesom Historien hverken tør dvæle ved at skildre Livets Glæder eller dets Sorger, men gaaer som Skieb- nens Tolk med snare Fied sin uafbrudte Vane, saaledes har Embedslivet ogsaa sine uundgaaelige For- dringer, saavel til den livsglade som til den sorgbetyngede Embedsmand, og idet vi derfor uden videre Op- hold fortsætte vore Bidrag til G. Brocks Embeds- historie, finde vi ham endnu i

G. A., den 19de Oct., som Rensmand at ind- sætte Raadmanden Niels Jacobsen til Borgemeister i Randers (D. Mag. 6, p. 32, cfr. Stadf. p. 120). Denne mærkelige Mand var først gift med en adelig

Dame, Margrethe Udson Westenie fra Overgaard, som selv har beskrevet sit Levnet paa Vers (i D. Mag. 6, p. 27 sq.), men blev ved sin anden Kone, Maria Lassen (med hvem han findes afbildet i Hoff. D. Ud. 2, p. 1, han med Pibekrave og hun med Dyvekkrave), Fader til den berømte Practicus, Dr. Søren Hoffmann, og den berømte Jurist, Justitsraad Peder Lassen (Atl. 4, p. 382).

1620 den 1ste Marts vare Rigsraaderne forsamlede paa Antvorskov (Schl. Chr. 4de 2, p. 162).

S. A. ligeledes d. 15de Aug. i Odense (ibid. p. 157), hvor de endnu d. 12te Sept. vare forsamlede (ibid. p. 160).

S. A., dog nok senere og som det næsten synes for en geistlig Ret (i Dec. af Universitetet og i næste Mars Jan. af Kongen, i Følge Schl. l. e. p. 159), blev den bekjendte Dybvad, der vilde have den danske Adels aareladt, ligesom den svenske under Chr. 2den, dømt til et evigt Fængsel (Pont. 3, p. 717, Schl. l. e. p. 158—60).

1621 den 2den Febr. forsamledes Rigsraadet i Kiøbh. (Schl. l. e., p. 166, 167).

S. A. var G. Brock i Febr. og Marts med Kongen og flere af Raadet i Segeberg, hvor Kongen af Böhmen selv, tilligemed andre Herrers Gesandte, havde et personligt Møde med den danske Konge (L. Pr. og Kongens Calend. i Schl. Saml. 2, 1, p. 48, cfr. p. 31).

S. A. vare Rigsraaderne atter ved sædvanlig Tid (Mai og Juni) i Kiøbh. forsamlede; thi da blev den 9de Juni Dommen fældet over den saakaldte Virgo decollata, der for Hereri blev hals hugget (Pont. 3, p. 728), nemlig Christence Krudhow (N. D. Mag. 1, p. 378), som allerede 1596 besyldtes

for at have forgiort Ane Bilde (* Giler Brokkenhuus til Naffebølle, som døde 1602 og hos hvis første Frue G. R. uden Tvivl havde tient), idet hun fødte 16 Børn, der enten vare dødsfødte eller døde strax efter Fødselen (Wiel. G. T. 1725, p. 259), og det skulde hun have bevirket ved tilligemed sin Spiritus familiaris at maale hendes Brudsfeng for Brylluppet og under Vielsen at slaae Knuder paa Maalet (N. D. Mag. 1, p. 379—80), samt ved at give hende Faaremelk (for Landoeconomien's Historie ikke uvigtigt at vide, at man altsaa den Tid endnu i Fyen, ligesom i vore Dage i Jylland, malkede Faar), hvori hun havde mænget en Edderkop, hun fandt i hendes Brudsfeng (ibid. p. 380), ved dernæst at sætte 3 Staalførs ind under hendes Seng (l. e., p. 382), samt ved at bytte hendes af Smaa-Giorn vævede Brudetæppe og med Forbandelser over hendes Hgteskab at begrave et Vordbarn i hendes Kirkestol (l. e.), som hun selv i 40 Uger havde baaret under sin høire Arm, og hvilket hun havde holdt frem i Kirken samt offret med samme (ibid.); ligesledes var der ogsaa vidnet paa hende, at hun allerede da havde været til Blocksbjerg paa Heresabbathen (l. e., p. 381), men den Gang synes hun at have snøet sig fra det for Kongen og Rigsraadet (ibid. p. 386); dog, da hun nu atter 1619 havde forøvet megenhaande anden Trolddom i Aalborg (ibid. p. 382 sq.), blev hun nu derfor paa Herredagen tiltalt og, som sagt, den 9de Juni 1621 fordømt og hængt; og er det hende (ibid. p. 379), der menes ved den decollata virgo, af hvis Efterladenskab, der blev oprettet et Legat ved Kiøbh. Universitet, som omtales i Hoff. F. 1, p. 141.

S. N. i Sept. er uden Tvivl G. Brock's yngste og 17aarige (thi hun var født 1603) Datter Elisabeth bleven gift med Franz Lykke til Overgaard, og stod deres Bryllup i Viborg (M. Dan. 2, p. 215), formodentlig til S. Moris Marked : sidst i Sept. 1621 (thi hendes ældste Barn Henrik Lykke blev født den 8de Sept. 1622, og ved S. Moris Marked pleiede gierne i Viborg de adelige Bryllupper at høitideligholdes (R. N.). Hendes Brudgoms Farfader, Jørgen Lykke til Overgaard († 1583, Ref. Fr. 2den p. 338), er bekiendt af sin Overdaadighed, idet han var den første danske Adelsmand, der spiste paa Sølv, og formodentlig den eneste, der lod Gulvet i sin Sal forgylde (Gl. Saml. 1, 2, 110, see ferresten mere om ham i Wiel. L. T. 1729 p. 2); men ogsaa af sit Overmod, idet han lod en Præst halskugge, der havde lastet ham, fordi han nedbrød en Kirke (Pont. Nu. 3, p. 430, cfr. Atl. 4, p. 682—83). Frans Lykkes Fader Henrik, hvis Portrait endnu tilligemed hans Frues findes opbevaret (Atl. 5, p. 360), var derimod opdraget ved Dr. Dorotheæ Hof tilligemed Prinds Magnus (Rothe 2, p. 288) og havde en Søster, der var gift med Valdemar Daac, som odelagde sin Formue ved at gjøre Guld (Atl. 3, p. 35, 4, p. 663). Franz Lykkes egen Søster var den bekiendte Fru Ane Lykke (siden 1623 Enke efter Gay Rangau til Rangauholm, nuværende Trolleborg), der 1626 led Graafat efter Prinds Christian (Schonau p. 998). Han selv var bekiendt af sine store Rigdomme, da han eiede 12 Herregaarde og havde en aarlig Indtægt af 12 til 16000 Daler; og hans Son, Cai Lykke, var endelig saavel bekiendt af sin Rigdom, som af sin

Stkkehed, men fremfor Alt af sin Ulykke, der saa daarlig svarede til hans Navn.

S. N. den 23de Nov. var endelig Rigsraadet atter i Kiøbh. forsamlet (Schl. Chr. 4de 2, p. 168), og blev paa denne Herredag, den 10de Dec., Rigens Rett og Deele udgivet (ibid. p. 186).

1622 var Rigsraadet forsamlet i Kiøbh. d. 17de Juni (Schl. l. e., p. 201).

1623 var Rigsraadet den 10de Marts forsamlet i Odense (Schl. l. e., p. 210).

S. N. den 8de Mai bivaanedes G. Brock med 3 andre Rigsraader Landdagen i Rendsborg (l. e.).

S. N. den 7de Juni var Rigsraadet i Kiøbh. forsamlet (l. e.)

S. N. var G. Brock med Kongen den 22de Juli paa en Herredag i Brundvig, hvor flere fyrstelige Gesandter vare forsamlede (L. Pr., cfr. Schl. l. e., p. 215).

S. N. sammenkaldte Kongen efter Tilbagekomsten fra Brundvig de fornemste Rigsraader til den 19de Sept. i Odense, ved hvilken Leilighed G. Brock opregnes som den 3die blandt Rigsraaderne (Schl. l. e., p. 216). Ved denne Leilighed skulle forresten Rigsraaderne have yttret deres Utlfredshed i en temmelig hoi Grad med det Løfte, Kongen havde givet i Brundvig, nemlig at stille 3600 Mand til Forbunds hæren; ja! (Gfke Brocks Svigersøns, Jørgen Skeels, Broder) Rigsadmiralen, Albert Skeel til Fustuge, endogsaa i den Grad, at han derover endnu i s. N. blev affat fra sin Admirals-Vetiening (Holb. D. S. 2, p. 754, Hoff. D. Bd. 1, p. 40, Schl. l. e., p. 213, Rothe 1, p. 11, skøndt Ligprædiken over ham siger, at

det skete paa Grund af hans daarlige Veen, i Ste-
 det for at det, ifølge det Foregaaende, snarere var paa
 Grund af en alt for rask Tunge). Det hedder nem-
 lig derom blandt andet i Langebefiana p. 85, at
 han endogsaa havde den Dristighed at trække paa sin
 Naarde med Kongen og desaaarsag blev dimitteret;
 men jeg har endnu i et tydsk Mscr., ex apographo
Hielmstiernii, om denne Sag fundet nærmere Op-
 lysning; efter samme skulde det nemlig først være
 sket paa en Herredag i Odense, som Kongen holdt
 efterat de Keiserlige (1627) vare trængte ind i Hol-
 steen, og Gabel (formodentlig Oberst Baldemar Gabel,
 der var Proviantforvalter i Glückstad) var bleven
 skudt for bemeldte Bye. Ordene ere derhos disse:
 „Der Adel chargierte daselbst den König Chr. Aten, daß
 „re gegen die Handfeste gehandelt hätte; der König
 „sprach, daß man solche abschaffen müßte; A. Scheel
 „antwortete aber ouvertement, daß solches nimmer
 „geschehen sollte, wenn auch die Pferde darüber bis an
 „die Knie in Blut gehn sollten; darauf der König
 „zum Degen griff; A. S. aber den seinigen suchte und
 „des Königs seinen in die Scheide verwies, mit der
 „Bitte, den seinigen stecken zu lassen, denn hier sey
 „auch einer, der eben so gut sey.“ Hvad enten nu
 dette i alle sine Dele er Sandhed eller ikke (Siden er
 i det mindste falsk; thi Liigprædikenen siger udtrykke-
 lig, at han kun paa 8de Mar, altsaa fra 1616 til 1623
 eller 24, var Rigsadmiral), saa synes dog i det mind-
 ste saa meget at være vist, at A. Scheel ikke alene
 derover mistede sin Charge, men man paastod endogsaa,
 at siden den Tid (formodentlig altsaa under Chr. 4des
 senere Regiering) ingen eller ganske faa af de Skeeler

bleve employerede til store Charger (thi vistnok blev netop den omhandlede Broder, Jorgen Skeel, 1627 Rigsmarsk, men, vel at mærke, ikke valgt dertil af Kongen, men af Adelen [Schl. l. c., p. 310], ligesom den Omstændighed, at han selv endnu 1629 var en af Fredsmæglerne paa Congressen i Lübeck med de Keiserlige, maaskee ogsaa kunde have en eller anden lignende Grund); ja! at endnu Kong Fr. 1de kunde mindes denne hans Opsætsighed, saa at han engang, da han besøgte Ribe Domkirke, hvor denne Albert Skeel i fuld Rustning paa sin Tiigsteen staaer udhugget, skal have henvendt sig til sin Omgivning med det Spørgsmaal: „Mon hans Kaarde sidder endnu saa løs, som i gamle Dage?“

S. A., dateret den 29de Nov., har man endnu et egenhændigt Embedsbrev fra G. Brock til Kongens Cantzler, Christian Friis, hvilket jeg herved, som en Prøve saavel paa hans som paa Tidssalderens Brevstiil, ordlydende og med orthographisk Nøiagtighed vil indføre: „Wyn ganste Venlig helsennu nu och alletidt forsendt medt Vorherre. Kierre her Chansfeler kierre Broder betacker Jeg her Chansfeler Venligen och giernne for allt beuist gode, Wdi huis maader Jeg dett forskylle kand eller giøre dett her Chansfeler kand haffue thieniste eller godt aff findis jeg alletidt Beluillig Jeg giffuer her Chansfeler Venligen att vide dett jeg rett nu thuende kongl. Mayz Min allernodigste herre och kongis Misfuer bekomitt haffuer det enne Anlangendis pa alle Slags kern her aff Riggitt for medelst den dyre thidt Som Sig lader Anse att Skulle forbyudis dett Andet kongl. Mayz Indkompst kern her aff Venitt icke att Skulle afhende desligiste och

mig Underdanigst att erklere om nogitt och huor mögitt aff Same korn Soldt och affhendt er, kierre her Chanseler da effterdi mand dis Verre allerede en mögitt Selsom och dyr thidt haffuer i henderne Och mand icke Indnu kand Vide huad mandt Idermere kand haffue Sig for att besögte, da Syuffnis mig Rodsompptt att forbudt pa alle Slags korns Wdsevelse til fremede Steder Skier Indtil S hans Dag forstkomindis Effter Som medt Rug och Skeidt er Och effter kongl. May; Rodigste Befalling her Vdi Mars hus Stiggt Slig forbudt lade tilkiende giffue, Samptligen denom att effterrette Indrill de kongl. May; Rodigste Wilge Idermere der om forfarer, Belangendis Clothens Indkompst korn, Sa haffuer jeg der aff Inthet afhendt Wden tho hundrede tr. Rug och thre hundrede tr. Byug, dett andett Skal neest guds hielp her findis tilstede, Mar hans May; dett Bill lade aname Och Bill her Chanseler medt lenger Skriffuelse icke opholde Mens Bill haffue her Chanseler medt hofstru och allt hanom kierdt er den allermethigste Gud befallit aff Droningsborg 29 Ibris Ao. 1623. 5te Brock
 G. handt.

Udskrift: „Erlig och Velbiurdig Mann, her Christiann Friis till Kraggerup, Ridder, Kongl. Mayts Gandbeller, Befallingsmandt paa Riobenhaffen Slott, Minn kierre Broder, och Sonderlig goede Wen gandsch Wenligen tilschreffuitt.“ (Af danske Saml. i Geh. Arch. ved R. R.)

1624 døde G. Brocks Frue, Chrestenze Wiffert (Atl. 4, p. 380), efter 6 Mars Evagelighed, den 3die Marts (E. Pr.), og blev den 19de Marts i S. Mortens Kirke i Randers begravet (hvoreved paa Eigpræ-

dikens Titelblad er indløben den, som man i det mindste maa formode, men derhos høist besynderlige, Trykfeil, at hun i Følge samme først blev begravet den 19de Marts 1625, uagtet hun, som sagt, allerede døde den 3die Marts 1621), og her altsaa et nyt Exempel paa den i Gen. biogr. Archiv 1, p. 213 fremsførte Sandhed, at man fra 1602 til 1630 kun lod de adelige Liig henstaae i 14 Dage, i Stedet for forhen i 6 Uger. Liigtaleren, Hr. Jens Giødelsen, som var Biskop i Aarhus, giver hende det Vidnesbyrd, at hun, som en ret Christen, stedse havde frygtet og elsket Gud, gjerne hørt hans Ord og, saavidt Gud gav Naade dertil, ogsaa skiftet sig derefter, brugt Sacramentet, elsket og æret sin Husbond, gjerne tient og saavidt muligen gjort sine Jevnlige og hvem andre, der trængte til hendes Hielp, til Gode, og ført at sige, saa christelig og vel fremdraget sit Liv, at hun af mange savnedes og sig et besynderligt Efter-savn og et godt Nygte hos Alle havde efterladt; hvorpaa han skildrer hendes Forhold under hendes lange Sygdom som høist christelig og opbyggelig for Alle.

S. N. synes Raadet allerede i April at have været forsamlet til en overordentlig Herredag (Schl. Chr. 1de 2, p. 226).

S. N. var G. Brock fra 20de Mai i 5 Uger tilligemed flere Rigsraader paa en Grændseforsamling med de Svenske i Knæred (l. c., p. 234) og har altsaa neppe bivaanet den sædvanlige aarlige Herredag i Kiøbh., skiondt den paa samme besluttede Skat først den 8de Aug. blev udfreven (l. c., p. 226); derimod fik han

S. A. den 11te Dec. tilligemed Christen Holdt, Hr. Albert Steel, Iver Juul og Mogens Raas, hvilke 5 den Tid udgjorde det jydsk Rigsraad, Ordre til, naar de foretoge Tarevingen paa Koftienesten, hvorom de kort tilforn havde faaet Missive, da tillige at skulle forsamle nogle af Adelen i N. Jylland og tage Gaardsretten for sig, giøre Forandringer i samme, eftersom dem syntes, angaaende Folkeløn, Spiisning o. s. v., samt indsende deres Erklæring derom i Cancelliet (Af jydsk Tegnels. ved R. R.). Forresten havde han været svagelig siden den brunsvigste Reise i forrige Aar; dog i Begyndelsen saa lidelig, at han endnu kunde være paa Færde til Herredage og andensteds, hvor han blev forskreven (L. Pr.), saa at han formodentlig ogsaa har bivaanet den extraordinaire Herredag, paa hvilken Rigsraadet

1625 den 2den Febr. var forsamlet i Kiøbh. (Schl. I. c., p. 242), og som formodentlig netop er den forgangne Herredag, som Liigprædikenen omtaler som den, i hvilken han consulerede Kongens Livmedicus og siden ogsaa efter Piemkomsten benyttede sig af andre Lægers Raad.

S. A. d. 3die Marts fik han og de 4 foromnævnte Rigsraader, der, som sagt, udgjorde det jydsk Raad, Kongl. Ordre at domme mellem nogle Borgere i Aalborg og Landsdommeren i N. Jylland (Af jydsk Tegnels. ved R. R.).

S. A. den 30te Juni fik han og de 4 ovennævnte Rigsraader Ordre til at skulle (for om de Svenske muligviis havde noget i Sinde) lade tilsiige Adelen om at holde deres Koftieneste færdig til at marschere til hvilken Time dem tilsiges, og det under det Skin,

at Prindsen vilde komme derover og mynstre; ligeledes kunde ogsaa Fodfolket tilsiges under samme Prætext (Af jydskt Tegneff. ved K. N.). Forresten tiltog hans Svagelighed alt mere og mere; dog kunde han endnu

S. A. den 9de Oct. nyde Nadværen i Slotskirken (saaledes kaldtes nemlig den gamle Graabrodre Kirke i Randers, fordi den nu hørte til Slottet, ligesom før til Klosteret, hvoraf Slottet blev indrettet, *Atl. 4, p. 369, 376*), men blev derpaa sengeliggende først i Dec., og efter fromt og christeligt at have beredt sig til Døden, hensov han den 15de Dec. som den sidste af sin Slægt paa Sværdsiden, blev begravet den 30te i Randers S. Mortens Kirke, hvor Vaabenet da ogsaa med ham blev nedlagt i Graven (E. Pr.); *Atl. 4, p. 380* siger, at dette skete i S. Johannis Capel ved S. Mortens Kirke, og at der ikke blot han og Frue, men ogsaa Døttre og Svigersønner bleve begravne, paa Tytte Brock nær, der 1640, ligesom hendes Mand Jørgen Skeel 1631, i Aarhus blev begravet, hvor han havde sin Familiebegravelse og hvor hans første Frue allerede forud var begravet (*Marm. Dan. 2, p. 92—93*). Stadsfeldt siger derimod, *p. 181*, at alle disse Liig ikke stode i S. Johannis Capellet, men i det saa kaldte Skeelske Grævelscapel, der vel, ligesom hiint, laae ved den søndre Side af Choret, men derhos mere østligt end hiint; thi da dette Capel 1801 blev nedbrudt, fandtes alle Kisterne deri blot overtrukne med Ryklæder og vare derhos forsynede med Jernhaandsfang (enhver af dem med 6), og paa G. Brocks Kiste var blot i Læderet indbrændt Bogstaverne E. B.; paa hendes ligeledes C. W.; paa deres Søns (som, formodentlig for den længere

Transport's Skyld, indvendig var af Tin) L. B.; og blot paa Birgitte Brocks og hendes Mand's, Tyge Brahes, var der en Kobberplade med Inscription, og paa Tytte Brocks (som altsaa maatte være flyttet dithen fra Narhuus) et dobbelt Vaaben, nemlig Skeelernes og Brockernes; hvorimod Elisabeth, der var gift med Frans Pyffe, aldeles ikke fandtes (Stadsfeldt p. 181--83). Imidlertid er det rimeligt, som R. R. formener, at Stadsfeldt har forverlet Elisabeth Brocks fødrene og mødrene Vaaben paa hendes Kiste, nemlig Brocks og Wifferts, med Brocks og Skeels, og derved er geraadet i den ovenomskrevne Bildfarelse.

Bispen i Narhuus, Hr. Jens Giødeseu, som holdt Eigtale over G. Brock, giver ham forresten det Vidnesbyrd, at han i alt sit Liv fornemmelig havde havt Gud for Die, holdet den sande Religion og rene Lære i stor Agt og Værdighed, steds eftertragtet sit Fædrene Riges Gavn og Fordeel, med mærkelig Iver og uden al Umages og Besværing's Betænkning sig for sin Herre og sit Fædreland troeligen ladet bruge, og Riges vigtigste Hverv og Bestillinger med stor Forstand berømmeligen udrettet, saa at han herefter høilig vil savnes og hans dødelige Afgang beklages. Hvad dernæst hans Privatliv var angaaende, da var han i Omgængelse med sine Jevnlige meget venlig og mod hans Undersaatter og Tienere heel from og mild, hørte dem gierne og usfortrøden, og gav dem Svar og Befled med Sagtmodighed, samt saavidt mueligt hialp dem tilrette; Skolens og Kirkens Tienere forfremmede han gierne, Fattige og Nødtorftige forglemte han ikke og har imod alle sit gandske Liv iglennem sig saaledes forholdt, at han et besynderligt Navn og et ærligt og adeligt Rygte

haver efterladt sig ved Døden.' Uden nu i mindste Maade at ville nedsette dette Vidnesbyrds Værd ved den trivielle Bemærkning, at den Virak, der strøes af Eigtalerne, i Almindelighed betales godt (man har saaledes i D. Mag. 1, p. 221 Exempel paa, at flige Eigtprædikener i hiin Tidssalder af Arvingerne ere blevne honorerede med Forøringer til et Beløb fra 60 til 120 Rbd Sølv, da ellers fra 16 til 40 Rixdaler var det almindelige, hvilket man dog efter hine Elders Priser omtrent i vore nærværende Penge tør anslaae til det 3, eller 4-dobbelte) og derfor ogsaa stundom udstrøes med en alt for rundelig Haand (en Indvending, der desuden i nærværende Tilfælde saa meget mindre kunde være passende, som der netop Naret forud [1624] var udgaaet et Kongl. Forbud mod denne Eigtalernes altfor overdrevne Roes [Pont. 3, p. 754], som man dog i det mindste maatte troe, i det første Nærstid at være blevet efterlevet), have dog med Hensyn til G. Brock især to Ting, der synes at kontrastere mod Tidssalderens devote Aand, tildeels været mig paafaldende: først nemlig, at han i sine Dagbøger, der dog gaae i den meest udførlige Detaille, saa yderst stelden omtaler sine Kirkebesøg, sin Altergang og sine Almiser, og for det andet, at man hverken i Hoffmanns Fundatser eller hos Stadsfeldt finder fra hans Haand det mindste Spor til nogen af de i hiin (eller i det mindste i den næstpaafølgende) Tidssalder saa høist sædvanlige Donationer og Legater til Kirker, Skoler, Fattige eller andet deslige; dog, det første kan muligvis grunde sig paa, at han, som noget der fulgte af sig selv, ikke engang har fundet det nødvendigt at anmærke; thi forresten tør det ingeniunde nægtes, at der

jo i hans Dagbøger eller Almanakantegnelser ingenlunde er Mangel paa devote Expressioner, men at disse tværtimod ved enhver given Anledning i rigelig Maade fremsføres. Hvad derimod det sidste er angaaende, da kan saadant deels være en Virkning af Reformationen og den ved samme (især i dens første Aarhundrede) netop mod Fortjenstligheden af slige pia opera saa diærvt modkæmpende Stemning, og deels af andre og nu aldeles ubekjendte, ja! saagar maaskee endog af oeconomiske, Grunde; thi at han ikke blot var en Mand af Orden, men ogsaa i sin huuslige Færd en streng Deconom, fremlyser tydeligt nok af hans Dagbøger, og at hans Arvinger i det mindste ogsaa vare i Besiddelse af den sidste af disse Egenskaber, fremlyser, som mig synes, af den høist simple (og fra Tidens pompruse Sædvane saa høist forskjellige, men derhos maaskee vel lovbefalede) Riste, hvori de, som ovenmeldt, lode begge disse deres Forældre eller Svigerforældre begrave; hvilket man imidlertid ogsaa, om man vil, kan betragte som skeet efter hans egen Befaling, idet han som Rigsraad fandt sig pligtig til at foregaae de andre med det bedste og lovmedholdeligste Exempel. Derimod synes Liigtaleren aldeles at have forbigaaet et Par af hans andre Egenskaber, som derimod af Dagbøgerne heel tydeligt, ja! maaskee af alle meest tydeligt fremlyse; nemlig, at han i den Grad var en Ven af Orden og Noiagtighed, at han ikke blot holdt Dagbog over sine daglige Udgifter, men ogsaa over sine daglige Beskæftigelser, ja! saagar over sine Fremmed-Besøg og Visitter, samt de ved samme Leilighed undertiden indlebende Strudser; dernæst en med Hensyn til Pengesager høist noiagtig

og forsigtig Mand, og uden Tvivl, som en Folge af begge Dele, en streng Deconom og en god Huusholder.

Swad dernæst hans efterladte Slægt er angaaende, da beretter et gammelt i Slægtebøgerne opbevaret Sagn os om ham, at da han engang i sine yngre Dage spadserede paa Marken og slog hen i Veiret med sin Kæp, fløi der en Hat hen for hans Fodder, hvilken han bød Tieneren tage op, men da denne satte den paa Hovedet, blev han usynlig, hvorpaa Herren selv satte den paa og blev ligeledes usynlig (det var altsaa en af de i vort gamle Norden saakaldte **Hulinsliálmr** eller **Trolbhætter**), han tog derpaa Hatten til sig og gif hjem; men kort efter kom der en barhovedet Dreng for Porten, som vilde tale med Junkeren, og endelig bad ham om sin Hat, som Junkeren med Kæppen havde slaget af hans Hoved, bød ham og derfor 100 Ducater og siden mere, men forgieves; paa det sidste lovede han Junkeren, at han aldrig skulde mangle Børn og disse heller ingen Ting komme til at mangle, og derpaa fik han Hatten; men da han gif ud af Døren, lagde han til: „Du skal dog ikke efterlade Dig Søner, men blot Døttre“; og denne Spaadom gif ogsaa i bogstavelig Opfyldelse, thi hans Frue fødte vel siden mange, men stedsse dødsfødte Søner (Kang. Coll., cfr. P. Svvs Kæmpevis. 1695 p. 755). Dette sidste er nu vel ikke fuldkommen rigtigt, men vist er det (efter Liigprædiken over hans Frue), at hun fødte 7 Døttre, men derimod kun 1 Søn og at denne døde ugift før Faderen; nemlig (i Folge Liigprædiken over ham selv):

1) Sønnen Lauge, som † 1619 i Paris og som

settes først, ikke fordi han var den ældste, men fordi han, som Navnets Forplanter, var den vigtigste;

2—3) to Døttre, som begge hed Anna, og strax i Barndommen bleve henrykte;

4) Sophie, som ogsaa i sin Barndom blev bortfaldet;

5) Margrethe, som var trolovet med Steen Rosenspar til Skarholdt, og døde 1615 i sit 18de eller 19de Aar. Hvorimod følgende overlevede Faderen, nemlig:

6) Tytte Breck, † 1640 * Jørgen Skeel til Eosstrup † 1631 (Hoff. D. Nd. 1, p. 137 S. siger meget rigtig, at hun døde 1640, men meget urigtig, at hun den Tid var 55 Aar gammel; thi i dette Tilfælde skulde hun have været født 1585, atfæaa 4 Aar før Forældrene bleve gifte; hvorimod det bør hedde 45 Aar gammel, thi hun var f. 1595, d. 2den Febr. (M. D. 2, p. 93), og døde paa Eosstrup den 16de Nov. 1640 (ibid.);

7) Birgitte (hvis Levnet findes i Nothe 2, p. 90 sq.), † den 4de Aug. 1639, 38 Aar, ringere end 3 Maaneder, gammel (Nothe 2, p. 98) og atfæaa født i Begyndelsen af Nov. 1601; om hendes Sygdom en udførlig Beretning i D. Worms Brevverling (R. R.), * Thyge Brahe til Thostrup (til hvem man har Epistola O. Wormii de Monumento Trygveldensi [R. R.], † 1640;

8) Lisbeth, † 1652, d. 19de Mai (som i dette Aar var 1ste Pindsedag), som den sidste af Slægten (cfr. Liigpræd. over hendes Datter Christence Lyffe, * Fred. v. Arenstorff), * Frands Lyffe til Overgaard † 1655. Denne sidste skal, efter Atl. 3, p. 112,

være den, efter hvem Broksøe i Skælkand fik Navn, men Aftl. tilskriver hende derhos (tværtimod de forskellige Eigprædikeneres Vidnesbyrd) Jørgen Skeel til Mand, ligesom Langebek i sine Coll. ligeledes siger, at det var Elisabeth, der fik Jørgen Skeel, og at det tillige var hende, efter hvem Broksøe, der laae i Porsmosen, fik Navn; men naar vi betænke, at Broksøe ligger i Herlufsmagle Sogn og altsaa tæt ved Viisfeld, som Frands Lykke eiede, og at den ligeledes efter Frands Lykkes Død vedblev at være i Lykernes Familie, saa kan man vist ingenlunde være i Tvivl om, at det jo var den rige Frands Lykke, der til sin Svigerfaders Minde oprettede denne Gaard, der saaledes nu er det eneste, der har vedligeholdt et før saa agtet og hædret Navn. Forresten var det almindeligt, at en slig Families sidste Spire, ofte for store Penge, købte en af de fra hans Stamme paa Spindesiden nedstigende Familier til at optage sit Navn imod at vedligeholde dens eget Familievaaben (s. Fr. Godoverne af Basserne, Bannerne af Høgerne, Villerne af Basserne, Fastierne af Skrammerne, Villerne af Braherne, Dyrerne af Lungerne o. s. fr.). At dette nu ikke med Hensyn til Brockerne har fundet Sted, veed man med fuldkommen Visshed; derimod var der endnu en anden Skik her i Danmark, nemlig, at naar den gamle Stamme var uddød, gjorde man sammes Tilnavn til Fornavn i en anden Familie, for saaledes dog paa en vis Maade at vedligeholde og at fortsætte samme (Ekspler herpaa see Hoff. D. Bd. 1, p. 149). At nu virkelig et saadant Forsøg ogsaa med Hensyn til Brockernes Stamme har fundet Sted, seer man deraf, at den ene af G. Brocks Svigersønner, nemlig Frands Lykke, som

var gift med Elisabeth Brock, i Folge Elisabeth Bryskes Slægtebog, kaldte en af sine Søner Eske Brock Lykke, men han døde som Barn; at dernæst den anden Svi-gerson, Thyge Brahe, der var gift med Birthe Brock, ligeledes i Folge bemeldte Slægtebog, kaldte sin yngste Søn Eske Brock Brahe, og da denne ligeledes døde som Barn, kaldte endelig hans Datter (og Eske Brocks Datterdatter), Fru Ane Brahe, der var gift med Oluf Daae til Borrebye, en af sine Søner Brock Daae (Hansens Rid. B. p. 89), men ogsaa dette Forsøg mislykkedes, thi bemeldte Brock Daae chagerede ikke alene Religion i Frankrig, men lod sig ogsaa siden den Tid kalde Ludvig (Wiel. E. T. 1725, p. 581, cfr. forresten om ham Hansen l. c., p. 89, 90 og 94, ved Aarene 1667 og 68). Ligeledes døde der endelig ogsaa 1646 en Jomfru Birgitte Brock-Daae (Atl. 5, p. 288), men om hun var den ovenmeldte Brock Daaes ældre og længe før ham afdøde Søster, tør jeg ikke afgjøre, og det saa meget mindre, som jeg et andet Sted har fundet, at hun allerede skulde være død 1624; imidlertid er saa meget vist, at Oluf Daae og Ane Brahe, ifølge Elisabeth Bryskes Slægtebog, ikke blot havde en Søn, der hed Thyge Brock Daae, men ogsaa en Datter, der hed Birgitte, døde ugift og saaledes efter al Sandsynlighed er den ovenomtalte.

Ved E. Brocks Død 1625 var forresten, i Folge Liigprædikens Dedication, af hans 3 efterladte Svi-gersønner:

a) Den strænge Ridder og Herre, Hr. Jørgen Skeel til Sostrup ic., Høvidsmand paa Galsø, nemlig fra 1614; siden blev han 1627 Rigsmarsk og døde 1631 som Lænsmand paa Vestervig og i Besiddelse af Sostrup,

Østrup, Skjervad, Ørbek, Ulstrup og Hegnet i Jylland samt det Halve af Hvidkilde i Fyen (R. N., cfr. 1614; hans Bespisningsstart paa Scustrup, Skjervad og Ørbek findes anført hos N. Berntsen 2, p. 620).

b) Tyge Brahe til Tostруп var derimod Befalingsmand paa Skivehuus, men 1632 Befalingsmand paa Trygvælde, † 1640 og eiede da i Skaane, foruden Tostруп (som ved Tønne Jørgensen Brahes Død 1611 var tilfalden hans Fader, Arel Brahe, og dennes Brødre, Steen og Knud, der alle 3 vare den Afdødes Farbrødre), Alnerup, Ellinge, Ørteft (disse 3 efter Svigerfaderen, og at han saavel eiede dem, som Tostруп, sees af hans, for alle 4 Gaarde, hos N. Bernts. 2, p. 621 anførte Spisningsstart) og Gunnestrup (Kulla-Gunnarstorp, som ligeledes efter Tønne Brahe var ham eller hans Fader tilfalden), dernæst i Sjælland Remmetoft (efter Svigerfaderen), i Fyen Eskerbjerg og Vedtøfte Kesser sin Moder, Arel Brahes Enke, Fru Kirsten Hardenberg, der † i Dec. 1639 som den sidste af Slægten¹⁾, og endelig i Jylland (ligeledes

¹⁾ Denne Tyge Brahes og Birgitte Brocks Besiddelse af Eskerbjerg (nuværende Schelenberg) kunde saaledes maaskee endog lægge nye Vægt til Dr. Paludan Müllers Formodning om, at det i indeværende Aar ved Munkboe opgravne og med Brahes og Brocks Naaben samt Bøgstaverne I. C. B. betegnede Solbøger kunde have tilhørt T. Brahes og B. Brocks Datter, Jomfrue Chrestence Brahe (see Dve Thomsens Avis Nr. 106 og 107), der muligviis, f. Gr. i Brudegave kunde have stienket dette saavel med hendes Navn, som hendes fædrene og modrene Naaben betegnede Bøger til det Kætepar, hvis Navn ikke findes indgravet, men blot indridset paa samme; thi hvis man endogsaa ikke vilde antage at Bøgstavet I her kunde betegne Jomfrue, ligesom H paa saa mange Steder betegner Herre, saa kunde hun jo gierne

efter Moderen) Matstrup; men desuagtet opstod der dog Gencurs efter hans Død; thi det hedder i den slynske Biskop Hans Mikkelens Diarium (i den Kalliske Mscr.saml.) 1640, 17. Sept.: **Funus T. Brahe in urbem deuectum** (denne Bisættelse i Odense synes saaledes at vise, at han snarere er død paa Bedstest, som Stadfeldt har, end paa Bemmestof, som det hedder i Hoff. F. 2, p. 312) & 18. Sept. **concionem funebrem habui in exeqvias T. Brahe in templo D. Canuti; Turbæ post concionem datæ, cum hæredes se omni abdicarent hæreditate**; den symboliske Maade, hvorpaa dette undertiden skete, nemlig ved at fæste Nøglerne paa Graven, beskrives i Jacob Bircherods Samlinger til sin Families Historie (Kalliske Mscr.) i Anledning af den 1660 afdøde Præst i Steenløse, Jørgen Seeblads Jordefærd; cfr. om en anden Methode (nemlig ved at forlade Liggfølget og ikke følge hjem med det til Sørgehuset) i Vadens antiqv. Notitser og Anecdoter, p. 28 (medd. af K. R.).

c) Frands Lykke til Obergård var endelig forriig (han eiede nemlig 12 Herregaarde og havde 16 til 20,000 Rdl. aarlig af sine Gods; Stadf. p. 103) til at være Lænsmand (skiondt han dog siden, nemlig 1648 [og formodentlig fra Mai 1647, thi hans For-

---

efter sin Moder have været opkaldt Dytte, ligesom efter sin Niermeder Chrestence, skiont dette Navn var hendes almindelige og derfor ogsaa blot i Slægtebøgerne findes antegnet. I alle Tilfælde er det mærkeligt nok, at Brockernes langst uddøde Navn saaledes i indværende Aar paa en dobbelt Maade opskrives, nemlig, saavel ved Dydagelsen af E. Brock's ovenanførte Almanak, som ved dette hans Datterdatters evenemistevne Bøger.

mand Knud Urne † om Sommeren 1646 og Enken beholdt Lønet til næste Philippi Jacobi, s: 1ste Mai 1647] skal have været Lønsmand paa Dronningborg, altsaa det samme Løn, som hans Svigerfader en Snes Aar forud havde bestyret; Stadf. p. 103); han † 1655 og eiede da Overgaard (efter Faderen), Hevringholm (med derunder liggende Gaarde, efter Svigerfaderen) og Overgaard i Jylland, Rangovholm (med derunder liggende Gaarde: Brendegaard, Rødkilde, Flintholm) og Hverringe i Fyen, Gissfeldt med Broksoe (efter sin Moder) og Swanholm i Siælland, samt Bremers vold paa Folland. Bertel Knudsen, som i sin Prodromus kalder ham en Herre over 12 eller 14 Riddersæder, føier endnu til de foregaaende Roffedal, som han vel efter Faderen havde arvet, men derimod folgt før sin Død (R. R.).

Ved Svigerfaderens Død arvede nemlig disse Sviger sønner hans forskjellige Herregaarde paa følgende Maade: Thyge Brahe til Thostrup fik, som sagt, Bemmetoft i Siælland, Alnerup, Ellinge og Drøstøse i Skaane; Frands Lykke fik saavel Hevringholm, som Nyegaard og Nielstrup i Jylland (Hansens Rid. B., p. 85, 117). Hvorimod Jørgen Steel fik gl. Estrup og saaledes gif denne Gaard med Jytte Brock fra Brockerne¹⁾ over til Steelernes Familie, hvem ligeledes de Underjordiske, dog, som det synes, med mindre Held end Brockerne, havde truet; thi en af de

¹⁾ I hvis Gie den nu i fulde 285 Aar havde været, derimod man ellers, hvad som synes rimeligt, tør antage det Gøjen drup, som Anders Jensen Brock 1340 eiede (Hvitf. p. 475) fer synonymt med gl. Estrup, hvilket dog Drien I, p. 80 medfører.

Skeeler, som i gamle Dage havde beboet Gaarden, og, om jeg mindes ret, den første af disse, altsaa Jytte Brocks Mand eller Jørgen Skeel, havde engang (efter, som den afdøde Grev Skeel under mit Ophold paa Gaarden 1812 fortalte mig) tilfældigviis bivaanet en Kamp mellem 2 Underjordiske, som beboede tvende Høie paa hver sin Side af Gaarden; og da han nu hialp den ene af dem og derved den anden blev overvunden, spaaede denne, at der aldrig skulde være mere end een Son i Familien, (formodentlig i den Green af Familien, der beboede gl. Estrup), hvorimod den anden lagde til, at den heller aldrig skulde mangle Sønner og altsaa heller aldrig uddøe; den første Forhandelse vedblev derhos virkelig at gaae i Opsyldelse lige til den foromtalte og sidst afdøde Greve, som ikke alene var en Tvilling, men selv havde 5, i det mindste den Tid levende, Sønner. Forresten er gl. Estrup, der var den af G. Brocks Gaarde, hvorpaa han meest holdt Huus, naar ikke hans Nærværelse paa det ham forlænede og 2½ Mil derfra beliggende Dronningborg var nødvendig, en i flere Henseender mærkelig Gaard. Borgegaarden bestaaer, saavidt jeg nu efter 30 Aars Forløb kan erindre, af 3 høie og anseelige Høie, men imod Østen kun en lille 1 Stages Huuslængde. Ladegaarden, som ligger tæt hos i Nordvest, er ligeledes af Grundmuur og overalt, ligesom Borgegaarden, tækket med Tegl (saa at der i en eneste Stormnat blæste 8000 Tagsteen ned paa Gaarden), og har saaledes derved dens vidtloftige Bygninger snarere Anseelse af en lille Bye end af en Herregaard. Borgegaarden er omgivet af Graver, som mod Vesten ere dobbelte, og der gaaer en stor Aar, hvorved Møllen drives, tæt Østen forbi

samme. Vorgegaardens vestlige Fløi er Hovedbygning-
gen; paa Midten af samme er der et Taarn af Skif-
telse som Taarnet ved en Landsbykirke, i hvis Gavls-
spidse en Klokke og neden for samme et Scierværk
findes anbragt. Paa hver Ende har denne Fløi et
serkantet Taarn, som ovenpaa er fladt og derhos med
et Brystværn omgivet og i samme saa store Skyde-
skaar, som var det for Kanoner. Paa den sydlige
Fløi er i Midten, ind imod Gaardspladsen til, et ser-
kantet Taarn, ligesom i det indvendige Hjørne af vestre
og nordre Fløi, begge med Kuppel og Spiir. Murene
ere i første Stage fuldkommen 3 og i anden 1½ Men-
tykke. Endelig har man ogsaa en Tegning af denne
Gaard i Atl. 4, p. 322. Men det som endnu, i det
mindste for mig, gjør denne Gaard mærkværdigere, er
især, at den foruden et betydeligt Gallerie af gamle
Familieportraiter ¹⁾, samt foruden Tegninger og Bro-

1) Hveriblandt den Synderlighed, at en Dames Portrait er
anbragt i en Krog saaledes, at den ene Halvdeel af samme
sidder paa den ene og den anden Halvdeel paa den anden
Væg; og det af den Grund, at bemeldte Dame, som man
foregar, havde faaet et Barn i sin Frøkenstand og altsaa
skulde have været levende indmuret, men da hun døde i
Barselseng, slap hun med at Straffen *in effigie* blev
erequeret. Hun havde paa Hovedet det saa kaldte Stavair
(= staae i Veiret!) eller Staakappe af Kniplinger, rødt
Haar (eller maaskee rødt Pudder, som i Gbr. 4des Dage
skal have været brugeligt), Dyvelkrave, Halskiæde, Finger-
ringe, rød Troie, sort Livstykke og Skjort, Kiæde paa den
hoire Høfte (som et Slags nedhængende Rosenkrands) og
derhos var, saavidt jeg kunde skjønne, de Stealers Vaaben
afmalet og derved Ordene: *Ætatis suæ 17 An. 1605* (det
skulde dog vel ikke være Dorthes Sædel til Restrup, hvis
Broder Albert 1609 blev henrettet i Horsens? (sfr. Høff.
D. Nd. 1, p. 37, Tab.)

derier af en Deel af de Familien i forskjellige Tider tilhørende Herregaarde i deres gammelbogs Structur, endvidere har et, som det syntes, ikke ubetydeligt Archiv, hvoraf jeg dog, desværre! under mit 2 Dages Ophold, formedeltst saa mange andre Seeværdigheders Skyld, ikke fik Tid til at giennemløbe mere end 33 Nr., hvoraf jeg i det foregaaende har meddeelt Extract af et Par Stykker. Fremdeles har Gaarden endnu et, ja! maaskee flere Mindesmærker om den i det foregaaende omtalte G. Brock; i det man nemlig foreviste mig en Guldpenge af Størrelse som en Louisdor med arabiske Bogstaver paa begge Sider, og som derhos var indlagt i et Papir, hvorpaa G. Brock selv havde skrevet: „Dette Skal Verre dett Stocke Guld Som berettis att der hr. Henrich Krumedige Rioffte Balden och da haffde Sett hans hand Under kinden och befrogtet for de mange Penge hand haffde udloffvit; och der handt thog handen fra kinden Igen skal dette stocke Guld leget i handen, hvor offer hand da bleff Bedt itt frit Noedt och Gud Vere loffvit dett Vel beholdt;“ der under var tilføiet: „Dette Offuenskreffne Er Salig Gife brockis, Min Kiere och salige faders egen Handt. Jorgen Skiel Egen handt.“ Da nu denne Henrik Krumedige til Balden i Skaane (eller rettere i Halland, Echl. Saml. 2, 3, 88, N. Verntf. 1, p. 213) var Fader til Gife Brocks Mormoder, der bragte denne Gaard til sin Mand eller G. Brocks Morfader, Gife Wille (hvem jeg udførlig har omtalt som Lænsmand paa Hagenskov fra 1511—1529, i dette Slots Historie), saa har formodentlig G. Brocks Moder efter denne sin Fader arvet dette Guldstykke (som ikke en Søsterlod i Balden), skjøndt hendes Bro-

der, Hartvig Wille, arvede Hovedblodden i denne Gaard og eiede den endnu saavel 1561, som 1567, men døde ugift, hvorved den faldt til hans og hendes Broders søn, Eske Wille, der allerede eiede den 1607 (Schl. Saml. 2, 3, 41, 88), og ved hvis Død 1619 den, tilligemed Ellinge og maaskee Ortofte, kom til at tilhøre E. Brock. Man fortalte mig nemlig om bemeldte Hr. Henrik Krumedige, at da han havde kjøbt denne Gaard og, som sagt, sad hensunken i dybe Tanker over, hvor Pengene skulde komme fra, skulde han (formodentlig i Søvne) have hørt en Lyd, der sagde til ham, at lige saa vist, som der nu var Guld i hans Haand (hvilket heldspaaende Barsel formodentlig ved en pia fraus var under hans Slummer indpractiseret i samme), saavist skulde der heller aldrig mangle ham paa Penge, indtil Kiøbesummen var betalt og alting clareret. Dernæst fandtes der ligeledes om hans Datter, Jytte Brock, der bragte Gaarden til Skelerne, endnu paa Gaarden selv et Minde, nemlig tikke blot Begyndelsesbogstaverne af hendes og hendes Mand, Jørgen Skeels, Navne, samt deres Baaben og Aars-tallet 1630, der fandtes over Døren paa det serkantede Taarn i Midten af den sydlige Fløi, men ogsaa hendes Guldskee med et tyndt rundt Skaf og et stort bredt cirkelformigt Sløv, 5 Tommer i Længden, paa hvilket sidste indvendig og oventil stod anbragt et Baaben, der syntes at være Villernes¹⁾, og bag paa Veg-

1) Formodentlig serdi den tilferu havde været hendes Farmøders og saaledes virkelig var det i hine Dage for sine mirakuløse Virkninger saa høit anseete Arveguld; thi om dette Arveguld (det vil sige Guld, der i sin nærværende Form og uden at have været emstøbt og saaledes skiftet

staverne I. S. I. B. 3: Jørgen Steel og Jytte Brock. Ogsaa var det nok hendes Mand, eller hendes Son Christen (der ligesom Faderen kaldtes: den Rige), der var saa stor en Alchemicus eller Guldmager (ligesom nogle Aar tidligere Erik Lange til Engelskholm og nogle Aar senere Valdemar Daae til Bunderup eller Lerchensfeld og 1658 Peder Brokkenhuus til Seberggaard, cfr. Schönau p. 295, Wiel. E. T. 1725, p. 260, Atl. 5, p. 91 ic.), at man endnu i det søndre Taarns Kiels der foreviste mig et formeligt Laboratorium med Gæse, Diegler, Retorter o. s. v., som i sin Tid havde været hans Værksted og hvor der endnu, som Frugten af hans Flid, henstod en stor og veltilproppet Glasflaske, der var halv fuld af en ubekendt Spiritus som unægtelig, hvis den ellers var den ægte Guldtinctur (hvoraf som bekendt, enhver Draabe forvandler 1 Æ Bly til Guld) kunde aabne en ny og en gylden Tidssalder for Gaarden, i det den virkelig formaaede, hvad en fynest Adelsmand med Hensyn til sin Herregaard blot pralede af, nemlig at forghylde hver en Stoen der sidder i samme; og vi kunne saaledes i denne Henseende ogsaa ende vort Foredrag med de meest glimrende Udsigter af Verden.

Stikkelse, uforandret var nedarvet gennem flere Led af Familien) saavel som om dets *Virninger* har man endnu hist og her heel synderlige Fortællinger, og jeg erindrer saaledes selv blandt andet fra min Barndom, at naar en Koe malkede Blod, skulde den stedse malkes gennem en Guldring; men var denne ikke Arveguld, saa hjalp det ikke; i medsat Tilfælde ansaaes det derimod for et aldeles prebat Middel.

Rettelser.

- Side 7 Lin. 1 Brók læs: Bråk
— 9 — 32 Holland læs: Halland
— 12 — 4 accordere læs: arrendere
— 14 — 4 1586 læs: 1587
— 21 — 15 og læs: men
— 22 — 1 Korsholm læs: Karshelm
— 38 — 12 Dagtpaaliggende læs: Dagt paaliggende
— 42 — 11 saltfatt læs: salttett
— 55 — 1 Fastes læs: Fastis
— 61 — 20 udslettes Parenthesen, da S. B. alt var
død den 31te Marts
— 76 — 30 Følsedatter læs: Følsdatter
— 77 — 19 Nebel læs: Nebbe
— 85 — 6 exeqviorum læs: exeqviarum
— 91 — 21 haft læs: halft
— 122 — 16 re læs: er.
-

